Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

7-8

NR. 7-8 (292-293) • ANUL XXIX • Iulie-August 2025

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Cântare scrisului meu

de Grigore Vieru

Sunt un om al nemâniei,
Lumii astea nestrăin.
Vin din munții latiniei,
Deci, și scrisul mi-i latin !
Zis-a cerul: „Fiecare
Cu-al său port, cu legea sa !”
Scrisul ei și râma-l are,
Eu de ce nu l-aș avea ? !
Ah, din sângele ființei
Ni l-ați smuls și pângărit
Și pe lemnul suferinței
Ca pe Crist l-ați răstignit !
Ochii lui cei ai uimirii,
Când i-ați scos și nimicit,
Ați scos ochii nemuririi
Ce pre noi ne-au îndrăgit.
Ne-ați vroit schimba chiar țeasta,
Sufletul, străvechiul grai,
Învățându-ne că asta
E un bine, e un rai.
Dar din… mare „paradisul”
Iată ce-nvățarăm noi:
Cine-ntâi îți fură scrisul,
Celelalte-ți ia apoi !
Vremuri alte vin să nască
Omul unui nou destin.
Cum mințintu-m-ai, strâmb dascăl,
Scrisul meu că mi-i străin.

Și din gură și din carte
Cum mințitu-m-ai mereu,
Cum urâtu-m-ai de moarte
Când aflai că-i scrisul meu !
Știu: ești gata să mă rumegi
În slugarnicii tăi clești
Când mă uit cu ochii umezi
Către crinii latinești.
Știu că pașii tăi mă latră
Când, durut, la el revin.
Ci va arde – da ! – în vatră
Focul scrisului latin !
Foc de care mult mi-i sete,
Care,-ndurerat și sfânt,
Grâul altor alfabete
N-a aprins și ars nicicând.
Deci, lăsați-ne în firea
Moștenită din străbuni
Și-ți primi în loc iubirea,
Pacea unor oameni buni.
Nu-i o vină, Doamne iartă,
Floarea lui că o văzum,
Că ne-am fost iubit odată
Și ne mai iubim și-acum.
Sunt un om al nemâniei,
Lumii astea nestrăin.
Vin din munții latiniei,
Deci, și scrisul mi-i latin !

G. Apostoiu, *Pe strapontina istoriei* pag. 3

Titus Vîjeu, *Old Time, New Time* pag. 4

Nicolae Dan Fruntelată, *India: partea de vis a unui adevăr* pag. 5

Gabriel Dragnea, *O veche aromă: Cartea la nisip* pag. 7

Florentin Popescu, *Florea Firan, total și profund implicat în spectacolul literaturii* pag. 8

Nicolae Scurtu, *Ion Vinea în echivalențe franceze* pag. 9

Ioana Ruxandra Fruntelată, *Patrimoniul etnografic textil al Câmpiei Dunării* pag. 12

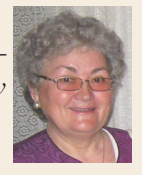
Șerban Codrin Denk, *Victoria Milescu sau subteranele poeziei supraviețuind nopții* pag. 15

Gheorghe Dragomir, *După Primăvara Arabă... iarna nucleară ?* pag. 18

Rodica Lăzărescu, *Niculae Gheran în oglinda corespondenței* pag. 20

Luminița Cornea, *Dimitrie Cioflec – dascăl la școlile românești din Brașov* pag. 21

Mirela Maiana Mladin, *Din fotbalul de odinioară* pag. 24

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Piața emoțiilor

Odată cu trecerea de la secolul mașinist la cel meta-informațional implicarea în lucruri aparent de detaliu precum socializarea dezinteresată, dialogul sub auspicii serene cu scopul sincer de ascultare activă a celuilalt par tot mai greu de înfăptuit. Tot ce nu este cuantificabil pe termen scurt devine mereu amânat. De altfel în lucrarea sa *Cold Intimacies: The Making of Emotional Capitalism* profesoara Eva Illouz demonstrează cum emoțiile au fost mobilizate, solicitate și modelate activ de forțele liberului schimb. Astfel omul contemporan devine actorul unor piețe interconectate ce se prelungesc în zona personală. Relațiile economice au devenit profund emoționale, în timp ce relațiile apropiate sunt din ce în ce mai mult definite de modele economice și politici de negociere. Iar neacceptarea regulilor are consecințe pe termen foarte scurt. O contrapondere a acestei *maniera di vivere* poate veni din partea „lucrătorilor cu inefabilul" și nu de puține ori în orizontul local al unei urbe aflată departe de centru s-au întâlnit și se pot întâlni persoane care fac parte din zona insurgentă, decise să nu renunțe la gratuitățile formativ-agreabile ale umanității. Doi poeți aparținând unui strat social secund exemplifică cu activitatea lor cum identitatea morală și discernământul oferit de componenta artistică se opun unui pragmatic *easy made* ideologic ce poate invada spațiul individual de gândire.

Deși s-a născut la București**,** poetul și prozatorul optzecist **Dan Giosu** (1960-2012) va deveni „scriitor-marcă" pentru „dulce târg al Ieșilor". Imersat în mediul artistic al urbei va frecventa cafenelele și evenimentele scriitorilor, dar și lumea artiștilor plastici, a teatrului, precum și a comunităților muzicale. Nonconformismul și boema specifice oricărui artist al anilor „de plumb" de la sfârșitul de secol douăzeci dintr-un oraș de provincie al Europei de Est, reușesc, în cazul lui Giosu, să ofere cu parcimonie esențe sapiențiale adunate în câteva volume de versuri. Pactul adesea faustic și rareori rezonabil cu deimonul creației ales de Giosu a dus la „arderea" relativ rapidă a unuia dintre autorii ce au destructurat stereotipuri. Cinismul istoriei, al depărtării de Capitală și al unor varii conjuncturi face ca poetul să beneficieze de o receptare modestă. A fost comparat cu Serghei Esenin pentru acel neastâmpăr în conceperea structurilor sale lirice care reușesc să se elibereze de constrângeri metamorfozându-se în evocări și incantații. O adevărată revascularizare a limbajului are loc într-o poetică a contrapunctului și reversului. *Le charme des mots* propus de autor prin reinventarea cuvintelor nu are ca scop doar estetizarea existenței ci și o interogare calitativă a acesteia: „E-un timp când amintirile te dor/ Chiar de tăciunii-n vatră sunt la fel/ Întinerești pe-o notă de rondel/ Fosforescenți în cenușeala lor.// Chiar dacă peste fructe ai cimentat cuvinte/ Cu ruginii decoruri de-un nefiresc penaj/ În toată-nvălmășeala aceasta ești un dinte/ Ce nu-și mai are rostul în marele-angrenaj.//…Când zugrăvit în goană bătrânul tău penel/ Nu-i pasă de se varsă paharul pe covor/ Și uită-te, tăciunii în vatră sunt la fel –/ Fosforescenți în cenușeala lor." (*Nostalgie în Do*)

Preocupări și abordări etice mai apăsat redate se întâlnesc în scrierile lui **Patrel Berceanu** (1951-2006). Născut la Băilești, urmează o școală tehnică de telecomunicații apoi se înscrie la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică (secția Teatrologie-Filmologie). După terminarea facultății se dedică cu fervoare activității culturale din Craiova, fiind până la sfârșitul vieții un catalizator al evenimentelor locale în zona literaturii și teatrului, practicând deopotrivă jurnalismul și administrația. Teritoriul său poetic este marcat de o ironie amară, insurgență, sarcasm și gust pentru ludic, unde totul este luat aparent *cum grano salis*. Aflat într-o permanență trezie socială, preocupat de celălalt nu doar de sine, folosește calamburul, *witz*-ul și deambulările verbale pentru a apăra identitatea morală a fiecăruia. Într-un timp al valorilor butaforice și crude, poetul își asuma rolul de hâtru-rebel asemănător lui *Pulcinella* napolitan din *commedia dell'arte*. Considera scrierile sale drept o „baricadă pentru apărarea universului interior". Marile valori umane consubstanțiale poeziei de la începuturile sale și problematica alienării individului în istorie au constituit temele scrierilor sale. Deloc paradoxal, Partel Berceanu reușește să fie levantin și tolerant, dar captat de spiritul datoriei. Versurile sale demonstrează cum literatura este oglindirea unui tip de viață ales ce se procesează în cuvinte: „Sigur că vocația acestei adolescente/ n-a fost matematica/ mai degrabă istoria/ demnitatea omului vreau să zic/ din făptura ei tânără/ doar privirea mărturisește/ o vârstă respectabilă/ privirea ei întrebătoare nemulțumită/ un copil dificil/ cum ar spune profesorii/ cărora ochii copiilor tocmai/ le-au întors pe dos buzunarele/ un copil minunat revoluția/ cum ar spune marii bărbați ai istoriei/ care pleacă în direcția/ privirilor ei nemulțumite iscoditoare/ și nu greșesc." (*Revoluția*)

Astăzi, aflați într-o istorie a fiecărei zile ce rareori este neamenințătoare, atât poetul moldav, cât și cel sudist ne pot sugera cum dincolo de piețe ce pot afecta emoții, eternele valori umane nu sunt iluzii. Ori, dacă sunt, merită luptat pentru ele.

pretexte

Gabriel Dragnea

Eu port risipită în mine o lume

Întâlnirea cu poetul Pavel Boțu este rodul unei întâmplări care bucură ochiul și sufletul celui care caută. O pagină de internet cu principalele evenimente care au avut loc de-a lungul anilor într-o zi de 14 îmi amintește de căderea Bastiliei din 1789, dar și de tentativa de asasinat asupra președintelui francez Jacques Chirac din 2002. Parcurgând toate secțiunile dedicate zilei de 14 ajung și la rubrica „Celebrări". Aici l-am găsit menționat pe Pavel Boțu și m-am gândit să-l caut și să facem cunoștință. Așadar, născut pe 14 iulie 1933 în comuna Ceamașir, județul Ismail, plasa Fântâna Zânelor, Regatul României, azi Prioziornoie, raionul Ismail, Republica Moldova, este absolvent al Facultății de Istorie și Filologie de la Institutul Pedagogic de Stat din Chișinău (1952-1956), începându-și activitatea ca șef de studii la Școala Medie din Cojusna. În anul 1958 intră în presă ca jurnalist și activează la „Tânărul leninist" și „Moldova socialistă" unde, câțiva ani mai târziu, devine redactor-șef adjunct. În octombrie 1965 este ales președinte al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor, funcție pe care o deține vreme de 22 de ani, până în 17 februarie 1987.

Poezia lui Pavel Boțu se înscrie pe largi paliere ale creației, în volumele sale întâlnind atât versuri de un profund stil pastoral, dar și elegiace, până la poeme de rezistență socială, creionând amar viața grea a societății aflată în plin regim totalitar: „Zilele toate le-adun la un loc,/ Care din ele mi-aduse noroc ?/ Una cernită m-aduse pe lume,/ Alta îmi dete în grabă un nume,/ Una mă scoase pe-al Dunării mal:/ – Hai, băietane, te-oi face hamal,/ Na-ți și putere în vine – un chil,/ De-astăzi să uiți că te numeri copil." (Cântecul hamalului, vol. *Ornic*, 2003). Copilăria furată și educarea în spiritul acceptării sorții, resemnarea până la sacrificiu sunt ingredientele care duc spre un destin fără alternative: „Hai la gaz !/ Dau de veste pe uliți găzarii,/ De cum soarele-o ia pe cărare/ Somnoros, arămiu la obraz." (...) „Vin găzarii c-un car de necaz,/ Pâinea lor miroase a gaz." (*Găzarii*, din vol. *Ornic*, apărut postum, în 2003, la Ed. Litera Internațional, în colecția Biblioteca Școlarului)

După debutul său cu volumul de versuri „Baștina" (1959), Pavel Boțu scrie constant publicând mai multe cărți de poezie, dintre acestea menționând *Credință* (1963), *Continente* (1966), *Panoplie* (1968), *Zodiac* (1971), *Ruguri* (1975), *Popasuri* (1976), *Ornic* (1978), *Balada mâinilor ciungi* (1979), *Legământ* (1981) sau *Verb la netrecut* (1985). Pe tot parcursul activității lui de poet, prozator și publicist, Pavel Boțu devine un provocat și provocator prin versurile lui dezbrăcate de orice metaforă care să ascundă realitatea crudă a românilor de peste Prut.

În versurile lui Pavel Boțu nu întâlnim doar simpla comuniune om-natură, ci asistăm la personificarea naturii. Fie copaci, nori, frunze, codru, râuri, toate aceste elemente reprezintă omul sub toate aspectele trăirilor sale, cu frustrările, cu neajunsurile și deznădejdile vremii din perioada totalitaristă a Moldovei: „S-a încrâncenat furtuna și se întoarnă iară/ Și-aleargă fără minte și fără căpătâi." Sau „Descătușate-acuma a cerului izvoare/ Din slavă peste vârfuri s-au repezit urlând./ Se zbate surd și geme, dar geme d-a-n picioare,/ Căci codrul nu o dată a fost lovit de vânt." (*Codrul*, vol. *Ornic*, 2003) De aici tragem concluzia că poetul Pavel Boțu este un poet aluziv, subversivitatea lui împletită cu resemnarea fiind evidentă în versuri precum: „În vis eram bogat. Vedeam deodată/ Că mă dezic de griji și de poveri,/ De-acea străveche vamă neachitată/ Cu cariul ei ce mă rodea mai ieri,// Că miruit de-o sfântă îndurare/În perne moi m-afund pân-la urechi/ Și umbrele – dulăi stând la picioare - / Îmi străjuiesc hatârul pezevenchi.// Avari, pizmașii mă lăsară-n pace/ Și-aceasta mi-a fost dat de bănuit...// M-am înălțat sub bolțile opace,/ Cutremurând cel mai pârdalnic mit.// Le-am spus atunci cu vocea mea bolnavă/ Care-ncercase prometeic chin:/ – Luați-mi raiul ista, totul na-vă,/ Căci m-am decis la mine să revin ! (poemul *Răzvrătit* din volumul *Ornic*, interzis în 1978 de către cenzura sovietică)

Așa cum remarca și criticul literar Lucia Țurcanu, „Pavel Boțu este unul dintre puținii poeți din Basarabia, care valorifică regionalismele, arhaismele. Este un tip de poezie-descântec poezia lui, în acest sens introducându-ne într-o lume a miturilor, a credințelor populare, a valorilor ancestrale."

Tragicul s-a manifestat evident și constant nu doar în versurile poetului, ca expresie a unei realități social-politice incontestabile, dar și în propria sa existență. Moartea sa, învăluită în mister, într-o zi de 17 septembrie 1987 (sinucidere sau crimă) ne induce ideea că poetul Pavel Boțu devenise în timp o portavoce deranjantă a mulțimii tăcute și resemnate: „Primejdiei crunte, de-o fi să te pască,/ Pentru a-i privi în ochi și a cunoaște-o/ Nici mare, nici mică – așa cum se are/ Durerilor lumii, din care se naște, –/ Rămâi în picioare !" Pavel Boțu se descrie pentru cei care urmează a-l cunoaște din versurile lui, ca fiind un om tulburat și aparent resemnat, revoltat și prudent, un poet martor și actor într-o lume a acțiunilor reprobabile: „Eu port risipită în mine o lume,/ Pe care nu vei cunoaște-o decât/ Din cele mărturisite de mine:/ Colorată-n frumos,/ Colorată-n urât.// (…) Am fortărețe cu turnuri de veghe,/ Păraie de munte în spume;/ O ziuă de astăzi, una străveche./ Eu port în mine/ O lume. (…) De vrei ca să știi dacă-i tihnă,/ Ori bântuie-acolo furtunile, ascunsele,/ Și arborele meu de nu-și află odihnă, –/ Privește-mi în ochi:/ Ochii sunt frunzele." (Din vol. *Continente*, 1966)

Pe strapontina istoriei

G. Apostoiu

Anularea alegerilor prezidențiale după primul tur de scrutin (noiembrie 2024) de către Curtea Constituțională a aruncat România în haos și, timp de șase luni, românii s-au trezit într-o bătălie care a amintit de vechea luptă de clasă. Nefericita decizie a CCR a pregătit terenul pentru reconfirmarea profeției unui fost președinte care a glăsuit că vom inventa democrația originală. Și astfel, după treizeci de ani, politicienii noștri au reușit performanța de a ne ținti pe strapontina istoriei. În ciuda demonstrațiilor de stradă, cu surle, vuvuzele și folclor politic adecvat, chiar și tăcerea micilor așezați comod în palatele puterii a devenit asurzitoare.

De decenii, interesul cancelariilor și mass-media străine față de politica Bucureștiului a fost la cota zero. Brusc, alegerile de la București le-a adus aminte că există o Românie. Una europeană. După împușcarea liderilor comuniști, doar „evenimentele" de la Târgul Mureș și „mineriada", ambele din 1990, au mai stârnit oarece rumoare în rândul europenilor. Și, iată, treptat-treptat, cu o politică infantilă, cu scandaluri în Parlamentul European și cu fraudarea alegerilor am ieșit din anonimat ! Suspiciunea că nu românii își aleg liderii continuă. La rândul lor, niciunul dintre președinții noștri nu a trecut pe speze proprii Rubiconul politic. Odată aleși, ne-au ignorat și/sau ne-au disprețuit suveran. Aderarea la NATO și integrarea în Uniunea Europeană nu au fost suficiente să atenueze amatorismul acestor veleitari, beneficiari ai unui „suport" (vorba americano-românilor) din afară. Iar ambițiile lor personale au slăbit credibilitatea politicii României în relațiile cu alte state.

Tot mai des auzim că odată cu instalarea la Casa Albă a Administrației Trump lumea intră într-o nouă zodie. Nimeni nu poate contrazice o astfel de aserțiune, chiar dacă este ușor de constatat că proiectele și acțiunile tranzacționiste nu sunt înregistrate de mersul scurt al istoriei. S-ar putea, nu trebuie exclus, ca istoria, în final, să le ia în seamă și, după o degrevare de asperitățile fanteziste și întunecate, să le așeze la baza unei noi arhitecturi mondiale. De ce nu ? Dar, istoria ne spune că pentru reușită este nevoie de realizarea unui nou grad de încredere între marile puteri. Care grad de încredere nu este unul politic, ci unul militar. Confuzia planurilor, așa cum se vede astăzi, bulversează lumea. În plus, un astfel de obiectiv nu poate fi atins în vremuri de război și în condițiile refacerii potențialului de confruntare ideologică acerbă pe care sunt așezate strategiile militare de azi.

La București asistăm la intrarea în surdină a osanalelor închinate fostului președinte american și la pregătirea unor muzici, pe mai multe voci, pentru noua administrație de la Casa Albă. Oricum, din sloganurile „influencer-ilor" (pe numele lor adevărat și vechi: propagandiști) au dispărut – deocamdată – sintagmele politice: „cea mai mare democrație, cel mai puternic om din lume". Donald Trump i-a ajutat să-și revizuiască repertoriul și i-a dezorientat cu un limbaj politic nou. Mai puțină diplomație, mai puțină îngăduință ! Noul locatar de la Casa Albă nu-i poartă de grijă Europei și a revenit la vorbele unui mare american, Henry Kissinger, care a ironizat lipsa de unitate a bătrânului continent întrebând: Europa ? Ce număr de telefon are ? Din 1981, când a rostit aceste înțelepte vorbe până astăzi, mai nimic nu s-a schimbat. Cu un ochi spre Asia și cu altul spre Rusia, noua politică a Washington-ului lasă Parisul să viseze. În donjon-uri au ocupat loc, cu binoclurile ațintite pe București, vorbitori în proză politică precum un personaj celebru al lui Molière. Întrebarea este cât de pregătiți sunt politicienii români, noua (să fim și noi în pas cu moda) Administrație de la Cotroceni, să reziste zguduirilor prin care trece lumea. În primul său discurs, noul nostru președinte a mulțumit în propoziții repetate și înflăcărate „comunităților" care l-au ales; abia cu două zile înainte de investitură și-a adus aminte că a fost ales de români.

Vom muri și vom vedea, cum spunea un scriitor avangardist, neomarxist *avant la lettre*.

Să revenim la puterea unui șef de stat de a ordona, singur, lumea. Personal nu cred că un conducător de stat, fie el și „cel mai puternic om din lume" va fi un nou Atlas. Marin Sorescu scria că „există nervi". În logica lui, putem accepta că „există state". Restabilirea echilibrului mondial înseamnă o nouă împărțire a lumii. Ce pricep politicienii noștri din această clipă a istorie ? Președintele Trump a glorificat națiunea americană; noi nu mai vorbim de națiune. În anii 90, directorul de atunci al Teatrului Național „I.L. Caragiale" din București, dintre primii intelectuali câștigați rapid de valul de oportunism al momentului, a avut inițiativa să scoată din generic cuvântul „național"; nu mai corespundea politic. S-a oprit la timp din entuziasmul ce-i hrănea obediența.

Credem sau nu, președintele Trump socotește că democrația este refugiul în vremuri de furtună; noi continuăm să ne dedicăm democrației originale. Noul - și totuși vechiul – președinte american a declarat în chiar discursul de investitură de acum câteva luni că declinul Americii s-a încheiat, urmează o „epocă de aur" (noi am experimentat ceva mai devreme această eră !) prin „reconstrucția națiunii americane" care va deveni una independentă și suverană. Că Statele Unite nu se vor mai implica în războaie care nu sunt ale americanilor; că educația din școli, în care copiii americani au fost învățați să-și urască propria țară va trebui să înceteze de îndată. Acestea nu sunt concepte noi. Cu Universitatea Harvard se ține, iată, de cuvânt ! Nu mai crede – nu a crezut, probabil, niciodată – în globalism. Detestă conceptul „corectitudinii politice" care a făcut *tabula rasa* în viața internațională în ultimele două decenii.

Vom putea, oare, reface decalogul principiilor relațiilor dintre state adoptat la Helsinki, în 1975 ? M-aș mira !

Primele reacții la noua politică americană, nu lipsite de îngrijorări, au venit din Europa, mai ales din Franța. Citez dintr-un comentariu elocvent din ziarul (de dreapta) *Le Figaro* din 21 ianuarie: „Viitorul locatar al Casei Albe a proclamat renașterea Statelor Unite ca și când aceasta s-a înfăptuit deja prin simplul fapt să el a fost înscăunat și a semnat un pachet de decrete. Ați mai văzut vreodată un Donald Trump atât de *încrezător și de optimist ?* În 2017, revoluționarul debutant se complăcea cu descrierea *cangrenei americane*… (Acum) a instituit starea de urgență națională la frontierele din sud, …a declarat că orice intrare ilegală va fi oprită, că America, prin decizia lui, va deveni o putere respectată, dotată cu o armată fără rival, că va pune capăt războaielor actuale și că se va abține de la participarea la altele…". Este ușor să sesizăm ironia francezului din simpla sinteză a acestui proiect grandios, pe care, din motive de spațiu, am scurtat-o.

Revin la ceremonia de instalare a lui Trump în al doilea mandat ca președinte pentru că, în vremurile schimbării de la București, are o covârșitoare importanță. Canalul francez TV5 Monde a încredințat belgienilor transmisia ceremoniilor de la Washington, iar aceasta, sub pretext că îi sunt cunoscute opiniile lui Trump, i-a cenzurat discursul. Primul comentariu – vehement, de altfel – al belgienilor a fost pe marginea precizărilor lui Trump privind genurile biologice, în spatele cărora belgienii, revoltați, au deslușit politica noii Administrații față de comunitatea LGBTQ. Am mai scris, nu o dată și cu ceva ani în urmă, că astfel de preocupări au cantonat politica unor capitale occidentale, a Parisului în primul rând, în zona mizelor mici. Frisoanele pe care le declanșează noua viziune a Washingtonului vin de la planuri cu adevărat importante, gândite drept obiective ale interesului național: recuperarea Canalului Panama, înstăpânirea Groenlandei, înglobarea Canadei. Eu cred că înaintea tuturor acestora, dacă se vor împlini vreodată, Cuba va fi un nou stat american. Plasarea conceptului „America first !" în afara unui dialog mondial devine normă, desigur nu consfințită de dreptul internațional. Deocamdată ! Simpla enunțare a acestor preocupări – repet: chiar dacă ele se vor împlini sau nu – anulează *de facto* orice contestare a Rusiei pentru agresiunea împotriva Ucrainei. Pentru Jeffrey Hawkins, fost diplomat, noul mandat al lui Trump „deschide o perioadă tulbure pentru Europa, atât pe plan geopolitic, cât și economic". (*La Croix,* 21 ianuarie 2025).

Cu ce ne prezentăm noi, românii, în fața bătăliilor gigantice care zguduie deja lumea ?

După trei decenii de la răsturnarea comunismului nu avem instituții de stat solide. Românii nu au încredere în Președinție, în Parlament, în Guvern. Constituțional, România este republică, una ciudată din moment ce o altă instituție, Casa regală, funcționează în paralel cu statul republican. Nimeni nu are curajul să ridice problema acestei entități plantată pe statutul constituțional al României republicane de azi. Televiziunea și radioul publice folosesc banii republicanilor pentru a întreține ideea monarhismului în România, ignorând că această entitate non-statală nu-și are logică juridică și nu-și găsește un loc în nici cel mai întunecat ungher al legii fundamentale. Nu este singurul paradox. Curtea Constituțională ia decizii, deși menirea ei este să vegheze la constituționalitatea acestora. Ultima decizie, cea din mai 2025, privind declarația de avere, este nu conservatoare, ci anti-democratică.

Dar, țara merge înainte: tolerantă, generoasă, cumsecade, primitoare, ospitalieră. Câteva luni a fost condusă de un președinte care, iarăși, constituțional, își încheiase mandatul; o jumătate de an a fost la dispoziția unui președinte interimar; câteva luni a unui prim ministru tot interimar.

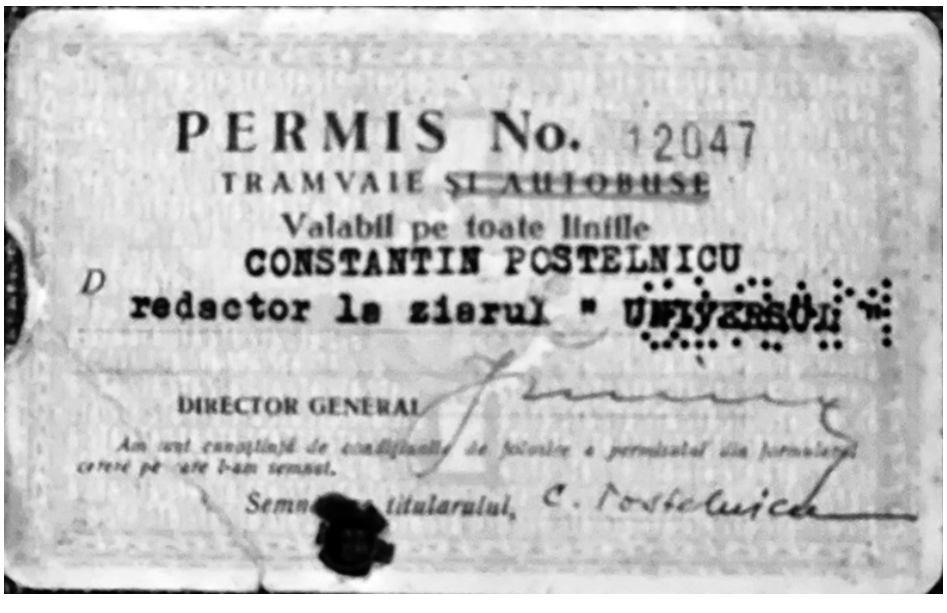
Istoria își iese din țâțâni ! Sunt sceptic pentru viitor. O vorbă strâmbă spune că omul trăiește mai bine refugiindu-se în trecut. Eroare ! Băsescu ne-a împins în ghearele autocratismului, iar în mandatul președintelui Johannis am exersat profitul combinațiilor politice absconse și oneroase care i-au asigurat lui, nu nouă, liniștea. Nu oriunde, ci la Cotroceni.

Și astfel, de trei decenii, acești politicieni au împins România pe strapontina istoriei.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Fotografii din colecția Anton Nicolescu

Abonament pentru tramvai din anul 1949 aparținând bolintineanului Constantin Postelnicu (1909-1968), redactor la ziarul „Universul": „Constantin Postelnicu – nenea Titi, băiatul lui naș Ioniță cizmarul – [...] făcuse liceul la *Lazăr* și aproape toată Facultatea de litere. Nu și-a dat licența, ca să nu moară de foame. S-a angajat. Lucra la o revistă literară. Citea mult, scria frumos. Scânteia în glume care erau numai ale lui. Nu imita pe nimeni..." (Romulus Dinu, *Paznic la pepeni*, București, Editura Ion Creangă, 1982, p. 16)

Incrementa atque decrementa

Titus Vîjeu

„Old Time, New Time"

Este binecunoscută importanța discursului rostit în 1837 la Harvard de către Ralph Waldo Emerson. Publicat sub titlul *The American Scholar*, el poate fi considerat documentul întemeietor al vieții intelectuale proprii din Lumea Nouă, eliberată de influența europeană. Țară formată majoritar din emigranți veniți de pe bătrânul continent, America nu-și putea etala rădăcini comparabile cu cele ale patriilor de origine. Totuși, printr-un efort financiar colosal, rezultat al unor acțiuni filantropice de amploare, Statele Unite ale Americii și-au construit o rețea de universități care aveau să se situeze în fruntea comunităților academice la nivel mondial.

„Liber se cade să fie cărturarul – liber și brav. Liber până și în ceea ce privește definiția libertății: «fără nicio opreliște care nu purcede din propria sa constituție»".

În general, principiul enunțat de Emerson a fost respectat mult timp cu sfințenie de vetrele formatoare ale cărturăriei – universitățile. Și asta în pofida unor „disidenți" ai gândirii emersoniene, precum John Burrougs (1877-1921) care proclama că societatea va fi salvată de „*opera marilor învățători, profeți, poeți și mistici*". În secolul XX intelectualul american va fi din ce în ce mai prezent în romane și piese de teatru. Autori ca Philip Roth (1933-2018) ori Saul Bellow (1915-2005) au dovedit o anume consecvență în definirea acelui „*Thinking Men*" schițat cu un veac și mai bine în urmă de Emerson.

La Bellow, mai ales în **Iarna decanului** și **Ravelstein** avem chiar proiecții bine sistematizate ale mediului universitar american, în speță a celui găzduit de Chicago. De altfel în **Ravelstein** apare și un „*Romanian Scholar*", profesorul Radu Grielescu, în spatele căruia e schițată polemic imaginea lui Mircea Eliade...

Cred că prima carte publicată în România postbelică înfățișând această lume a amfiteatrelor și laboratoarelor universitare a fost un roman de Howard Fast, tradus în română de Petru Comarnescu, apărut în 1956 la Editura de stat pentru literatură și artă din București. Când l-am citit eu, patru cinci ani mai târziu eram încă un copil care nu știa mai nimic despre autor sau traducător. Despre cel dintâi aflasem câte ceva din bogata prefață a lui Radu Lupan, unul dintre puținii noștri angliști din epocă dar care nu putea să se sustragă de la poziția antiamericană impusă în timpul „războiului rece" de „farurile călăuzitoare". Scria așadar traducătorul lui Faulkner și Hemingway: „Se afla în acei ani frământați și tulburi ai crizei, printre curierii Bibliotecii publice din New York un flăcăiandru slăbuț, de vreo șaptesprezece ani, cu fața trasă de oboseală, de nesomn și de trai greu. Împreună cu cei doi frați ai săi și cu taică-său, muncitor fierar, trăiau într-unul din cartierele sărace și triste ale marelui oraș".

Practicând meserii modeste și felurite, înscriindu-se deci într-un profil standard al biografiei prozatorului american, Howard Fast s-a făcut cunoscut mai întâi prin câteva scrieri inspirate de războiul de independență al Americii față de Coroana britanică. Fie că au în centrul lor luptători anonimi [**Two Valleys** – 1933 sau **Conceived in Liberty** (*Zămislit în libertate*) – 1939], fie că aduc în atenție cu prioritate chipul unor mari personalități ca George Washington [**The Unvanquished** (*Neînvinsul*) – 1942] sau Tom Paine (**Citizen Tom Paine** – 1943), autorul părea scufundat în istoria (oricum recentă) a Americii, fiind mai puțin sensibil la dramele timpului său. „Trezirea" s-a produs se pare chiar prin scrierea acelui roman **Silas Tinberman**, publicat în 1954 la The Blue Heron Press, N.Y. și despre care aminteam la începutul acestor rânduri. Anul apariției coincide în istoria SUA cu unul dintre cele mai dramatice și copleșitoare (prin efecte) episoade politice. E vorba de anchetele desfășurate de comisia senatorială de combatere a activităților comuniste de pe teritoriul Americii condusă de senatorul de Wisconsin Joseph McCarthy (1908-1957) și care au produs o veritabilă comoție în societatea vremii. Anchetele vizau în primul rând personalitățile publice influente (scriitori, cineaști, actori, etc.) dovedite ca membri ai

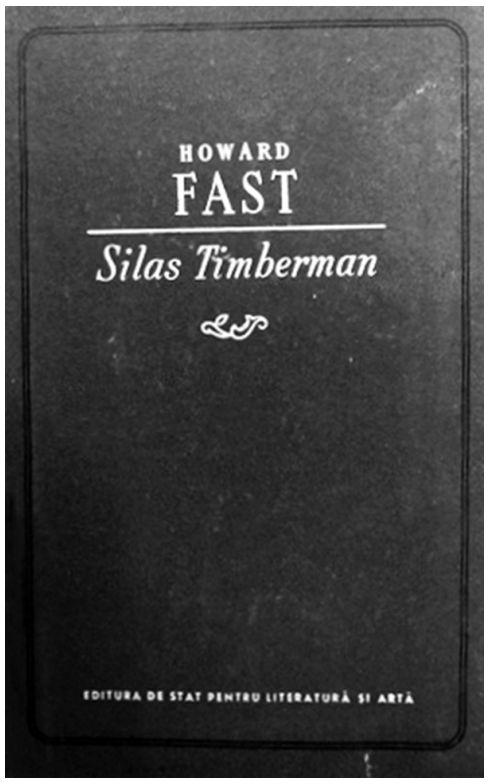
Partidului Comunist ori suspectate ca simpatizante ale acestuia. Pe parcursul mai multor ani s-a dezvoltat o adevărată isterie ce avea să se soldeze cu boicotarea sau chiar expulzarea unor subiecți (Charlie Chaplin e un exemplu), fapt ce a produs o mare fractură în cadrul populației transoceanice.

Un mediu predilect al anchetatorilor l-a constituit cel universitar. Iar profesorul de literatură Silas Timberman, eroul lui Howard Fast poate fi socotit unul aflat la cheremul vremurilor, supus unor erori ale timpului său. Viața pe care o duce familia (profesorul, soția Myra și cei trei copii) în atemporalul Clemington (topos inventat de H. Fast) pare tipică pentru orice „american liniștit" (*The Quiet American*): „era un loc blagoslovit. Uriașul pătrat de clădiri din granit, învăluite în iederă, cuprindea ceea ce foarte multă lume recunoștea drept cea mai mândră cetate universitară din Vestul de Mijloc și profesorul (...) chiar în colindările lui pe Continent și în Anglia, nu aflase ceva care să-i placă mai mult".

În acest spațiu confortabil pentru trup și minte, viața de familie și cea profesională curg în acești parametri ai performanței. Până în clipa în care, urmare a unui protest în care-și apărase colegul Ike Amsterdam învinuit de activități subversive, alături de alți semnatari ai unui apel pentru interzicerea bombei atomice, devine el însuși suspect în fața anchetatorilor, care își drapau intențiile politice în spatele unui „Comitet senatorial de investigații asupra cheltuielilor interne". Cel puțin așa stătea scris pe mandatul de aducere al lui Timberman. Interogatoriul care i se ia, cu depozițiile unor martori mai mult sau mai puțin obiectivi îl așează pe profesorul de literatură în rândul unor „criminali" antiamericani. Din întâmplare acuzațiile care i se aduc erau valabile și pentru marii scriitori pe care îi predase la Universitate: Walt Whitman, Mark Twain, Theodore Dreiser...

Încătușat și condamnat „*la trei ani de temniță într-o închisoare federală*" eroul lui Howard Fast este unul dintre inocenții americani care au fost nevoiți să treacă prin infernul unor decizii luate de niște prea înfierbântate minți în timpul unui război ce fusese definit drept „*rece*".

Hollywoodul, care a fost una din țintele favorite ale mccarthysmului a istorisit în mai multe pelicule această „tragedie americană" produsă pe fondul general de suspiciune declanșat de „mâna roșie a Moscovei" prin diverse acțiuni de spionaj pe teritoriul SUA. Din păcate, pe lângă agenții sovietici dovediți au căzut pradă furiei senatoriale zeci de oameni nevinovați. Un film precum **Trumbo** (2015) este bazat pe biografia unuia din cei 10 scenariști chemați și umiliți de Comitetul Camerei pentru activități antiamericane (HUAC). Filmul descrie demența lipsei de probe și duritatea nejustificată a verdictelor, creând la un moment dat impresia că o bună parte a țării risca să fie înscrisă pe Lista Neagră a unui organism legal constituit dar care a acționat de fapt în afara legii...

Howard Fast a fost el însuși membru al Partidului Comunist din America și a crezut cu sinceritate într-o „lume mai bună și mai dreaptă". După înăbușirea revoluției maghiare de către Armata Roșie (1956) a demisionat din organizație. A rămas credincios idealurilor libertare, expuse în **Spartacus** (1952) ori **Torquemada** (1966). A revenit asupra epocii mccarthyste în 1988 prin **The Pledge** (*Mărturia*). Un autor care a condamnat abuzurile administrației SUA, dar care nu s-a sfiit să-și exprime marea dezamăgire pe care i-a produs-o partidul în care și-a irosit tinerețea, activ fiind între 1943 și 1956. Două din cărțile sale se raportează la acest segment istoric. E vorba de **Zeul gol** (*The Naked God* – 1957) și **Când ești roșu** (*Being Red* – 1990) prin care Fast își examinează fără menajamente faptele. Într-o lume scindată în două părți chiar și sufletul scriitorului pare a se fi împărțit și el...

... Într-o emisiune radiofonică din 10 aprilie 1949 Drew Pearsons – unul dintre cei mai populari realizatori americani ai epocii – făcea cunoscut milioanelor de ascultători un episod straniu petrecut cu câteva zile mai înainte într-un orășel din Florida. Ceea ce se întâmplase în Hobe Saund într-o noapte de la sfârșitul lui martie ar fi putut trece drept un fapt pitoresc dacă cel ce provocase evenimentul în cauză n-ar fi fost o persoană publică de primă mărime. Aflat în stațiunea în care soția sa nevrotică își refăcea forțele, acest personaj ieșise în plină noapte pe stradă în pijama, strigând din răsputeri: „*Armata Roșie a debarcat în America !*". Vestea era dată locuitorilor așezării anonime din Florida, dar și întregii țări trăind sub teroarea „războiului rece" de nimeni altul decât James V. Forrestal, ministrul de război al SUA. Bucurându-se cândva de prețuirea amicală a lui Franklin Delano Roosevelt în al cărui guvern de război asigurase portofoliul Marinei, Forrestal a intrat în conflict cu noul prezident Harry S. Truman, ceea ce avea să-i afecteze starea de sănătate. Episodul din primăvara lui 1949 dădea prin înalta calitate guvernamentală a protagonistului o dimensiune simbolică noii realități politice a lumii postbelice. fiind confirmat de Albert E. Kahn în cartea sa **High Treason: The Plot Against the People**, apărută un an mai târziu la Lear Publishers din New York, tradusă rapid în diferite limbi ale lumii, inclusiv în română (**Înaltă trădare – complotul împotriva poporului**, Editura de Stat pentru literatură și artă, București, 1952).

Spaima de „stafia comunismului" ce nu se limita ca în **Manifestul Partidului Comunist** al lui Karl Marx și Friedrich Engels la frontierele Lumii Vechi, fiind gata să treacă Oceanul îi stăpânea tot mai puternic pe aliații lui I. V. Stalin din cel de-al doilea război mondial. Fostul ministru al apărării SUA avea să-și pună capăt zilelor în spital când, „la 22 mai, ora 2 dimineața, Forrestal se furișă, fără să fie observat de nimeni din rezerva luxoasă de la etajul al 16-lea al Spitalului Marinei, străbătu culoarul, deschise o fereastră și se aruncă de la înălțime, în gol".

Albert Kahn consideră că dispariția celebrului personaj s-a produs pe fondul unei campanii menită să șteargă „amintirea vie a alianței de luptă sovieto-americane" din vremea marii conflagrații. Cel ce redescoperise marele pericol bolșevic fusese unul din artizanii (și beneficiarii) Alianței. Winston Churchill, sosit în America pentru a lua parte la ceremoniile universitare de la Fulton (Missouri) rostea la 5 martie 1946 un discurs ce denunța linia tragică a „cortinei de fier", neomițând să amintească pericolul comunist în afacerile politice de după război. Acest „*inspirational statesman, orator and leader who led Britain to victory in the Second World War*" – cum îl prezintă cu mult respect enciclopediile își trăia propria dramă după înfrângerea în alegerile din anul precedent, cîștigate de laburistul Clement Attlee.

Bătrânul politician conservator avea vechi răfuieli cu comunismul, el condamnând public bolșevismul sovietic încă din 1920 când identifica în noua ordine socială propusă de Kremlin „*that criminal regime*" impus prin teroare de „*a vile group of cosmopolitan fanatics*". Prima încercare de „îndiguire" a expansiunii ideologice marxist-leniniste a fost un eșec. Intervenția armată a diferitelor state europene (Anglia, Franța, Polonia) sau asiatice (Japonia) s-a soldat cu victoria categorică a noii Armate Roșii, acea Red Army ce-l va fi făcut pe Mister Forrestal să se îngrozească până la autodistrugere. Titlul onorific pe care Colegiul Westminster din Fulton i l-a acordat bătrânului

(continuare în pag. 5

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată (1946-2022)

India: partea de vis a unui adevăr

Există pe lume spații geografice care exercită o fascinație permanentă, care emit în imaginația noastră impulsuri precum stelele fixe. Prin simpla enunțare a numelui lor se deschide o fereastră a legendelor și a tâlcurilor pierdute. Pentru mine, cel puțin, prima stea fixă de acest fel este și va rămâne India.

Atunci când am avut prilejul s-o văd aievea, fie și-ntr-o scurtă, foarte scurtă călătorie, fascinația ei s-a completat vizual și olfactiv și mi-a dat sentimentul nu că m-am apropiat de înțelegerea ei, ci, dimpotrivă, că m-am depărtat cu mii de ani de „neînțelesul care naște înțelesul cel mare". Pentru că, pe latura sa artistică și filosofică, India nu este, ca alte zone ale planetei, un pământ pierdut în istorie, în legendă, ci istoria însăși, legenda însăși. Puternică, tainică, suficientă sieși, corabie dispărută în mările australe parcă într-un naufragiu voluntar. Pe care o poți găsi, o poți vedea, dar, la plecare, constați că nu ai luat nimic din comorile ei, pentru că ele au materialitatea și în același timp inconsistența aerului greu, filtrat ca o miere stinsă de soarele sudului.

Aceasta e prima, dominanta culoare a Indiei: aurul mierii stinse prin care plutesc oameni și plante, monumente și ape despărțindu-se prin granițele unei taine absolute ce nu se deschide la atingerea cuvintelor obișnuite. Toate se apropie, se încheagă numai prin Cuvântul cel mare la care nu ajungi niciodată. Spun Vedele: *Nu era moarte, nici viață pe atunci, / Nici apariția nopții sau zilei / Fără adieri, din propriul impuls, respira acel Unu / În afară de el, nu mai era nimic altceva nicăieri*.

Am încercat, prin rândurile de mai sus, o „introducere în atmosferă". Pentru că faptele pe care vreau să vi le povestesc nu pot fi închipuite în afara acestui spațiu. Altfel, vi s-ar părea un film fantastic fără niciun fel de priză la realitatea acestui mileniu și, mai cu seamă, la gândirea europeană.

Auroville este o așezare pe malul Oceanului Indian, la o sută și ceva de kilometri de marele port Madras. S-a născut în urma unei intervenții UNESCO și a guvernului indian. Un grup de tineri cărora li s-au alăturat, în câțiva ani, mulți alții din toată lumea – în principal francezi, italieni, americani, suedezi – au defrișat jungla, și-au construit case după proiecte extrem de originale ale unor arhitecți francezi, au făcut ogoare, plantații. Este aici un fel de „cetate a soarelui", un experiment socio-spiritual cum vor fi fost cele europene ale lui Campanella și Morus din timpul Renașterii. Toți cei de acolo alcătuiesc o familie. Și-au învățat reciproc limbile, au ridicat câteva așezăminte de cultură: un auditorium, un club, o bibliotecă. Au terenuri de sport, magazine. Produsul muncii lor – în agricultură, artizanat, mica industrie – se vinde în magazine speciale din Pondicherry, orașul cel mai apropiat și furnizează, alături de subvențiile guvernamentale și internaționale, fonduri pentru dezvoltare. Deviza familiei lor: *unitate în diversitate*. Crezul spiritual – preceptele unei doctrine filosofice ai cărei autori sunt Sri Aurobindo și Mama.

„Mama" este de fapt cea care a întemeiat așezarea și a experimentat timp de 19 ani locuirea aici. Biografia Mirrei Islamoun, născută în 1878, la Paris, de origine egipteană, scrisă de unul dintre cei mai fideli adepți, Satprem, a luat forma unei cărți la care se raportează permanent cei care trăiesc la Auroville. Experimentul Mirrei, „trăirismul" ei, dacă-l putem numi așa, s-a întâlnit în sfera conceptelor cu doctrina lui Aurobindo. Acesta spunea că *viața e o formă a conștiinței ascunse*. Iar Mirra, Mama, cum e numită ea la Auroville, a ajuns prin experiență suprasenzorială la descoperirea mecanismelor conștiinței. Spune biograful Satprem: „Experiențele Mamei deschid noi perspective asupra celor mai recente descoperiri ale fizicii moderne. Ele constituie, poate, o nouă și de sine stătătoare Fizică". Premisa – așa cum se formulează ea în Cartea Mamei: *Omenirea este în cursul unei noi transmutări și vor supraviețui numai aceia care vor putea să perceapă resorturile ei*.

Suntem în plin spațiu al parapsihologiei, dar, să nu uităm, e vorba de India, de practicile yoghine, de pragul de taină al inițierii. Acolo, la Auroville, te crezi în altă lume. Sunt aproape Oceanul Indian, verde intens, plaja cu palmieri, jungla aparent sălbatică în care bântuie cobra neagră. În mijlocul junglei, ca niște nave cosmice aterizate, casele coloniei. Rotunde, din beton placat, ori paralelipipedice, din lemn colorat. Pe un platou, în centru, o sferă uriașă de metal pe schelet de lemn, templul Mamei, locul pentru reculegere, pentru odihna spirituală.

Mulți și-au întemeiat în această mare familie familia lor mică, au copii, e și o școală aici, alții merg la colegiu în Pondicherry. Trăiesc ușor, nu spun că aceasta poate fi soluția lumii viitorului, dar este o încercare, un pariu frumos făcut cu viața și, înainte de orice, o superbă colecție de omenie și de prietenie. Am întâlnit chiar și un român aici, Caracostea, fiul unor aromâni emigrați înainte de Al Doilea Război Mondial la Paris.

Dar să vă spun despre flori. Tufișuri de flori de o parte și de alta a drumului – *bougainvillea*, un soi de trandafir roșu deschis. Apoi, dementiale, orhidee roz, violet, portocalii, ca niște clopote de mătase. Între flori, în aerul greu, umed, fluieră pasărea *diki*, auzindu-se cam ca puii de curcă.

Aici seara cade brusc, precum o lamă de întuneric și se aprinde Luceafărul, imens ca un pumn de diamante.

Noaptea, mă trezesc din cauza unei nevralgii ascuțite. Umezeala, schimbarea de climă, în fine, ceva care nu cedează la doctoriile amărâte pe care le am în trusa personală. Doamna Patella, gazda noastră, mă duce a doua zi la o homeopată renumită din colonie. Aceasta a fost medic militar, a căzut prizonieră în războiul chino-indian și a lucrat un an într-un lagăr de prizonieri indieni împreună cu medici chinezi. Practică, deci, homeopatie indiano-chineză. Are un perete plin de substanțe misterioase pe care le pisează, le amestecă și prepară din ele cașetele pentru diverse boli. E un personaj fascinant. Povestește despre leacurile ei. Reține povestea *pietrei negre de Congo*, care vindecă mușcătura de cobră regală. Cel mușcat trebuie adus repede la medic, i se spală rana cu ceai de plante, apoi i se așează pe mușcătură o *piatră neagră de Congo*, ca un fel de cristal ușor, rana se strânge ca o ventuză pe piatră și aceasta, datorită unor proprietăți magnetice speciale, absoarbe sângele otrăvit. În momentul în care toată otrava a ieșit din rană, carnea se desface, piatra cade, rana e spălată din nou și pacientul a fost salvat. Piatra poate fi folosită de foarte multe ori, cu efect garantat.

Am ocazia să verific valoarea homeopatiei. Doamna doctor îmi face câteva cașete, îmi recomandă să le iau timp de două zile, fără să beau alcool, să fumez și să mă enervez. Doamnelor și domnilor, fac tratamentul și vă jur că – vreme de vreo șase luni – n-am mai avut probleme cu dinții !

Închid fereastra deschisă spre Auroville, așezarea fantastică din dunga Oceanului Indian. Mă întorc în iarna de acasă, mi-e dor de ai mei, de iarnă nu. Aș vrea să duc în valiză o bucată de ocean cu palmieri cu tot. Nu se poate decât amintirea lui. Și a orașului fantastic în care șezum și ne mirarăm. Scrie într-o carte veche indiană: *un adevăr fără partea sa de vis nu va fi niciodată adevărat*. Și tocmai această „parte de vis" este cea care nu se lasă atinsă, generând impenetrabilul mister al lumii indiene.

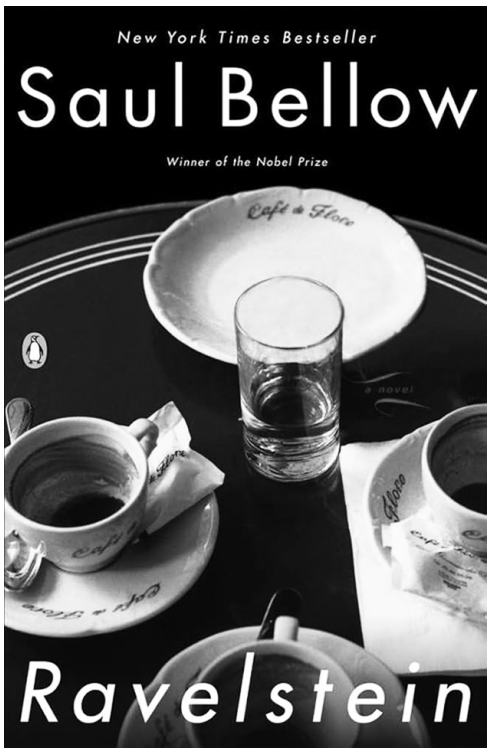
(Va urma...)

„Old Time, New Time"

(urmare din pagina 4)

aristocrat anticomunist a prilejuit faimosul discurs care a electrizat Occidentul. (Astăzi, la Fulton există un muzeu consacrat oaspetelui britanic – *America's National Churchill Museum* – omagiind „*the famous Iron Curtain speech*").

Efectele asupra Americii s-au văzut imediat: „Toate sistemele imaginabile și toate posibilitățile de advertising, toate mijloacele de transmisiune, toate serviciile statale și federale, instituțiile educative, asociațiile comerciale, grupările religioase, societățile ultrapatriotice, cele de ajutor reciproc și organizațiile de veterani,toate au fost mobilizate pentru o intensă și continuă campanie anticomunistă". Albert Kahn oferă exemple din cele mai diferite ale acestui tăvălug menit să blocheze comunismul transatlantic, altminteri destul de firav la acea oră. În iunie 1947, secretarul general al Partidului Comunist din SUA Eugene Denis, lider fără prea mare autoritate în societatea americană a fost acuzat de ultraj la adresa Comisiei pentru cercetarea activităților antiamericane, judecat și condamnat la un an de închisoare și plata unei amenzi de 100 de dolari. Amintita comisie – alcătuită din membrii ultraconservatori ai Congresului – s-a remarcat prin acțiuni punitive exagerate, precum cea care a vizat „cuibul comunist" de la Hollywood Peste ani totul avea să fie demontat de chiar producțiile cinematografice din „uzina de vise" californiană. **Trumbo** (2015, regia Jay Rouch) e doar un exemplu din galeria filmelor ce înfățișează funestul segment al istoriei americane, un veritabil „obsedant deceniu" transoceanic, extins până la instalarea administrației J. F. Kennedy. Ar fi greu de susținut că aceste abcese ale vieții publice de dincolo de Ocean s-ar fi născut din neant. Cea de-a treia Internațională comunistă – cunoscută sub numele sintetic de Comintern – fusese fondată în 1919 de Vladimir Ilici Lenin și de tovarășii săi din conducerea PC(b)US cu scopul de a lupta „*prin toate mijloacele inclusiv prin lupta armată pentru răsturnarea burgheziei mondiale și pentru formarea unor republici sovietice*" menite să schimbe fața lumii întregi. Răfuielile din cuprinsul conducerii politice de la Kremlin, inclusiv urmărirea feroce de către I. V. Stalin a oponenților precum Lev Troțki n-au diminuat nici o clipă idealul „*revoluției proletare mondiale*". Conflagrația provocată de Germania hitleristă a determinat stoparea pe durata ostilităților a acestui proces, prioritate având alianța militară a URSS cu democrațiile occidentale. Reluarea confruntărilor imediat după încheierea păcii s-a produs cu o energie copleșitoare, de-o parte și de alta a baricadei. Fără a se fi tras vreun obuz, perioada de peste patru decenii ce s-au scurs până la destrămarea URSS a rămas în conștiința istoriei contemporane drept „războiul rece". Întrerupt prin manevra abilă a președintelui Reagan ce anunțase zorii unui nou tip de confruntare („războiul stelelor") ce găsise Uniunea Sovietică într-o evidentă criză a complexului său militar și industrial, marcat de înfrângerea umilitoare a Armatei Roșii în Afganistan (înfrângere ce avea să fie simțită trei decenii mai târziu și de U.S. Army în același teatru de operațiuni), *The Cold War* avea să fie regretat de martorii noilor pusee militare pe cale de a se internaționaliza. Cazul Ucrainei este convingător în acest sens. Țara dăruită de Cel de Sus cu cel mai hrănitor cernoziom a devenit poligonul însângerat în care Rusia suprimă vieți nevinovate în ideea „denazificării" unui regim care și-a dezvăluit timp de un deceniu în bazinul Donbasului ferocitatea naționalistă. Sechele istorice nevindecate susțin acest război lipsit de sens și în care dispar zilnic în ghearele morții mii de oameni, militari sau civili.

Sagacele gazetar care a fost Albert E. Kahn (1912-1979) avea dreptate când avertiza că „pentru a preîntâmpina criza prezentului, trebuie să ținem întotdeauna seamă de lecțiile trecutului". Se pare însă că aceste lecții sunt atât de numeroase și atât de greu de memorat încât liderii de astăzi ai lumii preferă să le ignore. Spre deosebire însă de regizorii de cinema care în clipa în care dau ordinul *Motor !* știu prea bine cum se va încheia filmul pe care l-au înscris în scenariu, conducătorii politici ori militari ai lumii de astăzi ce ordonă începutul unor noi confruntări (chiar sub denumirea de „operațiune specială") nu vor ști niciodată unde se va sfârși cataclismul...

Mihaela Roxana Boboc

MIHAELA ROXANA BOBOC (n. 19 mai 1982, Buzău), poetă și pictoriță, este licențiată în Marketing, cu un masterat în Management, și absolventă a Școlii populare de Artă din Galați, secția pictură. Este membră a Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Poezie București. A publicat poezii în revistele: „România literară", „Neuma", „Algoritm literar", „Poezia", „Porto Franco", „Pro Saeculum", „Spații culturale", „Antares", „Acolada", „Ziarul Lumina", „Rotonda valahă", „Familia", „Feed Back", „13 Plus", „Plumb", „Vatra Veche", iar la revista buzoiană „Literadura" este redactor. A debutat în 2010 cu volumul *Vers și culoare*, editura Grinta, Cluj-Napoca, după care au urmat volumele de versuri: *Poemele Ioanei* (2010), *Șevalet cu epilog* (2016), *Silabe orfane* (2016), *Spovedania oaselor* (2017), *Terapia ploii de chihlimbar* (2019), *Iubește-l, Anya* (2021). Premii obținute: Marele Premiu „Titel Constantinescu" și Premiul revistei „Antares", la Festivalul Național „Titel Constantinescu", Rm. Sărat, 2009, Premiul Festivalului Internațional de poezie de la Sighetul Marmației, pentru manuscrisul *Vers și culoare,* 2009, Premiul al II-lea la Concursul Național de poezie „Leoaică tânără, iubirea...", Pitești, 2017, Premiul special „Lazăr Băciucu" la Concursul Național de Literatură „Vasile Voiculescu", 2017, Premiul pentru volumul *Spovedania oaselor* la Concursul Național „Mihai Eminescu la Oravița", 2018, Premiul I – poezie, la Concursul Național de literatură „Ion Budai Deleanu, 2020, Premiul III – poezie la Concursul Național „Alexandru Macedonski", ed. a VIII, Scriitori consacrați, cu volumul *Iubește-l, Anya* etc. Poezia pe care o scrie Mihaela Roxana Boboc este una delicată, dar nu fragilă, limpede dar nu facilă, cu accente de cadă feminitate, dar și cu un ochi treaz, vigilent, chiar critic la ce se întâmplă în jur, în realitatea timpului său, o realitate ce menține spiritul treaz și condeiul inspirat. (**Victoria Milescu**)

Așa să nu iubiți

Privesc din avion sfârșitul lui august
gura ta mă devoră fără a mă avea
la Eforie colecționarii de clipe se adună ciorchine
măștile au obosit la umbră pe șezlonguri
gura ta se împletește absent
peste săruturile interzise
și trăite în muzeul nopții
unde vom pune risipa de iubire
și-o vom arăta lumii
așa să nu iubiți
doare până la os
zâmbetul lui în părul meu
și umerii goi
primind stelele în piept
una câte una.

Azi

m-am trezit goală
visele fugiseră într-un loc călduț
pisicile se întindeau leneșe pe calorifer
am deschis lumina în baie
am verificat respirația copiilor
nu m-am privit în oglindă
am deschis frigiderul cu ochii în poza motivațională
nu știu ce am scos din frigider
sunt momente când tot ce scoți rămâne în tine
ca o tumoare a cărei rezecție e inutilă
se hrănește din tine cancerul zilelor
îi întind și iubirea asta
de care nimeni nu are nevoie
așez pe masă o cutie de lapte
pachetul de unt
felia de pâine
le uit acolo
verific respirația copiilor
una dintre pisici doarme acum în capul Taniei
știe ea de ce
știu și eu dar mă prefac că este bine
mă duc spre baie
oglinda mă privește cu mirare
pielea feței se descuamează din ce în ce mai tare
creionul dermatograf conturează ce a rămas viu
verific din nou respirația copiilor
modul cum urcă și coboară pilota ca un balon care refuză să zboare
mi-aduc aminte că mâncarea a rămas pe masă
întind untul pe pâine
mănânc în picioare pregătită de orice
ascult din nou respirația Taniei
pisica e încă acolo
amestecată cu părul ei negru
cu frica mea de smoală
creionul dermatograf e rezistent la apă
altfel m-aș prăbuși în mine
poza de pe frigider zâmbește și o iert
nu știa nimic despre mine
respirația ei se aude dincolo de zid.

Ieri

gândul s-a întors vulnerabil
ca o scrisoare pe care o lipești la colțuri
după ce o citești de parcă nu ar fi existat
cuvântul
imaginea
chipul iubitei se preface lent în nimic
nu ninge
sărbătorile se apropie de final
ultimele rămășițe de lumină se culeg și se pun în cutii
vom redeveni noi înșine
ne vom trezi și nu vom spune bună dimineața
poate von spune noapte bună
dacă nu ne fură somnul
sau zilele
sau viața asta
am cerut ceva de la tine
și ai râs
neștiind cât mi-a trebuit să scriu
ceva ce nicio femeie n-ar trebui să ceară vreodată.

Mâine

e joi de bobotează
apele se sfințesc
oamenii merg grăbiți să apuce o sticlă cu agheasmă mare
neștiind nimic despre rostul ei
botezul începe cu lepădarea de sine
ca pe o piele care necrozează
întinerim spre rai
îmi răspunde Tania
când îi spun că mă îndrept spre al patrulea prag
îmbrățișez frica și aproape ninge.

Și mai departe...

o succesiune de zile
în care mă opresc din scris
vreme de săptămâni
tăcerea ține loc de cuvânt
vine o vreme când trebuie să te retragi
lași locul altora să-și spună povestea
devii ascultător fidel
ieși apoi pe acea ușă construită doar pentru tine
și stai acolo asimilând
zgomotele și vorbele, scrisul și plânsul
înainte de a te întoarce la ceilalți
sapi în tine șanțuri de cuvinte
nu te oprești nu ai voie nu știi ce rămâne
dar te întorci abia când ultimul cuvânt a rodit în tine
înăuntrul lucrurilor se aude o inimă bătând
cât timp e vie
arșița poate fi stinsă
ca un chiștoc de țigară pe buza scrumierei
atât mi-a rămas de la tine
înainte ca porumbelul să iasă pe fereastră
botezând cuvinte.

Poemul nimănui

Cine revendică iubirea
îmi aparține ca un mort viu
pe care nu-l poți lăsa în urmă
și ridici os cu os
amintire cu amintire
bob de tămâie lângă bob de speranță
Să fie lumină !
la căpătâiul vieții stă un înger și hainele lui
sunt precum cerul înaintea furtunii
cine revendică mormântul gol
cine spune iubirii pe nume
cine numără patruzeci de zile
și niciun cuvânt
sunt poeți care și-au găsit muza la celălalt capăt
sunt poeți care nu au găsit nimic
dar încă scriu
renunțarea este o armă cu două tăișuri
și carnea poetului o punte fragilă unde locuiesc îngeri și demoni
nu știi în care lovești și pe care aperi
se face liniște
porumbeii vin la fereastră
se hrănesc cu iluzia unor boabe
aruncate de cealaltă parte a ferestrei.

Ziua Z

simt un poem bun cum picură din taste
apoi se preface în stană de piatră
o zi oarecare
devine ziua Z când pornesc motorul
cafeaua nu s-a răcit în cană
nici trupurile noastre după risipa de dragoste
se îndoaie ca o hârtie
uitată în buzunar
am notat ceva care nu mai contează
va ajunge în mașina de spălat
odată cu lenjeria de corp care nu mai păstrează nimic
din gustul buzelor tale
ajung târziu în pat
bezna mă absoarbe odată cu pătura
sub care trupul meu
pâlpâie ca o lumânare
poezie și ceară.

Zâmbetul Larisei

nu mai există moarte
nici războaie nici crime
nici pandemii
nici pierderi oriunde
doar zâmbetul Larisei
acoperă cerul
până ninge
zăpada ca un uter dureros
întoarce pământul cu fața în jos
până respiră grăbit
viața
ca un leagăn de frânghiile căruia se prind
copiii iubiți de Dumnezeu
un cântec de mamă se aude printre pâlcuri vinețiii de mesteceni
soarele prinde zâmbetul Larisei
nu mai există durere și moarte și vise
doar ochii ei mă sorb
odată cu sânul
odată cu zarea alburie
odată cu iubirea
mea tu.

Iulie

un câine tremură încovrigat pe preșul din
fața ușii
vecina de la patru se întoarce de la vecernie
cu lumina în spate
nu ți-am dat azi bună dimineața
seara este încă departe
trec pe la poștă
lipesc un timbru
undeva între adresa expeditorului și colțul cu imprimate
cineva mă iubește
poate chiar tu
deși nu ți-am scris niciun poem
și nici măcar nu plouă
căldura se târâie pe la colțuri
câinele a adormit cu umbra covrig
ziua se strânge
odată cu zaua de rezistență prin care poezia mea trece
dincolo
când ating omul, Dumnezeu se retrage cantr-o cochilie
și tace.

Poezia

I-am spus lui Dumnezeu
durerea n-o puteam împărți cu nimeni altcineva
dă-mi o păpădie și o transform într-un balon deasupra lumii
să-l întorc acasă
unde inima bate
ca o toacă dogită
de toate aceste versuri pe care le-am aruncat în lume
și s-au întors ca un bumerang
deasupra cuibului de rândunele
primăvara își urmează cursul
glasul poeților se aude în surdină
ca o muzică fără leac
poate ar trebui să dorm la rădăcina unui nuc
unde trăsnetul cade cu precizia unui ceas elvețian
sau să mă las purtată de valul care întreabă
cum puteți plânge
când n-am spus nimic
al meu, Doamne
nimic.

Vindecare

Poate e semn bun
scriu mai rar
un psiholog ar spune că
m-am vindecat de tine
eu știu că liniștea aceasta nu prevestește nimic bun
mă încarc cu toate lucrurile despre care nu pot vorbi
până în noaptea
când toate plânsurile alunecă pe fereastră
și orașul se scufundă în furtună
ochiurile unei plase bine construite se lărgesc
lăsând tot mai mult loc
poeziei să treacă
prin zalele de rezistență
Dumnezeu tace.

O veche aromă: Cartea la nisip (III)

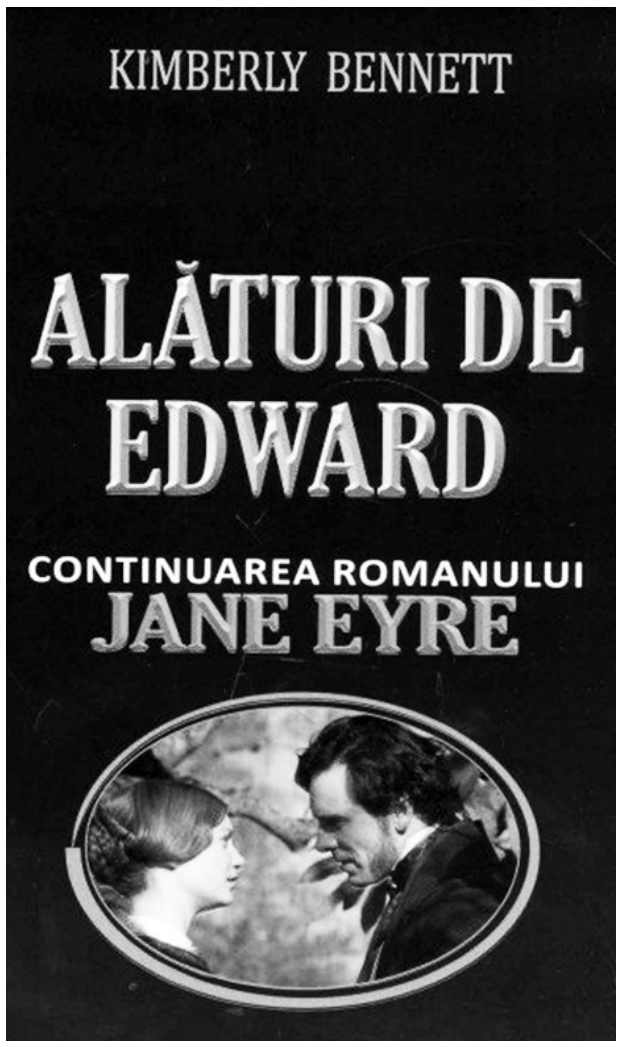
Gabriel DRAGNEA

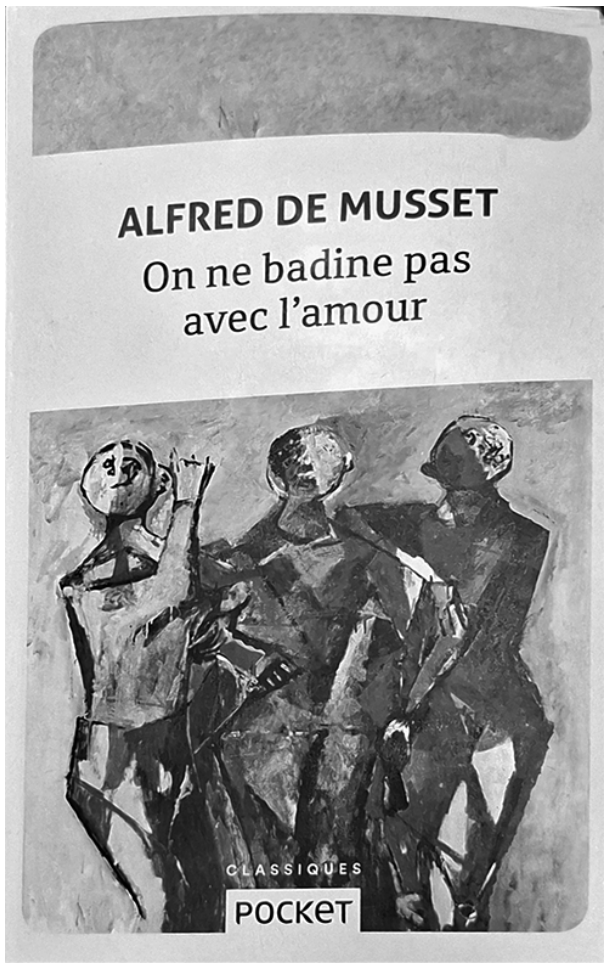
Un lucru este cert. Unii oameni nu pot merge în concediu fără să fie însoțiți de acea „magie unică, portabilă”, care este cartea, descrisă astfel de celebrul Stephen King. Anul acesta, comparativ cu anii trecuți, sunt mai puțini aceia care găsesc un loc liber pentru un volum oarecare, în bagajul pentru concediu. Și nu pentru că spațiul ar fi problema care împiedică prezența unei cărți printre tricouri, prosoape și loțiuni de plajă. Cred că problema majoră este capacitatea de concentrare, atenția care trebuie acordată doar conținutului filelor, a acțiunii din spatele copertelor. Lectura pe plajă este cu adevărat o probă de rezistență în lupta cu muzica ambientală, cu playlistul personalizat din telefonul vecinului de șezlong, cu plânsul sensibilizator al copiilor cărora li se interzice scăldatul prelung în valurile mării, orice care într-un fel sau altul, nu îngăduie bunul demers al lecturii într-un spațiu public.

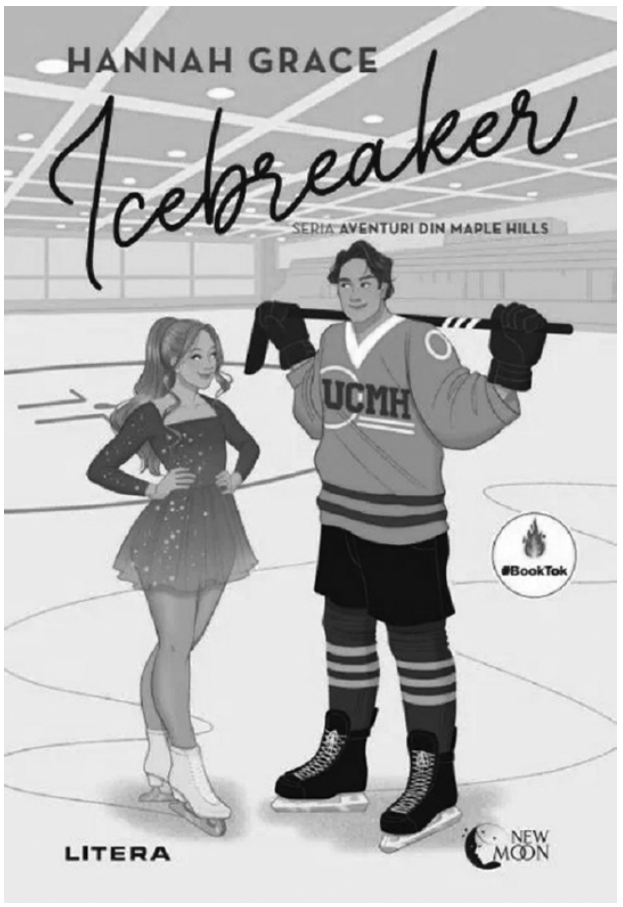
Așadar, pentru a nu rata prezența vreunei cărți printre tentațiile specifice litoralului nostru, porumb fiert, covrigi, bere rece sau gogoși, încă din prima zi a drumul asemenea unui tânăr fachir hindus, călcând total inconfortabil, dureros adeseori, peste scoicile prezente pe toată suprafața plajei. Mi-am făcut curaj pentru a merge mai departe și am găsit curajul de a vorbi. Stați să ne înțelegem ! Nu vorbesc de lipsa curajului, ca aceea prezentă în versurile piesei „Un actor grăbit” a regretatei Laura Stoica. Am observat o tânără doamnă la aproape 35 de ani citind *Găsește curajul de a vorbi – Cum să comunici cu încredere și să fii convingător* de Teodora Mețiu, Ed. Bookzone. Dacă ne raportăm la prezentarea existentă pe site-ul editurii, citind această carte „vei învăța să comunici deschis cu colegii, să te impui natural în ședințe și să îți prezinți ideile cu încredere, fie că te afli acasă, în cercul de prieteni sau la birou”. Așadar, iată, jurnalista americană Margaret Fuller, născută la începutul secolului al XIX-lea, avea dreptate: „Azi un cititor, mâine un lider !”

Încântat de ceea ce găsisem până atunci, mi-am propus să traversez și spre alte sectoare de plajă, mutându-mă asemenea pescarului, căutând un loc mai bun pentru a-m-a făcut și să mă simt atât de bătrână. Am terminat facultatea de peste 20 de ani și viața mea e atât de departe de petreceri și băutură în fiecare zi, încât să citesc despre cât de beți și de cum se combinau ăștia a fost un pic alarmant. Din nou, probabil pentru că sunt bătrână și mai aproape de vârsta părinților din cărți decât de personajele principale. Trebuie să stau departe de romanțele studențești.” Atât de mare trebuie să fi fost impactul în urma lecturării acestui volum, încât să își dorească evitarea unor astfel de creații epice ? Clar, *de gustibus et coloribus non disputandum*, mai ales că, pe plajă, această carte era citită de o tânără de aproximativ 25 de ani.

Oameni diferiți, cu gusturi, plăceri și experiențe diferite, așa că mergem mai departe, lângă un șezlong al cărui beneficiar era în valuri, într-o nouă repriză de desfătare acvatică, de înot în marea foarte calmă, dar rece. Pe salteaua îmbrăcată într-un prosop având cromatică diversă, dar echilibrată, stătea în așteptare cartea lui Kimberly Bennet, *Alături de Edward*, apărută

la Ed. Orizonturi, se pare, continuarea celebrului roman clasic *Jane Eyre*, al scriitoarei Charlotte Bronte. Fără alte detalii, mai menționez cartea *Belele și ghinioane* de Lee Child, iar la secțiunea literatură pentru copii m-am bucurat să observ o elevă de școală gimnazială citind *Olguța și marea demascare*, semnată de Alex Moldovan, volum apărut la Ed. Arthur.

Nu întâmplător am lăsat la final această carte citită sub umbrela care proteja atât cititorul, cât și volumul acestuia. O tânără, de cel mult 18 ani, concentrată numai asupra dialogului personajelor, făcând abstracție de fundalul sonor generat de boxele de pe plajă, dar și de excesele de bucurie ale vecinilor de șezlong, citea versiunea franceză a comediei în 3 acte, *Cu dragostea nu-i de glumit* de Alfred de Musset. Am felicitat-o pentru alegerea ei de a citi și în mod special pentru conținutul cărții. Rar mi-a fost dat să observ pe cineva citind dramaturgie, fie că această activitate a lecturii se desfășoară în metrou, tren, autobuz sau pe nisipul mai mult sau mai puțin prietenos.

Și de această dată, voi încheia acest material cu aceeași notă de îndemn la lectură dintr-un articol anterior referitor la titlurile de carte preferate de cei aflați în concediu pe plaja Mării Negre. Deoarece tot vorbim despre construcții și reconstrucții, despre reamenajări sau reabilitări la nivel spiritual, îmi place să cred și vreau să cred că cine citește, zidește !

concediului am început vânătoarea de cititori. După un prim tur printre șezlonguri de diferite modele, mai noi sau mai vechi, printre umbrelele personalizate cu denumiri cunoscute în producția de băuturi alcoolice și răcoritoare, mă cuprinsese puțin panica. Nimeni nu părea a se delecta măcar cu vreo revistă dedicată cancanurilor, bârfelor de sezon din high-life-ul autohton sau internațional. În scurt timp, aveam să răsuflu ușurat. În sectorul nostru de plajă, o doamnă de aproximativ 50 de ani citea *Enigma camerei 622* de Joel Dicker, apărută la Ed. Trei. Se pare cartea cu cele mai mari vânzări în Franța anului 2020. Conform celor de la publicația Le Figaro, „capitolele defilează rapid, ca episoadele dintr-un serial, ritmate de dialoguri viguroase, scene vizuale clare sau difuze. Legături secrete, întâlniri ratate, lovituri de teatru, înșelătorii și vieți paralele… Melodrama se transformă în thriller. Cititorul este, pe rând, păcălit, hărțuit și captivat.”

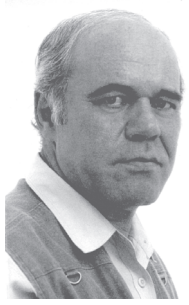
Parafrazând cunoscuta expresie „cu o floare nu faci primăvară”, îmi permit să zic și eu: cu o carte nu faci bibliotecă. Dar, totuși era un început, cât de cât liniștitor. Da, totuși, cineva citea o carte. Da, dar pentru demersul meu jurnalistic, nu era de ajuns. Și mi-am continuat și atinge scopul propus. Nici nu am trecut de primul rând de umbrele că observ din nou o doamnă citind *Foc & Sânge* de George R.R. Martin, volum apărut la Ed. Armada, carte care, se pare, conform informației de pe coperta 1, a fost sursa inspirației pentru serialul HBO *Casa Dragonului* (N.B.: niciun bărbat nu a fost văzut citind vreo carte sau revistă). Pentru a vă face o idee despre conținutul acestei cărți, iată ce spun cei de la Booklist: „O tapiserie fascinantă, care înfățișează războaie, căsnicii, morți, dragoni și politică, una care are aerul unei istorii adevărate mai mult decât al uneia dintr-o lume fantasy…”

Icebreaker, de Hannah Grace, este o altă carte pe care am întâlnit-o citită în zgomot de valuri și ritmuri de pop music. Despre cartea apărută la Ed. Litera, *The Nerd Daily* menționa: „Odată ce tensiunea dintre el și ea explodează, puteți fi siguri că nu veți dori să fiți prinși citind această carte în public.”. Deja, doar prin această frază sunt ispitit să achiziționez cartea pentru a înțelege de ce nu ar trebui să fiu surprins citind-o în public. La doar un click distanță, internetul ne oferă, oarecum, anumite motive care duc spre anularea intenției de a o citi dincolo de granițele spațiului privat. Cineva, din colectivitatea culturală de pe site-ul Reddit, denunța această carte analizându-i conținutul astfel: „Cartea asta

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (LII)

Între topos și atopos

Dl. Florea Firan, total și profund implicat în spectacolul literaturii

Florentin Popescu

Pentru actualii, dar mai ales pentru viitorii comentatori literari care au/vor avea în vedere viața și opera d-lui Florea Firan, cel puțin trei atribute esențiale vor constitui, nu mă îndoiesc, punctele de pornire – indiferent de poziția și grila după care se vor face evaluările: acela de *istoric și critic literar*, acela de *ctitor editorial de publicații* și nu în ultimul rând acela de *manager cultural*. Toate trei au concurat, de-a lungul anilor la formarea și afirmarea deplină a unei personalități (aș zice *accentuate*, după formula lui Karl Leonhard), polivalentă ca preocupări și de o probitate profesională indiscutabilă, în cadrul căreia temeinicia și acribia filologică și-au spus/își spun cuvântul la fiecare pagină și în fiecare carte dată la tipar. Toate pot alcătui aproape o bibliotecă întreagă de vreme ce începând din 1971, când vedea lumina tiparului cea dintâi lucrare a d-sale (*Începuturile presei literare craiovene*) și culminând mai de curând cu ciclul de mai multe volume, *Amprente și voci*, 2017-2024 și cu *Vraja emigrației* (2024) se întinde, ca să folosim un termen foarte uzitat, o mare plajă de scrieri, care de care mai interesante și mai valoroase, care de care mai importante în special pentru istoria culturală a Olteniei și, prin extrapolare, pentru cea națională.

Cu o devoțiune și cu o râvnă aproape de negăsit astăzi la alții, dl. Florea Firan a gândit și a scris de-a lungul anilor, cu o pasiune demnă de toată prețuirea, despre presa din partea de țară căreia îi aparține, fizic și moral, despre istoria mișcării teatrale din Craiova, despre publicațiile de aici, despre scriitorii de ieri și de azi (de la Arghezi și până la figurile condeierilor afirmați în ultimele decenii). Ba, mai mult, neobosit și tenace (aș îndrăzni să spun chiar „încrâncenat" în proiectele cărora le-a dat viață), de ani buni acest senior al literaturii naționale și-a extins aria cercetărilor și dincolo de fruntariile țării – în diaspora românească, răspândită pe mai toate meridianele și paralelele globului. Investigațiile pe acele teritorii au presupus/presupun documentări solide și emiterea unor judecăți nepărtinitoare, pe cât posibil neutre față de politicul care a ținut departe de România un destul de vast contingent de scriitori și oameni de știință ale căror înfăptuiri au sporit tezaurul de valori al omenirii și care, în mod firesc trebuie „aduși acasă".

Coincidență sau nu, la Craiova a fost inaugurat nu demult un muzeu al diasporei românești, unic în țară – veritabilă fereastră către biografiile și operele personalităților care au fost/sunt departe de țară. Este, desigur, un loc devenit deja comun să mai amintim că întreaga cultură românească ar rămâne incompletă fără contribuția diasporei. E adevărat, au apărut cărți, s-au publicat și se publică antologii de texte semnate de autorii români risipiți prin lume, însă o viziune unitară asupra contribuțiilor lor încă nu avem.

Fiind printre primii intelectuali și istorici literari conștienți de acest fapt, dl. Florea Firan ne-a dat ciclul de volume *Amprente și voci* care – cel puțin până la elaborarea unei enciclopedii ori a unui dicționar complet (alcătuit de un colectiv de specialiști) – reprezintă o contribuție fundamentală în domeniu. Ca și *Vraja emigrației*, realizare tot a domniei sale.

Noi, generațiile care atât în școală cât și în universități n-am avut șansa de a-i cunoaște nici pe scriitorii rămași în țară după războiu și aruncați în închisori și cu atât mai puțin pe cei „fugiți" („trădători", cum erau numiți în comunism) avem acum, prin volumele d-lui Florea Firan o mare revelație: aceea de a descoperi că și în vârtejul vitregiilor istoriei spiritualitatea românească n-a încetat să existe, că iubirea de neam, de tradiții și de țară n-a putut fi nicicum ștearsă ori anulată, scoasă din calendarul firesc al devenirii și împlinirii.

„Amprente" sunt, după opinia autorului tocmai cărțile, studiile, contribuțiile scrise care ne-au parvenit/ne parvin de la conaționalii noștri care au trăit, au suferit și totuși au creat departe de patria mumă. „Vocile", sunt, la rându-le prezențele acelorași în universități străine, la posturile de radio „Vocea Americii" și „Europa liberă", ca și în alte locuri.

Aidoma unei albine (o comparație mai potrivită nu cred că aș fi putut găsi) dl. Florea Firan a adunat „bob cu bob" întregul polen al tuturor acestor roade ale gândirii și spiritului și ni le-a dăruit acum cu sentimentul și bucuria că demersul d-sale era foarte necesar, binevenit și foarte util tuturor și cu deosebire generațiilor mai noi, cum deja am amintit ceva mai sus.

Ca unul căruia i-au trecut prin mâini și pe sub ochi sute, poate chiar mii de lucrări cu caracter informativ (ceea ce îmi permite și unele evaluări chiar de la prima deschidere a unei cărți) e musai să mai fac aci câteva precizări ce țin atât de structura volumelor amintite mai sus cât și de maniera lor de redactare, de punere în pagină, de selectare a materialului.

Dl. Florea Firan, fiind în egală măsură om de știință și totodată scriitor are, pe lângă altele, capacitatea de a însufleți, de a sensibiliza, de a da o anume căldură articolelor, întrucât, pe lângă datele fatalmente reci ale biobibliografiilor cutărui sau cutărui creator, d-sa se implică în chip direct în texte – aci evocă o anume întâlnire cu cel pe care îl comentează, ceva mai departe prezintă o fotografie de grup mai puțin sau chiar deloc cunoscută, neuitând – când e cazul – să menționeze legăturile ori întâlnirile personajelor d-sale cu craiovenii și, firește, cu revista *Scrisul Românesc*, pe care o păstorește de mulți ani și sub egida căreia organizează colocvii și întruniri culturale internaționale.

Și pentru că „Sângele apă nu se face", cum zice o veche vorbă românească, nici dl. Florea Firan nu și-a uitat/nu-și uită nicio clipă obârșia oltenească, drept care cel de al patrulea tom din amintitul ciclu poartă un titlu – nici că se putea unul mai potrivit ! – *Spiritul Olteniei*, volum care, ne previne autorul, „este cel mai substanțial și cuprinde în exclusivitate prezentarea de tip monografic a scriitorilor ce aparțin într-un fel sau altul de spațiul geografic și cultural al Olteniei [...] Am operat o selecție, cei 51 de autori (poeți, prozatori, dramaturgi, istorici și critici literari, cercetători ai fenomenului literar sunt, cu siguranță, reprezentativi prin opera lor. Primul este Tudor Arghezi, ce beneficiază de un spațiu generos, pe măsura creației sale, al cărui profil de creator este în concordanță cu intenția realizării cărții și se încheie cu Ion Zamfirescu, profesor de vocație, cu darul oratoriei, eseist și istoric literar, gânditor, istoric și exeget al teatrului românesc și universal.".

Nu pot încheia aceste considerații sumare despre o parte a operei d-lui Florea Firan fără a spune ceva și despre *Omul Florea Firan*, un personaj foarte dinamic, a călătorit mult (la modul fizic) prin toată lumea, a „călătorit", cu beneficii care se subînțeleg, prin arhive și biblioteci, fiindcă într-un interviu pentru „Bucureștiul literar și artistic" îmi mărturisea în 2017: „...Mi-a plăcut să frecventez bibliotecile și arhivele pentru realizarea cărților... În ultimii ani am călătorit foarte mult în țară și în străinătate, am ținut conferințe, am lansat cărți, m-am întâlnit cu colegi de breaslă, cu tineri din aproape toate provinciile românești... păstrând însă, cu mândrie, sentimentele față de obârșie". Și ceva mai la vale, vorbind despre locul și rolul Editurii *Scrisul Românesc* și al revistei omonime adăuga: „Unul din obiectivele noastre fundamentale este *interculturalitatea*, din consiliul editorial făcând parte și scriitori din diaspora, care colaborează cu rubrici permanente de 15 ani încoace la întemeierea seriei noi a revistei. I-am publicat în revistă și le-am tipărit volume de versuri, proză și eseistică, parte în ediții bilingve.

Cărturar de spiță aleasă, împătimit iubitor al valorilor culturale naționale, cercetător asiduu al trecutului spiritual al Olteniei natale, prieten al multor scriitori români din țară și de peste hotare, cu care empatizează fără prejudecăți și rezerve de niciun fel, în fine un adevărat „argint viu" chiar și acum, la anii senectuții, dl. Florea Firan reprezintă la ora actuală nu numai un reper foarte important în spațiul cultural național, ci și un exemplu de dăruire, întru frumos și valoare, exemplu demn de urmat de generațiile mai noi. În ce mă privește prietenia d-sale este o efigie de preț pe care o port în inimă și în suflet ca pe un dar foarte prețios.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (XXIII)

Florentin POPESCU

A fost o vreme, în urmă cu mai multe decenii, când marele scriitor Ion Creangă ajunsese atât de cunoscut în alte țări încât graficienii de pe acolo n-au rezistat tentației de a-i face portretul, contribuind astfel la cunoașterea în egală măsură atât a operei cât și a figurii lui.

Nu-i vorbă, trebuie recunoscut din capul locului că fizionomia acestui scriitor este inconfundabilă, pretându-se și la eternizare prin opere plastice.

Capul mare, mărginit de părul bogat și bine îngrijit, ca și barba nu prea mare spre a-i da o înfățișare de față bisericească au șocat/șochează de la prima privire a figurii lui Ion Creangă.

Pe cât de sobru ca figură tot pe atât de sentimental în sufletul lui, Ion Creangă a fermecat pur și simplu milioanele lui de cititori prin frumusețea paginilor din „Amintiri din copilărie" și din poveștile sale de o originalitate care nu mai au nevoie de nicio argumentație.

„În Creangă – nota Garabet Ibrăileanu – trăiesc credințele, eresurile, datinile, obiceiurile, limba, poezia, morala, filosofia poporului, cum s-au format în mii de ani de adaptare la împrejurările pământului dacic, dedesubtul fluctuațiunilor de la suprafața vieții naționale. Creangă este un reprezentant perfect al sufletului moldovenesc între români; al sufletului țărănesc între moldoveni; al sufletului omului de munte între țărani moldoveni".

Originalitatea acestui mare scriitor, valoarea operelor lui l-au impus pe Ion Creangă printre cei mai mari scriitori clasici. Un autor popular, care a delectat și fermecat generații întregi de cititori, creația lui fiind comentată la modul superlativ în toate istoriile și dicționarele literare apărute de-a lungul timpului.

În albumul în care dl. Nicolae Ioniță a publicat portrete ale lui Creangă realizate grafic în toată lumea am aflat nu mai puțin de patruzeci și cinci de reprezentări, semnate de artiști plastici din Argentina, Belgia, Bolivia, Brazilia, Bulgaria, China, Columbia, Danemarca, Ecuador, Finlanda, Georgia, India, Iran, Japonia, Marea Britanie, Mexic, Maroc, Portugalia, Spania, Rusia, Turcia, Ungaria și Venezuela.

În genere, fiecare grafician a avut viziunea lui proprie asupra celui ce ne-a dat fermecătoarele „Amintiri din copilărie". Unii dintre ei s-au oprit asupra bărbii și coafurii personajului, în vreme ce alții, mai puțini la număr, în căutarea unei originalități incontestabile ne-au oferit un Creangă la care au supradimensionat nasul, ochii sau alt element al figurii scriitorului (brazilienii Erico Aires, Luiz Carlos Fernandes).

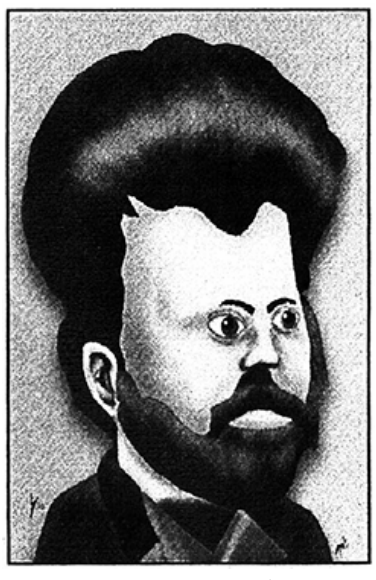
Din multele portrete grafice, ne-am oprit, evident subiectiv, asupra celor realizate de columbienii Guaico și Cesar Ibarra Zuniga.

Guaico a văzut un Creangă conturat doar din linii puține, accentul fiind pus pe coama leonină din care o șuviță mare coboară pe frunte, în vreme ce barba bogată pare a fi aidoma unei rame din interiorul căreia privește un ins cam ciudat. Cesar Ibarra Zuniga l-a eternizat pe scriitor într-o viziune ceva mai realistă, dominante fiind frizura supradimensionată și ochii foarte vii, larg deschiși, ca și cum posesorul lor s-ar afla în conversație cu cineva, ori ar asculta cu atenție relatările unui partener de dialog.

Oricum am privi și am judeca lucrurile, un fapt rămâne cert: adjuvantă prețioasă a multelor pagini care s-au scris și se vor mai scrie și în viitor despre marele nostru scriitor, grafica consacrată lui Ion Creangă contribuie și ea, substanțial și benefic la mai buna cunoaștere a clasicului român pe meridianele și paralelele globului.

Ion Creangă văzut de Guaico (Columbia)

Ion Creangă văzut de Cesar Ibarra Zuniga (Columbia)

Nicolae Scurtu

Ion Vinea în echivalențe franceze

Biografia poetului, prozatorului, publicistului și traducătorului Ion Vinea (n. 17 aprilie 1895, Giurgiu – m. 6 iulie 1964, București) este una dintre cele mai tulburătoare existențe scriitoricești din spațiul cultural românesc.

Provenind dintr-o familie educată și înstărită, Ion Vinea se constituie într-un caz special – întârzie finalizarea studiilor universitare, își adună, cu dificultate, poeziile publicate în presa vremii într-un volum, stabilește prietenii durabile cu unii dintre confrații săi fără rezultate imediate și trăiește unele experiențe erotice cu ecouri modeste în creația literară.

Poezia sa, de o reală modernitate, se impune în peisajul literar interbelic suscitând atenția lui G. Călinescu, Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu și a altora.

Opera sa, *integral restituită*, în postumitate, de către doamna Elena Zaharia-Filipaș, s-a bucurat de o atentă și riguroasă interpretare în ultimele decenii.

La numai șase ani de la dispariția fizică a poetului, un alt poet și, în același timp, ambasador al culturii române, Mihail Steriade îi traduce în limba lui Voltaire două poezii – *Tristia* și *Declin* pe care le include într-o faimoasă antologie[1].

Remarcăm farmecul echivalențelor franceze, armonia interioară, muzicalitatea și excelenta cunoaștere a liricii românești atât de apreciată și comentată în presa europeană.

Se impune să mai precizez că Mihail Steriade, poet, publicist, traducător și memorialist, a făcut imense servicii culturii românești în spațiul cultural al Europei.

A abordat teme și subiecte dificile pe care *le-a rezolvat* cu eleganță, decență și o aleasă măiestrie artistică.

Aici, mai jos, reproducem cele două poezii ale lui Ion Vinea în traducerea ireproșabilă a poetului Mihail Steriade.

*

Tristia

Donc, que je sois ton captif, à jamais.
au jeu de tes chaînes bleues, sonores,
ô Mer circonscrite par le destin d'un homme,
dans lequel chantent la fin et le commencement.

Hôte destiné à un jardin de sables
où percent de fragiles anémones,
enchaîné de par la pensée, à de milliers d'astres,
les pieds attachés parmi des traces effacées,
arraché, enfin, par supplication, aux édits avares,
qu'on me laisse passer de monde en monde,
bien au-delà des seuils et des paroles,
– pareil à un soupir –
le long d'un collier de souvenirs stellaires.

*

Déclin

Une tristesse s'attarde en moi
tel l'automne arrêté sur les champs.
Nul baiser ne traverse mon âme,
aucune neige n'est descendue sur la terre.

Le chant triste, la plus triste chanson
vient avec le son des cloches, au couchant !
On l'entend dans la voix stérile des moineaux
et répond dans l'humilité des sonnailles.

C'est toute la vie qui fait mal comme ça,
jour après jour sur l'étendue des steppes,
parmi les arbres non arrivés au ciel,
parmi les rivières suivant leurs lits,
parmi les troupeaux qui paîssent leur sort dans les champs,
parmi les feuilles qui se balancent dans le vent.

Erastia Peretz și „Revista Fundațiilor Regale”

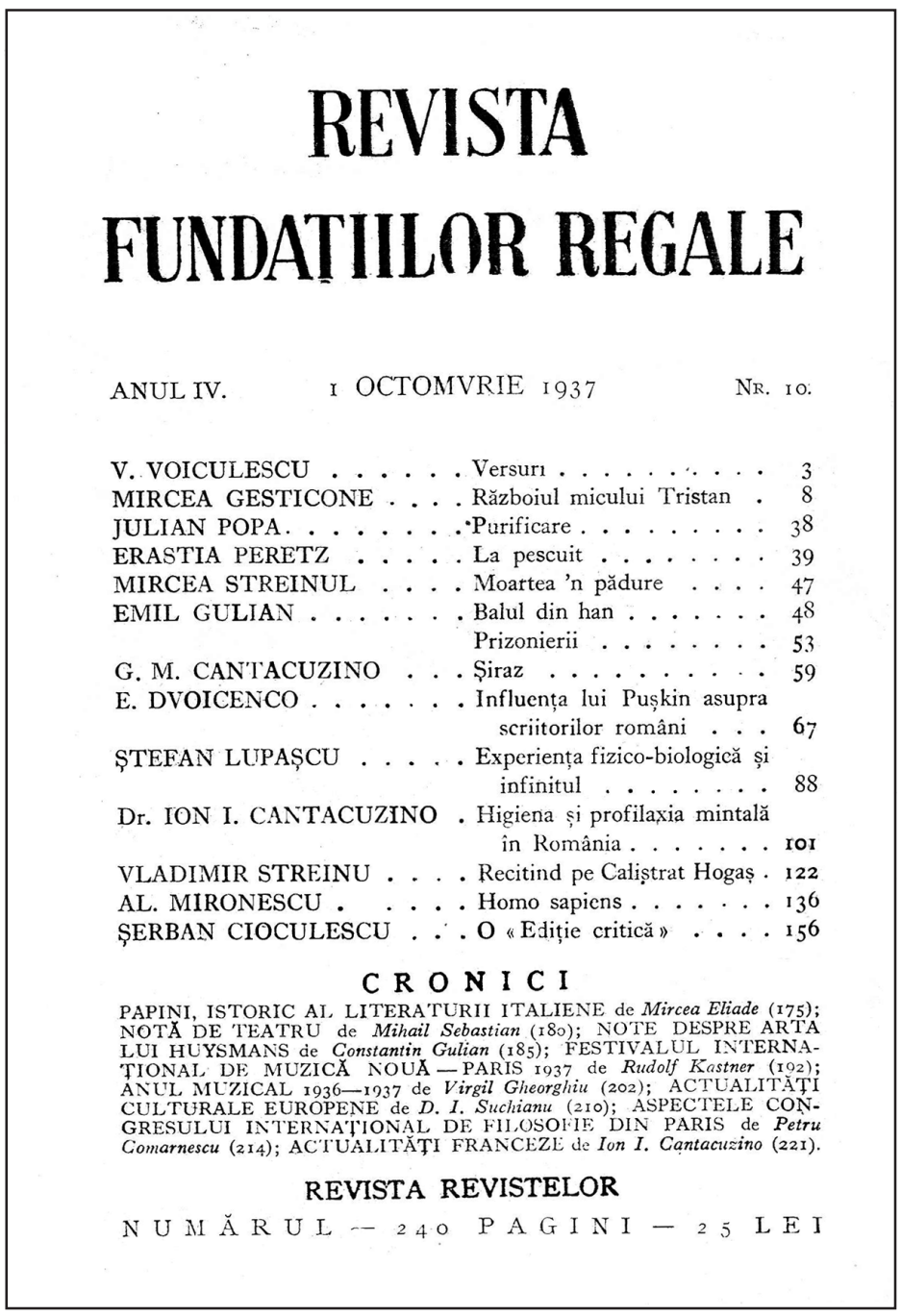
Printre tinerii colaboratori ai celei mai prestigioase reviste occidentale din cultura românească se numără și Erastia Peretz (n. 24 ianuarie 1914, Iași, jud. Iași – m. 1999, Richelieu, Canada), poetă, prozatoare, publicistă și traducătoare.

Era fiica eruditului universitar, specialist în știința Dreptului roman și român, de la Universitățile din Iași, Chișinău și București, originar din Giurgiu.

Este autoarea unor cărți care au suscitat interesul istoriei și criticii literare, printre care amintim *Îmi placi...* (1933), *Ceai dansant* (1934), *Primăvară pustie* (1945) și *Stele căzătoare* (1946), care au fost comentate și recenzate de Tudor Arghezi, Perpessicius, Lucian Boz, Constantin Stelian, Octav Șuluțiu, Nicolae Roșu și alții.

Prozatoarea Erastia Peretz, la numai douăzeci și trei de ani, colaborează la *Revista Fundațiilor Regale,* cu trei proze[2] valoroase ca subiect, compoziție și limbaj.

Am transcris, aici, povestirea *La pescuit*, care prin portretul părintelui Glicherie și prin analiza psihologică propusă de autoare

REVISTA
FUNDAȚIILOR REGALE

ANUL IV. 1 OCTOMVRIE 1937 Nr. 10.

V. VOICULESCU . . . . . Versuri 3
MIRCEA GESTICONE . . . Războiul micului Tristan . 8
JULIAN POPA . . . . . Purificare 38
ERASTIA PERETZ . . . . La pescuit 39
MIRCEA STREINUL . . . . Moartea 'n pădure 47
EMIL GULIAN . . . . . Balul din han 48
Prizonierii 53
G. M. CANTACUZINO . . . Șiraz 59
E. DVOICENCO . . . . . Influența lui Pușkin asupra scriitorilor români . . . 67
ȘTEFAN LUPAȘCU . . . . . Experiența fizico-biologică și infinitul 88
Dr. ION I. CANTACUZINO . Higiena și profilaxia mintală în România 101
VLADIMIR STREINU . . . . Recitind pe Calistrat Hogaș . 122
AL. MIRONESCU . . . . . Homo sapiens 136
ȘERBAN CIOCULESCU . . . O «Ediție critică» 156

CRONICI

PAPINI, ISTORIC AL LITERATURII ITALIENE de *Mircea Eliade* (175); NOTĂ DE TEATRU de *Mihail Sebastian* (180); NOTE DESPRE ARTA LUI HUYSMANS de *Constantin Gulian* (185); FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE MUZICĂ NOUĂ — PARIS 1937 de *Rudolf Kastner* (192); ANUL MUZICAL 1936—1937 de *Virgil Gheorghiu* (202); ACTUALITĂȚI CULTURALE EUROPENE de *D. I. Suchianu* (210); ASPECTELE CONGRESULUI INTERNAȚIONAL DE FILOSOFIE DIN PARIS de *Petru Comarnescu* (214); ACTUALITĂȚI FRANCEZE de *Ion I. Cantacuzino* (221).

REVISTA REVISTELOR

NUMĂRUL — 240 PAGINI — 25 LEI

impresionează și sensibilizează pe cititorii din diverse generații.

Părintele Glicherie se afla, permanent, în compania celor două pisici, Pâsoanca și Pâsache, care îl însoțeau pretutindeni și care au fost minuțios descrise de Erastia Peretz.

Impresionează, de asemenea, arta dialogului și puterea de plăsmuire a autoarei în ceea ce privește destinul unor ființe ce provoacă emoții.

Dialogurile părintelui Glicherie cu peștii din iazul, situat în spatele casei, și cu pisicile sale, reprezintă secvențe ale unor mentalități de odinioară.

Erastia Peretz este, azi, *o necunoscută*, ce se impune a fi descoperită, cercetată, restituită și reinterpretată.

*

LA PESCUIT...

O dimineață însorită, de o liniște împăciuitoare, cu tremurat ușor de frunze și ierburi.

Părintele Glicherie a luat în spate o rasă veche, a sprijinit pe umăr undița și a plecat spre iaz, la pescuit. Ocolește grădina, apucă pe o cărare abia zărită, printre buruieni și începe să coboare.

E bătrân părintele Glicherie. Are o barbă albă, lungă și din plete împletește la ceafă o codiță argintie pe care o sumete și o leagă o dată pe săptămână, sâmbătă seara, când se spală. Pe cap poartă azi un fes de lână pământie: comănacul de toate zilele. Părintele îl așează în fiecare seară după ușa chiliei, în cui, și dimineața îl ia și se acopere cu el. De când se știe, părintele a avut aceleași două rase: una de lucru și alta de sărbătoare. Amândouă sunt vechi. Glicherie nici nu le mai ține socoteala anilor. Se poartă plin de milă și dragoste cu ele. I se potrivesc atât de bine ! I-au luat toate formele trupului; îndoiturile și crețurile se nimeresc întocmai cu mișcările părintelui Glicherie. De sus de la rasa de lucru lipsesc nasturii. Dar n-are a face... Barba călugărului acopere partea dezgolită, îl gâdilă plăcut pe pielea gâtului și ține și cald. Glicherie e bătrân și nu vede să coasă. Și-a cumpărat de la târg acum câțiva ani, o pereche de ochelari cu ramă de metal subțire. Pe atunci deslușea bine când și-i așeza pe șaua nasului. De un timp încoace nu se mai potrivesc cu vederea lui, dar părintele nu se deslipește de ei, căci s-a obișnuit să și-i simtă sub sprâncene. Acum îi lasă în jos, spre vârful nasului și privește pe deasupra lor, ce brumă mai poate vedea. La amândouă capetele i-a legat cu câte un fir de lână roșie. Îi scăpase odată jos și baierele nu mai țineau. Glicherie a tras o ață din cuvertura patului și i-a dres.

– Călugărește ! cum spune el cu oarecare mândrie.

Părintele a ajuns aproape. Își ferește picioarele goale de niște mărăcini țepoși.

– Bine-cuvântează... su-flete-al-meu... pre Dom-nul..., molfăie el printre gingii încercând să dea glas mai puternic psalmului.

– Mâr, mâr ! se aude în iarbă.

Pâsoanca se strecoară țâșnind printre buruieni, cu un șoarece cenușiu și mic în bot. Îl ține de ceafă, binișor, să nu-i vatăme blănița. După ce s-a jucat bine cu el, l-a strâns de gât. Acum îl duce lui Pâsache, copilul ei.

– He-he-he ! râde părintele Glicherie, scuipând-o de deochi. Da harnică ai mai fost, Pâsoanco ! He-he-he ! Căci zis-au Domnul: «Lenea te face a cădea în adormire și sufletul leneș va flămânzi !»

Pâsoanca l-a lăsat în urmă. Gonește spre casă. Cunoaște drumul. Urcă scara putredă de lemn și se oprește în ceardac. Sus, pe masă, unde părintele a așternut ca să-și bea ceaiul, lângă pahar și bucata de pâine, doarme Pâsache.

– Mâr, mâr ! face Pâsoanca.

– Mmm ! răspunde Pâsache și întinde câteșipatru lăbuțele până-i troznesc.

– Mâr, mâr ! Vino jos ! parcă spune Pâsoanca. Ți-am adus ceva bun !

A lăsat șorecuțul pe dușumea. Îl privește, întinde o labă și dă să-l ia iar la joc. Șoricelul stă nemișcat, cu lăbuțele în sus, cu coada întinsă. A deschis un botișor trandafiriu și printre fărâmele albe ale dințișorilor se prelinge un fir subțire de sânge roșu, ca lâna de la ochelarii părintelui Glicherie. Pâsoanca își trage laba înapoi și își întoarce ochii în altă parte. E mort. Nu mai face de ea. E numai bun pentru Pâsache, copil neîndemânatic, care nu știe să vâneze. Nu știe decât să-l mănânce adus de-a gata.

– Mmm ! face Pâsache și sare de pe masă pe scaun și de acolo jos, drept lângă șoricel. Îl înșfacă, mârâind, și se vâră cu el sub scaunul părintelui, privind dușmănos și cu teamă în toate părțile, să nu i-l ia cineva.

(continuare în pag. 10)

(urmare din pagina 9)

Pâsoanca s-a așezat într-o dâră de soare și mulțumită de sine și de Pâsache, își spală labele și botul. I-a rămas în mustață puțin sânge închegat și Pâsoanca își udă laba cu limba apoi freacă, freacă, cu ochii închiși, țeapănă pe trei picioare, gata să înceapă din nou, unde l-a lăsat, firul torsului întrerupt.

– Năs-că-ă-toa-re-e-e-e de-e Dum-ne-e-e-e-ze-e-eu nă-dej-dea tu-u-u-u-tu-u-u-u-ro-o-o-o-or creș-ti-i-i-ni-i-i-lo-or...

Părintele Glicherie s-a așezat la pescuit și a început să cânte nesfârșitele irmoase ale sfântului Macarie. A luat o râmă din cutie, a rupt-o în două și a tras o jumătate prin acul undiței. A șfichiuit pe deasupra capului sfoara și a aplecat mânerul spre apă. Acul cu râmă a străpuns iazul cu un plescăit subțire, ața s-a tras la fund și pluta a înțepenit pe fața de masă verde a apei. Acum, părintele așteaptă. El a făcut, singur, iazul, în spatele casei lui. A pus pești acum un an. E întâia oară când pescuiește. Mâine, de ziua părintelui stareț, Glicherie vrea să-i ducă un dar de la el. Are și călugărul socotelile lui. De mult timp se tot dă bine pe lângă prea sfinția sa starețul, doar l-o pune în vreo slujbă mănăstirească. Econom, bibliotecar, chelar, mai mare la arhondaric... Și apoi: «dar din dar se face raiul». Mai dăunăzi i-a dăruit starețului niște fire de «Mâna Maicii Domnului», pe care i le adusese alt frate de la Sfântul Munte. Acum, când îi va duce pește crescut și grijit cu mâna lui, nu se poate prea sfințitul să nu-I petreacă cu vorbe bune. Toată mănăstirea știe că nimeni, nici chiar el, n-a gustat din carnea cleanilor din iaz. Părintele Glicherie i-a și afurisit, punând anatema pe capul celor ce vor îndrăzni să vâneze din iazul lui. Se cutremură la gândul unei astfel de nelegiuiri. Ca să se stăpânească începe iar:

– A-co-o-pe-re a-a-a-pă-ră pă-ă-ă-ze-e-eș-te pre-e-e..., dar se întrerupe. Dacă face zgomot, sperie peștele. Glicherie amorțește în nemișcare. Privește pe deasupra ochelarilor țintă la bucata de plută tremurând, ușoară, pe apă. Căldura pașnică a soarelui de dimineață alunecă pieziș spre el, de sus din înălțime, ca o mângâiere. Iazul e azi mai liniștit ca niciodată. Și aerul atât de limpede, că părintele poate privi pe deasupra ochelarilor până dincolo, în marginea cealaltă a iazului.

– O minune dumnezeiască, gândește el. Dă să-și facă cruce, dar nu-i vine să lase cotorul undiței din mână.

– Dar dacă e o ispită diavolească ? se îngrozește el. În viața lui de călugărie a dat de multe ori de astfel de obide. Diavolii sunt vicleni și e mai ușor să crezi în vreo încercare de-a lor, decât într-o minune sfântă. Dumnezeu nu-și mai arată puterea prin fapte peste fire, căci nu mai sunt oamenii vrednici să-i primească măreția. Părintele Glicherie închide ochii, apoi ridică pleoapele și privește din nou, drept în față, pe malul iazului. Lucru nemaiauzit ! Vede bine ! Nu așa limpede ca în tinerețe, dar vede ! Pe deasupra ochelarilor vede tremurul străveziu al apei, unduirea buruienilor scăldate în soare, luciul sidefiu al solzilor peștelui care sare, fermecat de bucuria de a trăi.

– Ispitire diavolească !

Glicherie se înfioară. Își adună baierele creț ale gurii și începe cu glas înfundat:

– Să se scoale Dumnezeu și să risipească vrăjmașii și să fugă de la fața lui cei ce-l urăsc pre Dânsul. Precum se stinge fumul, să se stingă, cum se topește ceara de fața focului, așa să piară păcătoșii de la fața lui Dumnezeu...

O tremurare bruscă a plutei îi încremenește părintelui Glicherie psalmul pe buze. Călugărul ridică repede undița în sus. În bătaia soarelui se zbate un clean argintiu. Acul undiței i-a străpuns o nară și i-a sângerat botul lunecos și firișoarele de mustăți. Glicherie îl ia în mână, îl desprinde frumușel și-l așează în ulcica de pământ, lângă el, pe iarbă. Din ochii rotunzi ai peștelui pornește o luminiță care țintește drept în sus, în albastru. Cască botișorul sfărâmat și cearcă să-l închidă. Nu știe bine ce s-a întâmplat cu el. E întâia oară când simte durerea. Cu ochii fără pleoape privește și nu pricepe de ce s-a pomenit în gaura asta, neagră și tare. Împinge cu aripioarele și se izbește de pereții oalei. Plescăie cu coada de fundul aspru al vasului. Desface iar botul și se zbate, stăruind cu înotătoarele trandafirii. Ii e durerea fierbinte în capul teșit și micșor. Ar vrea să poată trage perdeaua pleoapelor peste ochii rotunzi ca doi bumbi. Zvâcnește în el suferința și groaza și înțelenește acolo, jos, pe fundul oalei negre, așteptând.

– Păcatul lăcomiei, taică, vorbește Glicherie cu peștișorul. Ai făcut și tu ca israeliții în pustie, care nesăturându-se de mana ce le-o trimetea Dumnezeu, au cârtit. Și au zis Domnul: «Vă voi da carne să mâncați până ce vă va ieși pe nas». Și așa au făcut. Iar de mare și hâlpavă lăcomie, au murit mulți. Și s-au îngropat în pustie în locul ce se cheamă Kibrot-Taava, adică: mormintele lăcomiei. Iată, aceasta este ție, pește nesocotit ! Tu prin lăcomia ta ai pierit spre folosința noastră ! îl mustră părintele Glicherie, privind cleanul care-și zvârcolește zalele de solzi argintii, pe fundul oalei. Peștișorul știe acum că vor înceta toate durerile. În capul lui teșit și cenușiu vede frânturi dintr-o viață a lui... Alta !.. care va fi de acum înainte... când se va vindeca... și va porni... și va înota din nou. .. ușor, ușor, unduindu-și trupul elastic, într-o apă lină și răcoroasă... cu lumini albastre, verzi, galbene, aurii. Trestiile vor avea rădăcini dulci și parfumate. Nămolul va fi pufos și cald. Va fi liniște. Va găsi hrană multă. Și apa, apa lui, viața lui, răsufletul lui... Acolo... se va întinde cu botul înainte... și va adormi... încet... încet... acolo... într-o lume bună... fără ispite... fără dureri...

Peștișorul a amorțit în întunericul veșnic. Părintele Glicherie își îndreaptă ochelarii, rânjește în mustăți și începe să-l dojenească iar !

– Lăcomia, taică ! Lăcomia, de !

În cea din urmă clipire de viață, peștișorul abia mai poate să privească dihania aceea necunoscută și înfiorătoare pentru care moare acum. Al doilea peștișor a căzut peste el, zvâcnind însângerat. Celălalt a murit. Numai un ochi i-a rămas, rotund și nemișcat cu o rotogoală de sidef lucitor în mijloc, în care s-a strecurat toată cicoarea cerului și tot aurul dimineții.

Pâsoanca e o pisică frumoasă. Are un trup mlădios și puternic. Labe groase cu tălpi trandafirii și moi ca niște pernițe. Nici n-o auzi când pășește. Blana ei, albă pe alocuri, e pătată cu cenușiu și portocaliu. Parcă s-au desprins din înaltul cerului și au căzut pe trupul ei bucăți de soare roșu și nori vineți dintr-un asfințit de toamnă. Un botișor ca o floare de zambilă tăiată în două: cu nări micuțe, dar cu mirosul sigur. Ochi lungi și largi ca două tipsii de aur. Urechi ca două mânecuțe de catifea. Mustăți albe, lungi, cu firul drept, se înfoaie când se supără sau cască. Dar Pâsoanca nu știe că e frumoasă. Știe numai că trebuie să fie curată. De aceea se păzește de ploaie, care-i lipește firișoarele de păr, mănunchiuri, unele lângă altele. De vânt, care i-l răscolește în toate părțile. De noroi, care i se încleiază în blană și-o trage de păr. La cea mai mică turburare în rânduiala firelor hainei ei, Pâsoanca se linge. Limba aspră și țepoasă îi folosește uneori de pieptene des. Când simte vreun purece, îl mătură, îl aduce binișor spre vârful botului si, cu dințișorii din față, îl sfărâmă, bucățele. Și pe Pâsache îl linge. Așa e datina neamului mâțelor de la începutul începutului. Numai o ciudă are Pâsoanca: nu poate să se spele sub bărbie și pe ceafă. Tocmai acolo unde i-ar plăcea ei mai mult. De aceea, când părintele Glicherie îi trece degetele pe după cap, Pâsoanca toarce adânc și se trântește jos, de plăcere.

Părintele Glicherie e vesel. A prins șase pești. O să-i ducă îndată după toacă, starețului. Toată mănăstirea o să afle de un dar atât de însemnat. Glicherie ține la peștii lui ca la nimic pe lume. Vine de la iaz cu undița pe umăr și cu ulcica în mână. Împinge portița, ia cheia din cui și deschide. Pâsoanca sare de pe masă și începe să i se frece de pulpana hainei.

– Ce e, taică ? Ți-e foame ?

– Mrr !

– Nu te-ntinde la ulcică ! Ai vrea tu să te-nfrupți din peștii mei din iaz. Hei ! Astea-s bucate alese... nici eu nu-i gust. He... he... ăștia nu-s de nasul nostru, Pâsoanco ! Părintele stareț le-a ști de știre...

Glicherie se oprește deodată, înăbușit de mirare și furie. Pâsache a ieșit de sub scaun târâind după el, în bot, un peștișor.

– Ce e asta blestematule ! se repede părintele.

Pâsache mârâie și dă să fugă.

– Peștele meu ? ! Ticălosule ! Munca mea de un an întreg !...

Părintele lasă ulcica pe masă și apucă mâțoiul de ceafă. Îi trage din dinți peștele cu nerăbdare.

– Clean !... E clean din cleanii mei din iaz, bătu-te-ar... Dar se oprește. Nici cuvinte nu mai găsește de mânie.

– Lovi-te-ar... Doamne, iartă-mă, că era să cad în păcat. Ptiu !... Pune, Doamne, strajă gurii mele și ușă de îngrădire în jurul buzelor mele...

Pâsache miorlăe jalnic după vânatul lui și se freacă de picioarele călugărului, să-l îmbuneze. Pâsoanca a sărit pe masă, lângă oala cu pești.

– Zât ! de-acolo, cotarlă ! strigă la ea părintele. Mâța sare jos, coboară scările și iese în curte. Prin geamurile parmaclâcului, părintele o vede strecurându-se printre buruieni, ocolind bălțile și noroaiele, fărămițind între dinți câte un fir de iarbă, pe alese, apoi cu burta lipită de pământ, trecând printr-o gaură pe sub portiță în spre iaz. Părintele lasă cleanul să-i cadă din mână. Pâsache își repede colții în frăgezimea spatelui lui, se trage sub masă și își urmează prânzul întrerupt. Părintele, desculț, cu melesteul în mână s-a luat după Pâsoanca. Sare portița, ocolește tufărișul de trestii și se apropie. Mâța nu-l simte. Stă tupilată între ierburi, la un loc pe unde se primenește apa iazului. E un șanț îngust, cu apă puțină și limpede. Pâsoanca a întins gâtul, a ciulit urechile, ochii îi sunt mari deschiși, mustățile zbârlite și ar părea zugrăvită dacă vârful cozii n-ar undui încetișor dintr-o parte în alta.

Părintele a ajuns în spatele ei. Ar putea să-i croiască una cu melesteul chiar acum, așa cum stă fără să știe ce-o așteaptă.

– S-o las întâi să bea apă, îngăduie părintele.

Dar mâța nici nu gândește să aplece botul spre apă.

– O fi văzut vreun bou de baltă, cugetă Glicherie.

Deodată șoldurile Pâsoancei încep să se frământe. Coada freamătă. E gata să sară. Glicherie se apleacă. Mânat de apă, un clean argintiu s-a apropiat a joacă, s-a tras lângă mal și scoate un vârf de bot să prindă un firicel de iarbă. Mâța așteaptă, neclintită, iar peștișorul se leagănă și se pregătește să treacă dincolo de locul de pândă al pisicii. Părintelui îi vâjâie urechile de încordare. Cleanul își arcuiește trupul, bate din aripioare... O zvâcnitură, o labă întinsă ca de un resort și mâța trage iute, cu ghearele, hrana la mal. Îi vâră repede colții în ceafă. Peștele amorțește. Îl apucă cu băgare de seamă și cu capul ridicat să nu-l lovească de ierburi, pornește spre casă.

Părintele a încremenit acolo pe loc, cu tălpile goale încleiate în glod, cu melesteul în mână, cu ochelarii ridicați pe frunte, sucindu-și gâtul după mâță.

– Pisică prinzând pește !... se miră Glicherie. Mari sunt minunile tale, Doamne ! Iată, eu, un nesocotit, am îngropat talantul meu. Căci nici pentru mine n-a rodit, nici altui frate n-a fost de folos. Ci Domnul mi-a arătat astăzi marea Sa înțelepciune. Căci lăcomia mea cea grozavă și zgârcenia m-au făcut de am

(continuare în pag. 11)

MICHEL STÉRIADE

ANTHOLOGIE INACHEVÉE DE LA POÉSIE ROUMAINE

EDITIONS SOVEJA
Sint-Maartensstraat 11 — 3000 Leuven

(urmare din pagina 10)

afurisit pe acel ce s-ar atinge de peștele meu. Și eu însumi, de câte ori nu m-am înfrânat, dorind măcar o dată, să gust din el. Și iată, niște mâțe fără minte și învățătură se hrănesc din munca mea de cine știe când...

Glicherie s-a întors târziu acasă. A lăsat melesteul pe masă și n-a mai gonit pisicile. Ba dimpotrivă. Le-a chemat să le dea lapte. Apoi le-a luat în poală și le-a scărpinat în jurul urechilor și sub bărbie. I-au tors în brațe până la vecernie. Apoi părintele le-a dat jos, s-a spălat, a luat ulcica cu pește și tot gânditor i-a pus la fiert în bucătărie, pe plită. Iar seara, la masa de obște, a cerut îngăduință și a ridicat blestemul de pe iaz și l-a făcut danie tuturor călugărilor să-l stăpânească în devălmășie.

De atunci au pescuit toți frații din iazul părintelui Glicherie. Ba i-a ajutat și Pâsache care s-a făcut mare și a învățat să vâneze ca și mamă-sa. Dar părintele n-a mai prăsit alți cleani, nici n-a mai îngrijit să se primenească apa. Și odată ce s-au astupat șanțurile, a secat apa și au prins a se face mormoloci și broaște. Iar vara, pe înserate, e o hărmălaie și un orăcăit fără capăt în spatele casei părintelui. Pisicile au început să prindă broaște care și ele sunt gustoase. Iar Glicherie, de câte ori le vede cu câte-o lighioană verde în bot, oftează, le cheamă să le dea lapte și începe să le spue pilda talantului îngropat:

– Căci după cum un om plecând departe, chemă slugile sale și le dete avuția sa. Și unuia îi dete cinci talanți, altuia doi, iar altuia unul, fiecăruia după puterea sa...

ERASTIA PERETZ

Câteva informații noi despre I.A. Bassarabescu

Biografia prozatorului, poetului, publicistului, traducătorului și memorialistului I.A. Bassarabescu (n. 17 decembrie 1870, Giurgiu – m. 29 martie 1952, București) a fost cercetată cu rigoare și în detaliu de strălucitul istoric și critic literar Teodor Vârgolici, care i-*a restituit* și o însemnată parte a scrierilor sale.

Unele aspecte ale activității sale literare, din motive încă neclarificate, au rămas necunoscute posterității.

Este cazul unei *antologii clasice* pentru cursul superior de liceu, la care a lucrat un timp și care, în final, nu s-a mai publicat.

Epistola trimisă istoricului, scriitorului și cărturarului N. Iorga, încă din 1929, conține câteva știri privitoare la o astfel de carte, care ar fi stimulat curiozitatea tineretului școlar și ar fi devenit un prețios *instrument de lucru.*

I.A. Bassarabescu, ca profesor, scriitor și academician, cunoștea, în profunzime, necesitățile cunoașterii și studierii literaturii naționale în perioada liceului când tinerii încep să înțeleagă și să prețuiască operele literare.

Se știe, din mărturisirile sale și din evocările contemporanilor, că I.A. Bassarabescu era un om delicat, discret și distins, iar cu prilejul alegerii lui N. Iorga, în mai 1910, ca membru titular al Academiei Române, îi trimite un răvaș „din toată inima", în care coexistă, fericit, trei epitete din cele mai convingătoare.

Intelectualii și oamenii de spirit ai acestei culturi știau, cândva, să se aprecieze și să se bucure de succesele unora sau altora dintre ei.

*

[București, 27 mai 1910]
Ion A. Bassarabescu

Felicită din toată inima pentru alegerea la Academie.
Îți doresc ani mulți, fericiți și spornici.
I.A. Bassarabescu

*

[București, 1 august 1929]
Iubite coleg,

Pentru facerea unei *Antologii clasice* cât mai complete, la care lucrez, solicit ajutorul d[umnea]v[oastră], rugându-vă a-mi trimite *cât mai urgent*, pe adresa de mai jos, următoarele:

1. O foarte scurtă (între 5-10 rânduri de tipar) notă biografică a d[umnea]v[oastră], precum și o bibliografie a operelor d[umnea]v[oastră]. Cu atât mai bine, dacă veți putea adăuga și câteva considerațiuni critice – informative pentru tineretul școlar, indiferent de unde le-ați culege.

2. O bucată sau două din opera d[umnea]v[oastră], cât mai potrivită cerințelor învățământului secundar, curs superior și a cărei întindere să nu depășească cuprinsul a 2-3 pagini.

Această bucată veți avea bunăvoința a o scrie pe o singură pagină, cât mai citeț posibil, ca pentru tipar.

Vă rog stăruitor și cu colegială încredere a nu refuza contribuția d[umnea]v[oastră] și a-mi trimite manuscrisul până cel mult la 15 octombrie, întrucât la 1 noiembrie întreaga lucrare trebuie pusă sub tipar.

Cu cele mai colegiale mulțumiri aștept răspunsul d[umnea]v[oastră].

I.A. Bassarabescu

[P.S.]
Adresa pentru răspuns:
Societatea Scriitorilor Români
București, Bulev[ardul] Academiei, nr. 4
Pentru d[omnu]l I.A. Bassarabescu

Notă: Originalele celor două epistole necunoscute se află la Biblioteca Academiei Române din București, *Corespondență primită de N. Iorga.* Menționez că cele două documente literare sunt: o carte de vizită și o scrisoare tipizată.

O colaborare necunoscută a lui Ion I. Nedelescu

Reconstituirea și *restituirea* itinerarului biografic și a operei publicistului și juristului Ion I. Nedelescu (n. 14 decembrie 1899, Giurgiu) nu sunt deloc ușoare fără o consultare atentă a izvoarelor primare în acest sens.

Unele date și informații privitoare la biografia acestui publicist, care s-a impus în perioada interbelică, întâlnim în excepționala *Enciclopedie maioresciană*[3] de unde aflăm că Ion I. Nedelescu a absolvit cursurile prestigioasei instituții de învățământ în anul 1915.

E necesar să precizez că în revista Liceului „Ion Maiorescu", *Sufletul nostru*, a publicat un interesant portret al unui tânăr patriot ardelean.

Recent, în urma unor susținute cercetări, am identificat în revista *Adevărul literar și artistic* o prețioasă contribuție de istorie literară[4] referitoare la prietenia pe care o nutrea Costache Negruzzi față de talentatul poet și traducător Alexandru Hrisoverghi.

Pe tânărul publicist Ion I. Nedelescu îl impresionează traducerea dramei *Antoni* de Alexandru Dumas, pe care Alexandru Hrisoverghi o face cu pasiune, cu talent și cu voluptate, încercând să stabilească unele afinități între eroul piesei de teatru și traducător.

Drama aceasta, când s-a publicat întâia oară, a fost prefațată de Costache Negruzzi, subtil analist al vieții literare din perioada pașoptistă, care a relevat, cu finețe, unele aspecte ale traducerii și, evident, unele considerații privind biografia lui Alexandru Hrisoverghi.

Ceea ce e de remarcat și de apreciat, întâi de toate, este marea curiozitate intelectuală și culturală a unui tânăr studios pe care îl interesează orice *act* de cultură.

*

Costache Negruzzi despre Alexandru Hrisoverghi

Cunoaștem pe Hrisoverghi mai puțin din bruma de opere, poezii ce ne-a lăsat, decât din prefața darnică în laude pe care M[ihail] Kogălniceanu i-o scrie pentru volumul de poezii apărut în Iași, în 1943.

Răscolind dulapurile anticarilor „târguiesc" un volum lipsit de coperți: *Antoni*, *dramă* în cinci acte, *din compunerile lui Alexandru Dumas* (cu un motto din lord Bryon) *tradusă în românește de A. Hrisoverghi*; – tipăritura s-a făcut în București – în *tipografia* lui *Eliad*, *1837.*

Traducerea e îngrijită în limba vremii. Dificultățile tehnice (lipsa de litere și stângăcia culegătorilor) nu-i scad mult.

Cartea e prefațată de Costache Negruzzi, ceea ce este plin de interes istoric literar, și e tipărită după moartea autorului. În prefață se adaugă și o traducere inedită a lui Hrisoverghi după André Chenier.

Am crezut că e bine să fie cunoscută întreagă această prefață, pentru întregirea cunoștințelor ce avem, atât despre Negruzzi, cât și despre Hrisoverghi, de aceea o transcriu în alfabetul latin, respectând în totul ortografia originală.

Precuvântare

Traducătorul acestei drame nu mai este. Cruda morții coasă l-a tăiat în floarea vieții.

Natura părea că s-a întrecut a înzestra pe Alexandru Hrisoverghi cu toate darurile ei. Un suflet îndurător, o inimă simțitoare și gingașă, o imaginație aprinsă, o figură bărbătească și frumoasă pe care văzând-o odată nu o mai puteai uita, îndatora să-i iubească nu numai pe compatrioții săi ci și pe străinii ce îi cunoștea.

Educația sa fu nenorocirea. În cea mai fragedă vârstă pierdu pe tatăl său. De-abia începu să cunoască lumea și ea i se înfățișa sub cele mai posomorâte vopsele. A trebuit să se lupte cu cursele șicanei ca și cu nedreptățile oamenilor, a trebuit să bată la ușa celor mari – el care nu știa ce este lingușirea și minciuna, ca să poată dobândi dreptățile intereselor casei sale. Nu au fost destule acestea; moartea s-a atins de familia sa, a îngropat doi frați și la 24 ani a rămas singurul reazem și nădejde unei tinere mame și părinte unui nevrâstnic frate.

Intrând în slujba miliției cu râvna ce fiecare moldovean a trebuit să aibă, nu și-a putut urma cariera. Pricinile casnice cerea înfățișarea lui și începutul unei amare boli pornise a se vesti. Și-a luat concediul cu părerea de rău a comandirilor ce îl iubeau și știau a-l prețui. S-a îngrijit de treburile sale, iar ceasurile slobode Ie petrecea cu citirea noilor autori francezi. Romantismul în loc de a-l vătăma, deșteptă în el o simțiciune mai adâncă și mai vie către amor și prietenie, el iubea ca *Antoni* idealul său, dar numai în romanțe putea găsi o *Adelă.* După întronarea prințului domnitor, fu primit în corpul adjutanților domnești, și pentru bunele lui purtări înaintat la rang de căpitan, boala însă ce îl rodea înăuntru întărindu-se fu silit a lăse iarăși slujba și a se duce la Viena ca să se caute cu doctorii de acolo. Ei l-au trimis la Ischl la băi de sare, însă în loc să-i folosească, acestea mai tare l-au vătămat. Și așa s-a întunat iarăși în patria sa mai bolnav decât se dusese. De acolo nu mai fu în stare a ieși din casă; curând nu se mai putu scula din pat și boala sporind din zi în zi se prefăcu într-o dureroasă pătimire care îl topea puțin câte puțin.

Nu mai era acum tânărul acela cărui cu un an mai înainte Ia un mare bal mascat dat de Curtea Iașilor, îi zicea o damă însemnată: „ești frumos ca un soare", acum era numai o sperioasă mutră de om. Și, în adevăr, privindu-l cineva în starea ce ajunsese nu putea a nu gândi ca *Antoni* că „viața nu este decât o ghidușă luare în râs". Câtăva vreme înaintea morții sale șezând lângă el, mă sileam a-l mângâia și a-i insufla o nădejde pe care eu însumi nu o aveam, vorbindu-i de copilăria noastră și de un viitor frumos. El făcu un gest, în care se vedea toată mâhnirea și silința de a nu o arăta, își strânse ochii ca să ascundă lacrimile și apucându-mă de mână mă strânse cu dragoste și se întinse a lua o hârtie pe care erau aceste versuri ale lui Chenier – ce mi le dete.

Ah ! amorul niciodată nu mi-a cruntat bărbăția,
Minciuna p-ale mele buze n-a vădit vinovăția,
Jurăminte mincinoase niciodată n-am rostit,
Taina mie încredințată la sânul meu a murit;
De nici un mustrător cuget inima-mi nu e rănită,
Mie, nu sânger al meu suflet sub nici o faptă cumplită.
ÎI veți vedea curat, vrednic d-a voastre de rău păreri,
Așa ! veți căina poate în a mele lungi dureri
Acea strălucit-amiază de-aurora mea prezisă,
Acea roadă viitoare stinsă încă nedeschisă,
În zadar făgăduită d-a mele născânde flori.

Ades în voastre-oaspete de junia mea înfocată
În mijlocul desfătării unei veselii curate,
Pătrunși poate amar și dulce d-al vieții mele noroc
Veți zice gândind la mine, căci nu-i cu noi la un loc...
Mor ! până nu-nsera încă săvârșii trista mea cale
Trandafiru-mi abia în floare își pierdu frunzele sale,
Viața mi-arătă dulceața trecătoare ca un nor
Abia, abia o gustasem – un minut – și iată mor !

Vai ! cât de mult se potriveau lui zicerile acestea ale tânărului poet francez ! Puțin apoi după aceasta, s-a săvârșit.

Junețe, frumusețe, imaginație, toate acum zac în pământ. Toți l-au uitat, toți îl vor uita. Numai o mamă, un frate și un prieten vin de a mai acoperi cu flori singuratecul lui mormânt.

Costache Negruzzi

---

[1] Michel Stériade, *Anthologie inachevée de la poésie roumaine,* Leuven, Editions Soveja, [1970], p. 118-119.

[2] Erastia Peretz, *La pescuit, Țăndărică* și *Zoo*, în *Revista Fundațiilor Regale*, 4, nr. 10, octombrie 1937, p. 39-46; 7, nr. 11, 1 noiembrie 1940, p. 324-332 și nr. 12, 1 decembrie 1940, p. 550-556.

[3] Grigore Buduru, *Enciclopedia maioresciană. Monografia Colegiului Național „Ion Maiorescu" din Giurgiu – 1869-2004. Partea a 2-a.* Giurgiu, [Editura Cronos], 2004, p. 251.

[4] Ion I. Nedelescu-Giurgiu, *Costache Negruzzi despre Alexandru Hrisoverghi*, în *Adevărul literar și artistic*, seria a 3-a, 4, nr. 144, duminică, 26 august 1923, p. 8. (*Istoriografie literară*).

ETNO-LOG

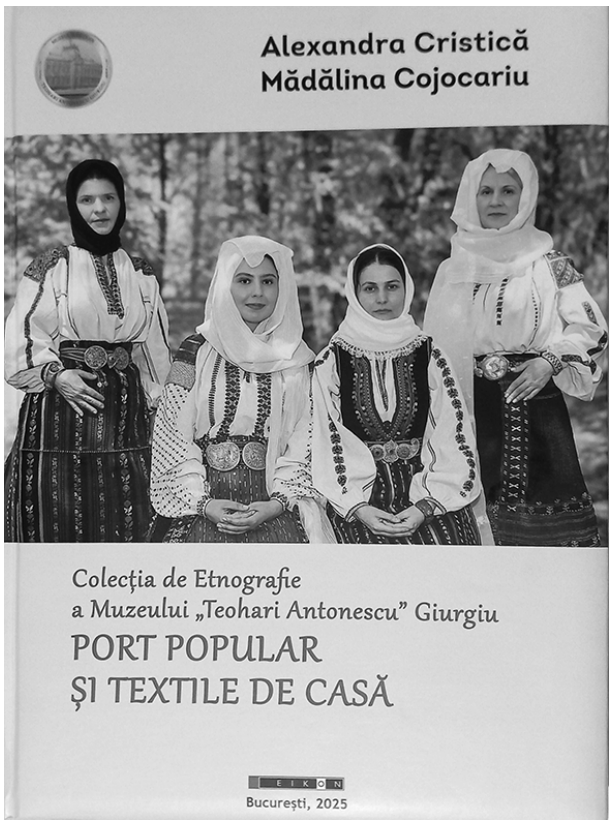
Patrimoniul etnografic textil al Câmpiei Dunării

Ioana-Ruxandra Fruntelată

A doua zi după Sânziene, în anul de grație 2025, am avut bucuria de a participa la lansarea albumului *Colecția de Etnografie a Muzeului „Teohari Antonescu" Giurgiu: port popular și textile de casă*, realizat de Alexandra Cristică și Mădălina Cojocariu, cu un „Cuvânt înainte" de Paula Popoiu și o „Postfață" de Iustin Dejanu, tipărit elegant la Editura Eikon, datorită sprijinului financiar al Consiliului Județean Giurgiu și al familiilor Adrian și Petruța Ene și Petru și Eva Constantinescu.

De la prima pagină până la ultima, albumul este o sărbătoare a ochiului, a minții și a sufletului, așezându-

ne în față, într-o manieră științifică și totodată accesibilă, mostre splendide ale patrimoniului etnografic textil din sudul țării selectate din colecțiile Muzeului „Teohari Antonescu" din Giurgiu.

O cunoșteam pe una dintre autoare, Mădălina Cojocariu, absolventă a programelor de studii de licență cu specializarea „Etnologie" și studii de masterat cu specializarea „Etnologie, Antropologie culturală și Folclor" la Facultatea de Litere a Universității din București, dar și preoteasă implicată în acțiuni de patrimonializare pe raza județului Giurgiu și pe lângă toate acestea, având o carieră „de top" în domeniul economic. Foarte inteligentă și informată, cu o gândire critică și o bună cuviință naturală, moștenită, probabil, de la bunica extraordinară despre care vorbește cu multă iubire, Mădălina face parte dintr-un grup de preotese ce și-au asumat, de bunăvoie, un adevărat apostolat cultural, încercând să retrezească în oamenii satelor vechi din sudul țării conștiința bogăției fabuloase a tradițiilor lor aproape uitate.

Cu ocazia lansării albumului, am întâlnit-o și pe Alexandra Cristică, muzeograf la „Teohari Antonescu", de asemenea preoteasă, o altă „zână bună" a locului, competentă, luminoasă, și dedicată total activității de cercetare și promovare a pieselor de patrimoniu etnografic din Giurgiu.

Moderatorul întâlnirii a fost domnul Ionuț Gheorghe, manager interimar al Muzeului Județean „Teohari Antonescu". Alături de cele două autoare, au luat cuvântul Ioana-Ruxandra Fruntelată (conf. univ. dr. la Facultatea de Litere, Universitatea din București), Iustin Narcis Dejanu (manager al Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești) și Lili Gancheva (directoarea Asociației Euroregiunea Danubius).

Între participanții la lansare s-a aflat cunoscutul istoric Emil Păunescu, muzeograf, scriitor și colaborator permanent al revistei „Sud", ale cărui contribuții științifice sunt indispensabile pentru oricine dorește să înțeleagă evoluția vieții culturale din Giurgiu, mai ales în perioada contemporană.

Din partea Episcopiei Giurgiului, Arhim. Dr. Teodor Șerban, el însuși autor al unui valoros album de specialitate (*Ștergare țărănești din zona etnografică Vlașca,* tipărit cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, în anul 2019), a onorat adunarea cu un comentariu plin de substanță și sensibilitate despre semnificațiile patrimoniului textil zonal.

Am salutat, de asemenea, prezența în public a doamnei Victoria Bizon, reprezentantă a Asociației „Șezătoare București", un grup informal de acțiune culturală cu rezultate excepționale în păstrarea, transmiterea și valorificarea tehnicilor și motivelor tradiționale de realizare a cămășilor țărănești.

Colecția de etnografie a Muzeului Județean „Teohari Antonescu" a fost alcătuită pe baza unor cercetări de teren derulate cu precădere în deceniul al șaptelea al sec. XX, când s-a hotărât înființarea Muzeului de Etnografie și Artă Populară al Câmpiei Dunării, cu sediul în Conacul Drugănescu din comuna Florești-Stoenești. În anul 1975, acest muzeu a devenit secție de etnografie a Muzeului Județean Ilfov, intrând ulterior în patrimoniul Muzeului Județean „Teohari Antonescu". După 1990, colecția, conținând textile de interior, piese de port tradițional, obiecte din lemn și ceramică, unelte și obiecte din „recuzita" obiceiurilor din Vlașca, Lunca Dunării și Bărăgan, a rămas în Conacul Drugănescu până la retrocedarea acestuia, în anul 2005. După o perioadă de expunere în orașul Giurgiu, într-un spațiu alocat de Consiliul Județean, din cauza necesității renovării clădirii care o adăpostea, colecția etnografică a intrat în depozitele muzeului și nu a mai fost accesibilă publicului în ultimii doi ani.

Ansamblu vestimentar femeiesc de lucru

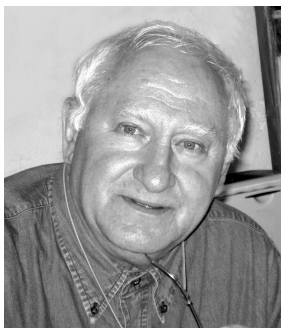
Albumul creat de Alexandra Cristică și Mădălina Cojocariu, prețios „înrămat" în „Cuvântul înainte" al Paulei Popoiu și „Cuvântul de încheiere" al lui Iustin Dejanu, conține o introducere a autoarelor, un studiu despre colecția de textile a Secției de Etnografie a Muzeului „Teohari Antonescu" din Giurgiu, o secțiune dedicată „portului popular din zona etnografică Vlașca" (incluzând „considerente istorice și geografice", apoi prezentări ale portului popular femeiesc și respectiv, bărbătesc), o altă secțiune ce tratează „Ansambluri vestimentare din patrimoniul Muzeului «Teohari Antonescu»", urmată de o expunere a textilelor de interior din patrimoniul aceluiași muzeu și o parte finală rezervată pieselor de port și textilelor „de casă" bulgărești din Băleni-Sârbi (jud. Dâmbovița), localitate în care s-au făcut cercetări de teren în anii 1971 și 1972, în cadrul proiectului de înființare a Muzeului de Etnografie și Artă Populară al Câmpiei Dunării.

Documentarea bibliografică a implicat, deopotrivă, recursul la volume de specialitate, la articole din presa vremii și la fondul de fotografii al muzeului, dar și la fotografiile identificate în comunitatea bulgară actuală din Băleni-Sârbi (pentru ultima parte).

Alcătuirea albumului urmează modelul lucrărilor realizate la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti": între acestea, amintim *Portul popular din Câmpia Munteniei în colecțiile Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti"*, de acad. Georgeta Stoica, dr. Paula Popoiu și dr. Georgiana Onoiu, volum apărut în anul 2020 și distins cu Premiul „Simion Florea Marian" al Academiei Române în anul 2022. Cititorii află date precise despre materialele utilizate și tehnicile de lucru, dar sunt inițiați și în terminologia portului și a textilelor de interior, precum și în funcționalitatea diferitelor piese. La pagina 40, de exemplu, în descrierea unui „Ansamblu vestimentar femeiesc de sărbătoare", se detaliază: „Betele țesute la război sunt prinse cu paftale de argint cu sidef în mijloc, în formă de lacrimă, cu motive vegetale pe margine și păsări incizate în sidef, de proveniență atelier balcanic". Dintr-o singură propoziție, înțelegem că ne aflăm pe un teritoriu al influențelor culturale, într-o Câmpie a Dunării unde firele de lână, bumbac ori borangic sunt întreținute cu strălucitoare podoabe bizantine.

Pe lângă indiscutabila valoare științifică, o altă calitate cu totul remarcabilă a albumului este maniera în care sunt gândite și puse în pagină imaginile în cazul pieselor de port popular. S-a procedat ca la crearea unui catalog de modă. Au fost alese trei spații cu încărcătură patrimonială și spirituală din județul Giurgiu: Centrul Pastoral Cultural „Gavril Drugănescu" din Florești-Stoenești (Conacul Drugănescu, administrat, în prezent, de Episcopie), Mănăstirea Sf. Ioan Rusul din Slobozia și Mănăstirea Comana. „Modelele" care „au pozat", etalând ansamblurile vestimentare, sunt autoarele albumului, ajutate de membri ai familiei și prieteni. Fotografiile de artă au fost realizate de Aurelian Nistor și Emil Ecaterin Pălăngean. Răsfoind filele, suntem captați de detalii, priviri, atitudini, o floare delicată, o piatră rotundă, fotografii color în oglindă cu aceleași fotografii alb-negru și multe alte „efecte speciale" ce aduc o prospețime grațioasă și atemporală exponatelor de muzeu trezite la o nouă viață de cei care le-au îmbrăcat. Dar mai ales ne impresionează frumusețea, somptuozitatea, complexitatea și eleganța costumelor și ale textilelor din colecția Muzeului „Teohari Antonescu", elaborate în atelierul de „Haute Couture" al unei tradiții populare infuzate cu „mode" născute la curți boierești și mănăstirești din fermecatul creuzet balcanic.

Pentru cei ce doresc să înțeleagă, albumul *Colecția de Etnografie a Muzeului „Teohari Antonescu" Giurgiu: port popular și textile de casă* are și o versiune în limba engleză, necesară pentru a completa o demonstrație de profesionalism și pasiune puse în slujba unui patrimoniu care ar înnobila orice muzeu din lume.

Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Este primul și cel mai vechi prieten al meu, dintre prietenii mei, toți buni de pus pe rană și de sărit la nevoie. Ne știm din copilărie – și am ajuns, împreună, la vârsta de peste 85 de ani, fiecare trecând, nu ușor, peste vameșele zaplazuri personale. Perieteni din tată-n fiu, os din osul haiducilor lui Ețu – ne așezase Dumnezeu și cu casele apropiate: a mea (a părinților mei) la șosea, în inima satului; a lui, pe ulița ce se deschidea din fața porții noastre, trei sute de metri, până-n malul enigmaticului râu-pârâu Iminog, ce avea să marcheze neiertător viața și conștiința noastră: acolo, între sălcii cu rădăcinile în apă și plopi bine înfipți în pământ, se ascundea casa lui, cu deschidere spre mica poiană străjuită de o fântână cu cumpănă, care înclina cerul, mai-mai să nu-l dărâme, cu fiecare scufundare a ciuturii în apă.

…Mă iau cu vorba și, uite, nu i-am spus numele: **Mihai Onică** – zis de mic și acum, bătrân, *Gică*. Ne-am împrietenit din primele clase primare: plecam împreună la școală, aflată la vreun kilometru și ceva, lângă Biserica Fântâneanca și Primărie, și ne întorceam împreună, câte unul din noi cu brațul pe umărul celuilalt; mă întreb, astăzi, de unde acest obicei copilăresc, că nu eram, niciunul, nici suferinzi, nici obosiți ? – nu cumva din acel sentiment subtil, inconștient, al prieteniei ? Temperamental, eram diferiți: el – o fire calmă, meditativă, așezată, rostind rar vorbele, alese cu grijă; eu – expansiv, vorbăreț, mai mereu în mișcare, greu găsindu-mi locul. Amândurora ne plăcea cum sună limba română; citeam, adesea, cu voce tare pasaje din cărți, mai ales din poezii, și ne minunam, surprinși, de subtilitatea și finețea din cuvinte, sensurile noi, nebănuite, din versuri. Descopeream, vrăjiți, o lume a cuvintelor frumoase, pe lângă care trecusem nepăsători, în vorbirea de fiecare zi. Atunci cred, pe la vârsta de 11-12 ani, ne-a străbătut întâiul fior al creației poetice. Cât a ținut școala generală, opt clase, am citit, împreună, toate cărțile din bogata bibliotecă aflată în Căminul Cultural: câteva sute, poate mai mult; tot ce ne cădea în mână, dar mai ales literatură: clasicii români și universali, dar și „Pământ desțelenit”, de Șolohov, „Tânăra garda”, de Fadeev, „Bărăgan”, de V. M. Galan.

Marcat de cele citite, și cu o memorie bogată, Mihai începuse să folosească, în vorbirea curentă, cuvinte deosebite, reținute din cărți, neînțelese de cei din jur. Așa a ajuns să fie blagoslovit, de către gura satului, cu porecla *Radicalu* – pentru că, zice-se, vorbea *în cuvinte radicale* – ceea ce-i dădea o notă de superioară distanțare, la care oamenii adăugau și o doză de scrânteală. Între noi, propune el, să nu ne mai zicem „prietene”, ci „amice”, un cuvânt deosebit, cu care se apelau pașoptiștii, cum a citit el într-o carte. Lângă acest scrântit de har divin, am învățat să tac, urmărind împreună, pe malul apei, pluta de cocean a undiței făcută de noi din nuiele de salcie, ață de papiotă și cârlige din bolduri îndoite cu ciocanul. Iminogul curgea impasibil sub privirile noastre, legănând izvoare neastâmpărate, aduse din munte și domolite aici, în câmpie. Acum cred că s-a înfiripat în subconștientul meu ideea poeziei pe care mai târziu am scris-o și-am păstrat-o într-una din cărțile mele. O reproduc, cu duioșie adolescentină:

Stăteam pe mal cu undița-aplecată
Când umbrele-nserării se răsturnau în jos –
Dintr-un hățiș m-a fulgerat o piatră
Și-a spart în mine ochiul de apă luminos.
(*La pescuit*)

Tot pe-atunci, în adolescență, mă încercau unele imagini din copilărie, care apoi au alcătuit substanța poeziei „*Autobiografică*”, descoperită acum, întâmplător, prin hârțoage păstrând urme ale acelui timp; o transcriu prima oară aici:

La nașterea mea ursitoarele
Nu m-au dăruit cu binecunoscutele daruri –
Tata-și făcea de lucru pe-afară,
Bunica plecase la șapte altare să se închine,
Mama uitase de sine.

La nașterea mea, ursitoarele…

Peste maidane, în râpe și gropi
Copilăria-mi juca în țărână nebună,
Bezmetică, beată de lună,
Cu-n mărăcine-nfipt într-un picior –
O ! cum mă mai dor și astăzi
Clipele acelea lăsate cu sânge pe iarbă
În încâlcita pământului barbă.

Copilăria-mi juca în soare nebună…

Chimirul cu prieteni (2)
Misirliu – I

Și într-o zi am crescut,
Poate numai de două parale.
Pantalonii s-au coborât rușinați
Să-mi acopere genunchii,
Tata mi-a cumpărat pentru prima oară sandale.
Ca să-mi coase-o cămașă
Mama și-a rupt rochia veche, de mireasă,
Soru-mea s-a uitat la mine chiorâș –
Se mai punea o strachină nouă pe masă.

Și așa, într-o zi, am crescut…

…Cu diploma de șapte clase în traista ce ne slujise de ghiozdan, câteva cărți alături și-o legătură cu ceva merinde, am luat drumul orașului Slatina, cu ambiția de a continua la liceu. Am dat examen și-am devenit elevi ai Liceului Radu Greceanu; școală cu știaf, cu copii îmbrăcați frumos, dar mai ales încălțați cu niște pantofi de lac, cum nu mai văzusem, față de bocancii noștri, buni și de iarnă și de vară, ale căror blacheuri, ca niște potcoave de cal, țiuiau pe asfaltul orașului încât întorceau capul trecătorii, mirați.

Am dus-o cum am dus-o în primul an; când la internat, când la câte o gazdă; uneori mâncând, din ce ni se trimitea de-acasă, alteori flămânzind, visând la țestul din vatra încinsă – și ne trezeam în aburul pâinii proaspete, înghițind în sec. Din multele peripeții petrecut împreună, în acel prim an de școală la oraș, una mă urmărește și acum. Era în vara ultimelor zile (o săptămână-două ? !) de cursuri – și ni se cam terminaseră proviziile. Nu mâncasem de două zile, nici vești îmbucurătoare nu primeam, când ne-am hotărât să plecăm până acasă: sâmbătă pe la prânz, după ore, și să ne întoarcem duminică pe seară. Pe jos, bineînțeles; de unde bani de tren ? dacă n-aveam de pâine ! Zis și făcut. O luăm binișor la pas întins, 18 kilometri, pe drumul cel mai scurt, peste câmp; el, în bocanci ; eu, mă miluise un văr, orășean, o pereche de tenișI jerpeliți, care-mi cam scăpau din picioare. Facem vreo 8-9 kilometri și ajungem la Zorleasca, jumătatea drumului. Din pădurea Recea, rupem câte o cracă și ne facem ciomege. Prietenul meu își agață bocancii, legați cu șireturile, pe ciomagul pus pe umăr. Îmi pun și eu pe umăr tenișii. Desculți, parcă mergem mai cu spor. Și înaintăm încă vreo 3-4 kilometri. Soarele, deși trecut de amiază, ne dogorea capetele înfierbântate. Și hotărâm un mic popas. Dar unde, în câmpia perie de iarbă uscată ? „La umbra stâlpului de telegraf”, zice amicul, întinzându-ne, cap în cap, de-a lungul firului de umbră. După vreun ceas – „Hai să ne dezmorțim nițel pentru drum, propune el, și să bătem cu pietre bucelele din vârful stâlpului, să vezi cum țiuie și zbârnie sârma.” Dar pietrele noastre trec la câteva palme de stâlp și cad neputincioase în țărână. Nemulțumit, împins parcă de o forță stranie, Gică ia bocancii de unde se odihneau și-i aruncă în sus – „Să văd dacă reușesc să ating sârma”. Și, prin nu știu ce minune, vedem cum bocancii zboară și rămân agățați de sârmă. Turmentat de soare și de o bucurie ciudată care-i răsărise pe chip, Gică începe să țopăie: „Am putut ! „Am putut !”. Iar acum, să te ții, dandana ! Aruncăm cu pietre, cu bolovani, cu ciomegele – nimic; încăpățânați, bocancii atârnă nemișcați, în zăpușeala care se lăsa din ce în ce mai apăsat, topindu-ne toată puterea.

…Coborâse noaptea, când am intrat și noi în sat, frânți de oboseală și lihniți de foame.

A doua zi, cu traistele pline cu de-ale gurii, am luat drumul gării, șapte-opt kilometri distanță; primisem bani de tren – și ceva mărunțiș pe deasupra. Eu în tenișI, el desculț. „Le-am spus că am lăsat bocancii la gazdă, că nu aveam spor cu ei la mers” – Foarte bine, zice tata, o să pleci tot pe jos, că te-ai obișnuit”. Dar pe mama nu puteam s-o mint; ea a înțeles imediat că ceva nu este în regulă; mi-a dat niște bani, pe furiș – Ia și cumpără-ți o pereche de tenișI, să nu te faci de râs pe unde treci – așa că propun să ne oprim la cooperativa din Bălteni să-mi onorez picioarele cu ceea ce nici n-au visat ele”.

…Toamna n-a mai venit la școală, după vacanța petrecută împreună pe dealul cu vii, unde ne citeam poeziile proprii, care începuseră să se înmulțească, A dispărut într-o zi, brusc, fără să știe nimeni – nici părinții, la ușa cărora bătusem de mai multe ori: nici ei nu știau nimic.

L-am descoperit peste vreo zece ani, pe o stradă din Brașov, unde, gazetar proaspăt, mă aflam într-o deplasare. Neschimbat; înalt, slab, dar ceva mai suplu în mișcări – o agilitate pe care el (molatecul, rămasul mereu pe gânduri) n-o avusese înainte. „Sunt supărat, amice; n-ai răspuns scrisorilor mele”. Derutat, îi spun că n-am primit nicio scrisoare. El: „Ți-am scris, în primii ani de după despărțire, 15 scrisori, exact vârsta la care începeam alt drum în viață. Își mărturiseam tot ce se întâmplă cu viața mea și cu gândurile mele. Ți le-am trimis pe adresa de la țară, la Perieți, neștiind pe unde vei fi mai stat în Slatina ori pe unde te vântură și pe tine viața”. (*Misterul aveam să-l dezleg mai târziu: poștașul, știind de supărarea părinților că n-au nicio veste de la fiu, le-a arătat scrisoarea către mine, să-și noteze adresa; aceștia au oprit-o s-o citească, promițând c-o vor returna alor mei, rugându-l totodată ca și celelalte scrisori ce vor mai veni să le dea mai întâi lor, să afle și ei în felul acesta ce se petrece cu fiul lor – urmând ca după citire să le dea părinților mei și, așa, să ajungă la mine. Din păcate, părinții amicului meu nu s-au despărțit de nicio scrisoare*). Ne-am iertat reciproc – iar paharul de vin ce-a urmat ne-a bucurat și ne-a dezlegat limbile. Aflu, astfel, că bunul meu prieten – înțelegând că părinții, sărăciți de cote și alte angarale, nu-l mai pot ține la liceu, îndemnându-l să caute o școală profesională, cu bursă și îmbrăcăminte gratuit – a luat drumul Brașovului, știind că pe-acolo, prin zonă, se rătăciseră câțiva consăteni, în căutare de loc de muncă. S-a stabilit în orașul Tohan(i) angajat imediat, ca muncitor necalificat, la Fabrica de biciclete „Carpați” – firmă sub care acționa, subteran, o puternică uzină de armament. Primise o garsonieră, leafă bună și posibilitatea de-a urma liceul seral. Strânsese ceva bani, iar acum era student în ultimul an la Facultatea de Biologie a Institutului Pedagogic de trei ani din Brașov. Se îndrăgostise de plante – și nu uitase poezia. După absolvire, a lucrat ca profesor la o școală generală din Sita Buzăului (*Întorsura*, pol al frigului). A reușit să se transfere la Perieți, bucuros că pământul câmpiei natale îi oferea condiții bune pentru experiențele sale agro-horticole.

De acum ne-am scris și văzut mai des…

G. Apostoiu

Amintiri din Amfiteatrul Odobescu (I)

În sfârșit, Palatul Universității București a intrat în restaurare ! Sunt 168 de ani de când a început construcția impunătorului edificiu în jurul căruia avea să se dezvolte în Câmpia Română, nu fără poticneli, un oraș modern.

Construit după planurile lui Alexandru Orăscu (1817-1894), primul arhitect român cu studii superioare de specialitate – la Academiile din Berlin și din München – impunătorul edificiu avea să devină axul în jurul căruia se va dezvolta urbanistic, pe malul stâng al Dâmboviței, capitala de atunci a Valahiei și a României de mai târziu. Lucrările de construcție au durat 12 ani, din 1857 până în 1869. Întemeietorii, Bolintineanu și Al. I. Cuza, nu vor fi printre participanții la inaugurarea oficială din 14 decembrie, deși ambii trăiau. Gloria trecea subtil asupra Regelui Carol I.

Palatul impunător, cu o arhitectură clasică aliniată modei Occidentului, va însemna nu doar un eveniment cultural și urbanistic – Orăscu a întocmit și primul plan urbanistic al Bucureștiului – ci trecerea de la școala grecească statornicită în Academia Domnească, la cea românească. Cu alte cuvinte, modernizarea învățământului din Valahia. Răsfățatul și capriciosul Alecu Russo găsește cuvinte potrivite pentru începutul procesului de occidentalizare a noastră: „Schimbarea costumului fu semnalul pornirii duhului de deșteptare. Ideea și progresul au ieșit din coada fracului și din buzunarul jiletcii…". Literar vorbind, Russo vorbește despre nașterea burgheziei – și a aristocrației – românești care va deveni motorul schimbării și al modernizării.

*

Apariția Universității a inspirat o problemă cheie de urbanism înlăturând, prin noutate, conservatorismul arhaic al unei clase de boiernași și târgoveți cu obiceiuri patriarhale. Iată cum arăta, în descrierea lui Bolintineanu, cea mai importantă localitate urbană din Valahia: „București are o mulțime de mahalale, în toate laturile sale. Aceste mahalale, deși fac parte din capitală, se deosebesc de dânsa, atât prin fizionomia lor, cât și prin datinile locuitorilor. Ele sunt niște întinderi nemărginite de grădini; fiecare grădină cu căsuța sa, cu curtea sa. Stradele pavate pe alocuri, altele nepavate, altele cu șosele de pământ și cu șanțuri pe de lături". (*Doritorii nebuni*, Opere, II, Romane, *Însemnări de călătorie*, p. 394).

Închid ochii și îmi imaginez panorama Bucureștiului plin de conace și biserici, de grădini și de cârciumi, de dughene și de case strivite sub povara vegetației, în mijlocul căreia își făceau apariția noile reședințele somptuoase, palatele instituțiilor publice, ale băncilor care pregăteau apropierea de Occident și îndepărtarea, după Marea Întregire, de un Orient căruia, totuși, îi datorăm secole întregi de statornicire în identitatea noastră latină și ortodoxă.

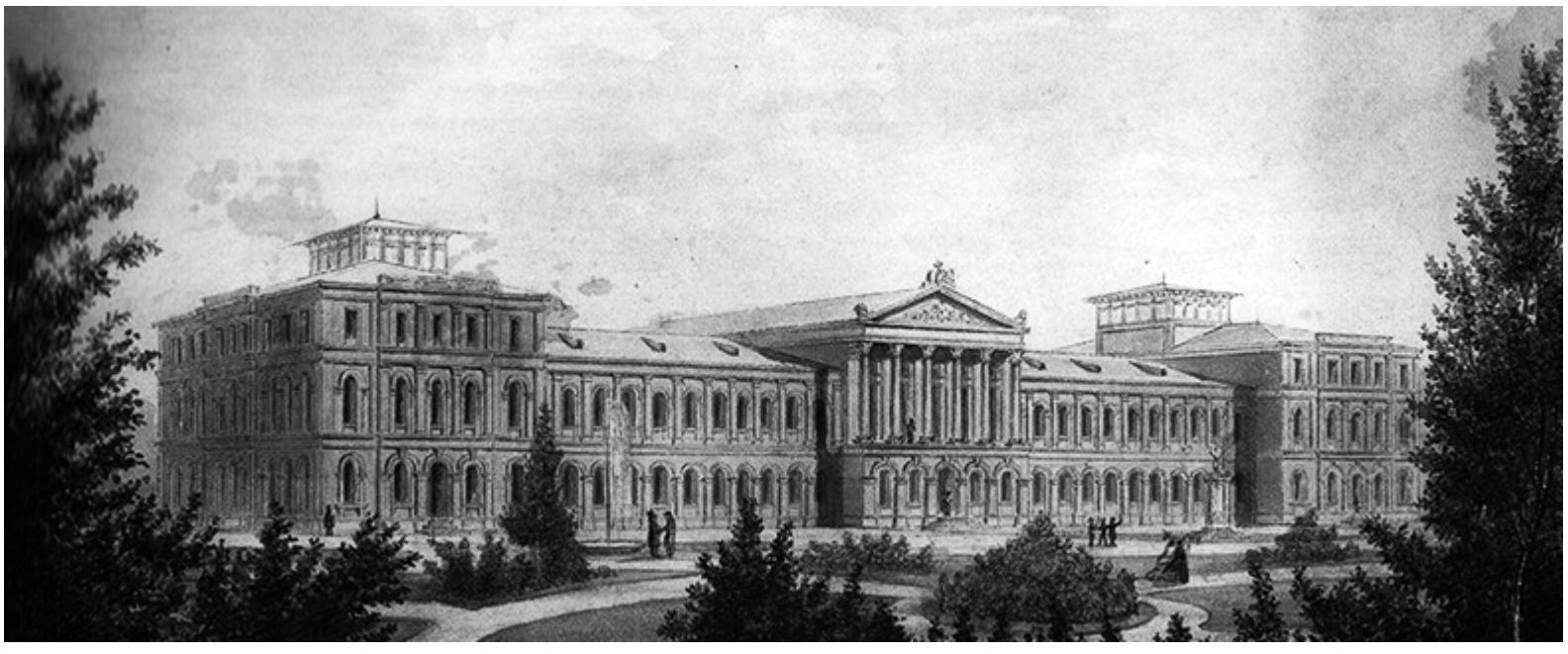
În racordarea noastră la modelele de civilizație europeană, Școala – în sens generic – a avut un rol capital.

*

Scriu aceste rânduri cu gândul la meritele lui Dimitrie Bolintineanu la fondarea Universității București. Și sunt mâhnit când constat că, din prezentarea istoriei acestei instituții fundamentale a instrucțiunii publice în România, numele lui este rar, nedrept de rar, pomenit. O nedreptate, căci Bolintineanu este cel care a întocmit proiectul de înființare a Universității București pe care domnitorul Al. I. Cuza l-a semnat la 6/18 iulie 1864. El este părintele Facultăților de Litere și Medicină.

Transcriu – cu mici intervenții ortografice – o parte din istoricul document. Cu alte prilejuri, am dat textul integral.

„Instrucțiunea publică, sub înalta protecțiune a Măriei Tale, a dobândit în anul din urmă dezvoltarea imperios reclamată de epoca actuală. Rămâne acum, Prea-Înalte Doamne, ca după modelul celorlalte state civilizate, precum învățământul enciclopedic, cel preparatoriu pentru facultăți, formează o unitate sub numele de Gimnaziu, asemenea și învățământul superior, acela din facultăți să formeze un tot, o unitate, un corp universitar sub numele de Universitatea din București.

Proiect din 1857 al arhitectului Orăscu pentru Palatul Universității. Sursă - Biblioteca Metropolitană București

Spre acest sfârșit (scop, n.n.) având în vedere opiniunea Consiliului Superior de instrucțiune exprimată prin procesul verbal de la 25 Iunie expirat, vin cu respect a Vă ruga, Prea-Înalte Domn, să binevoiți a da înalta Măriei Voastre aprobare ca facultățile din București, unite împreună, să poarte numirea de Universitatea din București. Profesorii diferitelor facultăți adunându-se împreună să aleagă pe Rectorul Universității, iar profesorii fiecărei facultăți în parte, pe Decanul facultății respective".

Așadar, Bolintineanu, cel care studiase la Collège de France (1846-1848), revine în România și experiența pe care o dobândise nu o risipește în neant. Inițiativa lui de a crea – evident, după model francez – o Universitate la București este una cu valoare peremptorie. În vremea studenției mele, Universitatea fusese botezată cu numele unui medic savant. Fie, politica o impunea ! Dar cinci ani, la cursurile pe care am avut onoarea să le urmăresc la Facultatea de Filologie – adică Facultatea de Litere înființată de Bolintineanu – nimeni nu a amintit de inițiativa scriitorului pașoptist, mai puțin important ca revoluționar, dar cu idei novatoare la temelia modernizării școlii românești. Tocmai pentru aceste merite domnitorul Al. I. Cuza l-a numit sfetnic personal, apoi ministru de Externe (1861), ministru al Instrucțiunii și Cultelor (1863), membru al Consiliului de Stat (1864).

*

Istoria Universității București este parte din istoria României. Cu tribulații pe măsură. Cu merite evidente în evoluția învățământului. Cu o implicare, prin corpul profesoral, la evoluția marilor curente de idei: literare, istorice, civilizatoare. Există un episod din viața Universității pe care datoria morală mă obligă să-l amintesc.

La 4 aprilie 1944 americanii au bombardat Bucureștiul și rafinăriile de petrol de pe Valea Prahovei. Universitatea și Teatrul Național nu au scăpat barbariei războiului: jumătate din palat a fost transformată în ruine. În ziua aceea blestemată, studenții de la Litere aveau examene cu Tudor Vianu, la Estetică. Studentul său, Valentin Lipatti, îl întreabă dacă, în acele condiții, va mai veni la Facultate. „Desigur dragă Lipatti, voi fi la facultate la ora 3". Profesorul a folosit prilejul pentru a califica – prudent, căci trecea prin momente stupide și nedrepte de contestare – sălbăticia prin care fusese bombardată Universitatea:

– Domnule Lipatti, spune-mi ce atitudine estetică ai fi putut avea în fața orașului care arde azi ?

– Neroniană, domnule profesor.

– Desigur. Foarte bine. Dă-mi, te rog, carnetul dumitale".

(Informația este dată de Valentin Lipatti în art. *Inegalabile plăceri intelectuale*, „Caiete critice", nr. 11-12/1997).

*

Pentru studenții (de altădată) de la Facultatea de Filologie, Amfiteatrul Odobescu a avut, nu mă îndoiesc, funcția de templu. Plasat pe latura dinspre str. Edgar Quinet, sacralitatea acelui spațiu i-o conferea – repet, atunci – tradiția statornicită în mai bine de un secol și jumătate de învățământ universitar românesc. Aș adăuga, acum, când privesc înapoi prin ochiul cel limpede al cărților, și nedreptățile pe care mulți dintre marii dascăli le-au suportat pentru vina de a fi gândit lumea, cultura, civilizația ca tezaur de idei umaniste. Căci vremurile nu au îngăduit întotdeauna acest ideal. Desigur, nu am avut un Cezar, dar Brutus destui și în toate timpurile. De pe poziția de rector, Titu Maiorescu demisionează în 1897 din motive politice; Iorga, adversar obtuz al modernismului, îi blochează lui Lovinescu drumul spre Academie. Cât a putut, în scurtul timp pe când s-a aflat la putere, Garda de Fier a făcut „curățenie" în corpul profesoral, în anii 40-41. La 25 iulie 1940, studenții legionari din Universitate solicitau printr-o petiție Rectoratului înlăturarea din Universitate a lui Tudor Vianu. Un document cutremurător – pe care mă abțin să-l reproduc – reține strigătul de pe coridoarele Universității prin profesorul Ion Barbu care cerea înlăturarea profesorului Vianu. Îmi place să cred că nu este un document autentic, căci Vianu îi fusese reclamantului prieten și confesor în anii de studenție din Germania !

Comuniștii au urmat exemplul rătăcirilor demențiale ale gardiștilor și au epurat Universitatea de „elementele dușmănoase". Zeloși și interesați, Ion Vitner și Mihail Novikov își înscriu în biografie o pagină rușinoasă pentru manevrele de înlăturare a lui G. Călinescu. Ceea ce i se întâmpla la Cluj lui Lucian Blaga, la București căpăta proporții aberante.

Decapitarea corpului profesoral trebuia să aibă – după cum aveam să constat – forță de exemplu !

Victoria Milescu sau subteranele poeziei supraviețuind nopții

Șerban Codrin Denk

O pregnantă personalitate a poeziei românești contemporane este Victoria Milescu, poetă plină de har și inteligență, prietenoasă și ambițioasă, naivă de prea multe ori, crezând că, odată ce totul poate fi metamorfozat în câteva versuri, aceste versuri chiar vor metamorfoza lumea, unde, *„doar un cuvânt și poți ieși din anonimat/ doar un cuvânt și acea faimoasă editură/ pe care o cauți bezmetic prin clădire sordidă/ te-ar face peste noapte celebru/ dar Dumnezeu e grăbit/ până să te dezmeticești a și zburat pe scări/ printre stâlpii hiperboreici/ privești buimac/ în urma norului de pulbere fină/ în aerul șampanizat cu mii de steluțe/ ce se aprind și se sparg/ împroșcându-te: Ce șansă ! Ce șansă !...”* (*Sub steaua câinelui*). Victoria Milescu chiar crede în șansa poeziei, crede în aerul șampanizat cu mii de poeme strălucitoare, crede că Dumnezeu o fi grăbit, dar ea, poeta, are norocul să se pomenească față în față cu o excepțională creație. Încă de la începuturi, a fost convinsă (că ei, poeții): *„Mergeau câte doi, câte trei/ la concursul de dans al morții/ erau fericiți, convinși că/ vor regenera eternitatea/ în recipientul inimii/ (...) Pe cei mai firavi, aplaudând pe muchie de cuțit/ i-au prins din urmă, i-au încărcat în betoniere/ amestecându-i cu asteroizii/ să devieze de pe traiectoria dată/ fatalitatea...”* Da, poeții au misiuni dificile, de aceea sunt agitați, contemplativi, nemulțumiți sau orgolioși în propria lor lume imaginară; cu cât li-i mai anevoios zborul spre astre, cu atât se apropie de zeii, profeții, iluminații, de uriașii aventurieri ai spiritului poetic !

Și totuși, lucrurile, faptele, întrebările par altele la o concretă Victoria Milescu. Orice om, orice observator, deci orice poet, chiar eu, acum, alterăm fenomenele, relațiile între fenomene, dăm voie incertitudinii să se infiltreze... Poetul Gheorghe Tomozei își dă cu părerea: „*Welcome December* este o carte de copleșitoare îndrăzneli, scrisă febril, cu frică de meșteșug, oraculară, deși neostentativă și mai ales respirând cu nostalgia libertății. Dar cât de liberă poate fi poezia ? Și, scriind poezie, mai poți fi liber ?” („Ora”, 1994)

La fel, Cezar Ivănescu: „Expurgată de sentimentalism și pitoresc, poezia Victoriei Milescu din *Inimă de iepure* reprezintă punctul cel mai pur al unui lirism profund, în linia lui Montale, în care (unde, n.n.) biograficul, drama existențială, în general, sunt inserate într-o vertiginoasă dramă cosmică... Nu în ultimul rând, aș vrea să amintesc aici acurateţea scriiturii: poeta pune în fiecare vers ceva definitiv, fiecare vers e pregătit cu infinită precizie, ritmul subtil și precipitat induce o stare de gravă urgență.” (Prefață la volumul *Inimă de iepure*, de Victoria Milescu, 1998)

Ce se întâmplă ? Este Victoria Milescu o poetă care „pune în fiecare vers ceva definitiv” ? Acesta este numai imaginarul lui Cezar Ivănescu, sau, mai rău, „fiecare vers e pregătit cu infinită..., subtil..., precipitat...”, adjective de lipit pe alte sute și sute de aspirante. Cred că răspunsul este în altă parte.

Pustiul este evident, cronicarii se împleticesc în jungla luxuriantă a vorbelor, vorbelor, vorbelor despre nimic. Poeta Victoria Milescu a suportat dificultăți cu nașterea în poezie. Talentată, însă purtătoare a un talent împiedicat să se exprime în totalitate. Ceva s-a întâmplat între timp, un accident existențial, de intensitate extremă, o dramă psihică, o durere peste măsură sau o bucurie cutremurătoare, o traumă în conștiință sau o evadare dintr-o claustrare: dintr-odată un poet își face apariția nicidecum din neant, dar evenimentul întemeietor există, incertitudinea este depășită. Odată cu apariția volumului *Sub steaua câinelui* (2012), un astru răsare pe orizontul poeziei. De unde ? Nimicul este o stare metafizică, deci noul poet își face miraculoasa apariție fie din cultură, fie dintr-o iluminată experiență scripturală, din depășirea unui blocaj al destinului, fie inexplicabil. Știți ce înseamnă „un poet este inspirat” ? Înseamnă că i s-a întâmplat un accident, o criză psihică mare sau uriașă, o trăire intens mistică sau poetică; las psihiatrii, psihanaliștii să completeze, să nu par prea insistent. Abia de acum putem jura pe existența unui nou poet al cărui univers este propriul său destin transfigurat în propriul său poem. De la debut până în 2012, Victoria Milescu a tot publicat, a tatonat, a încercat și a eșuat mai parțial, mai de tot, până când eșecul s-a metamorfozat. Dacă ar fi scris numai până în pragul publicării *Stelei*, poeta nu ar fi existat, sau, cel mult, era un nume în marea îngrămădeală. Brusc, universul ei s-a înseninat și volumele următoare sunt ale unui creator care poate accede la importante înălțimi. „Doamna Victoria Milescu este una dintre conștiințele scriitoricești cele mai profunde ale fenomenului literar contemporan și nu doar pentru că are extinse studii filologice, pentru că a tradus

cărți fundamentale și, treptat, și-a construit propria bibliografie de invidiat despre care s-au exprimat personalitățile de prim rang ale critici literare actuale, ci pentru că, în aproximativ două decenii și-a cristalizat un tip de discurs personalizat, definit prin austeritate și simplitate, dar și printr-o anumită detașare glacială față de lumea pe care tocmai a inventat-o.” Criticul Aureliu Goci, auster și simplu, dă verdictul cu exactitate, nu „vertiginoasă dramă cosmică”, ci „discurs personalizat”, „mizează pe gravitatea și dramatismul generate de confruntarea cu cotidianul tensionat, chiar convulsiv, impus de existența fragmentată de paroxistica sensibilitate și anxietate a orașului tentacular. Însă nu mai este vechiul oraș simbolist acaparant prin oferte, ci orașul tehnicist care obligă ființa fragilă să se robotizeze în mecanismele gratuității și absurdului.” (Aureliu Goci) Iată o posibilă descifrare a unei enigme. Da, spiritul a avut prima tresărire în universul imaginar al poetei. Deci putem să aflăm: ce întrebări dintre toate întrebările își pune un creator unic în felul său, cum răspunde, de ce așa și nu altfel. De data aceasta, răspunsurile sunt paradoxale, sunt ale unei tulburătoare poete sub inexistenta zodie a câinelui: *„Sunt mică/ dar făcută din plămada celor puternici/ abia îndrăznesc să fiu/ să nu mă lovesc de soare, de nori/ de propriul sânge/ mereu pe urmele mele/ să mai îndrepte câte ceva/ abia cutez să mă ridic/ să nu dau cu capul de univers/ atent la ceea ce gândesc, la ce lucrez/ ca un câine la picior/ ca un câine pe un mormânt/ ca un câine cu o mie de capete/ sunt mică/ sânge puțin, carne puțină/ dar cât univers...”* („Ceva lipsește, ceva este în plus”)

Scoase din context, versurile par propoziții de o banalitate exasperantă, cu imagini aruncate, lepădate la marginea expresivității: tocmai aici începe minunea ! Poeta încarcă toate cuvintele cu tensiuni existențiale până la paroxism, iar scurtcircuitarea iluminează universul ei, numai al ei, ca o supernovă, descoperindu-i și aprofundându-i adevărata expresivitate. În antologia consultată, Poeta, cu P, selectează din abundență poeme din *Sub steaua câinelui* și din următoarele, mai puțin sau deloc din primele, dovadă că simte marele flux al fluviului și trece ușor cu vederea precaritatea relativă a începuturilor. Uriașul talent descoperit în cele din urmă o ajută să recupereze, să pârjolească etapele, să se impună într-un fel de singularitate: nu seamănă cu nicio poetă optzecistă, douămiistă sau cum s-or mai înscrie în calendarul literar; Victoria Milescu impune propriile legi estetice, propriile frumuseți, propria unicitate, aș spune, filozofică, sapiențială, cu un puternic grad de sugestivitate. Aș intui unele sunete din poezia lui Emily Dickinson sau din alte suave condeie anglo-americane, dar nimic din merituoasa Silvia Plath. Multă armonie, multă liniște neliniștită și multă neliniște în prag de stingere. „*Pune petale de trandafiri/ pe patul cel nou/ aprinde lumânări parfumate/ iar vinul roșu/ să curgă pe trepte până în stradă/ să-și moaie în el buzele călugării tineri/ mergând doi câte doi/ vecinii sunt pregătiți pentru orice/ bat la ușă: în numele legii deschideți/ deschide-ți inima/ altfel sparg cerul cu sfinți cu tot !*” (*Porția de existență*)

Unele poeme par construite pe un mic suport epic, chiar baladesc. Spirit imaginativ, atent la culori, gusturi, forme, Victoria Milescu ignoră muzicalitatea, cu toate că a folosit cândva versul rimat, ritmat, abandonat pe parcurs. Astfel creează o scenă domestică, boemă, de un naturalism extrem de dur: ajunge un mic accident și totul se transformă, urcă în mitologie, în fantastic, un pregnant fantastic cotidian: „*El fumează, bea/ lângă femeia bătrână, chircită/ nu știe prea bine cum o cheamă/ nici de unde vine/ stau împreună pe canapeaua veche/ se uită la televizor/ comentează filme cu acțiune/ marșurile de protest din țară/ tușesc pe rând/ în camera mică/ fumul se încolăcește/ pe becul chior din tavan/ pe cărțile împrăștiate/ după miezul nopții/ fiecare își caută un loc de dormit/ dimineața, când el se cufundă în vană/ o cheamă să-l spele pe spate/ ea își înfige unghiile solzoase/ în spatele lui mic, arcuit/ pătrund în carne, din ce în ce mai adânc/ eliberându-i aripile însângerate.*” („Dincolo de singurătate”) De observat că poeta împinge falsa „povestire” până în penultimul vers, cu amănunte din ce în ce mai extraliterare sau de o violență domestică, fără nicio semnificație, pentru ca, brusc, să răsucească o cheie invizibilă și întreaga existență să se purifice, să declame un imn: „*eliberându-i aripile însângerate*”. Subteranele existenței sunt fantastice, la fel ca subteranele poeziei, inclusiv ale poeziei Victoriei Milescu.

Aparent în mod inexplicabil, ba chiar spectaculos, poeta a reușit să își creeze o operă; multe piedici i-au stat în cale, inclusiv aprecierile eronate ale unora și altora. Mai mult, a învățat să se adreseze inteligent într-un dialog, să puncteze pauzele cu un zâmbet și zâmbetul cu o pauză de sens. Personalitate a poeziei contemporane, care reușește să transforme emoția în gândire, iar gândirea în meditație despre obiectele lumii în oceanul spiritual, merită recunoaștere, pentru a depăși o evidentă, jenantă confuzie a valorilor, unde falsitatea și mediocritatea și vulgaritatea strălucesc cu lustru suspect. Victoria Milescu întreține, ca vechile vestale, flacăra vie, faptă pentru care este aproape trecută cu vederea de „ochii de gheață”, probabil orbi, ai celor mai importanți judecători literari.

„*Blocul de cărămidă roșie/ din fața ferestrei mele/ nu se sperie/ de singurătatea mea/ de întunericul crescând lent/ deasupra locuiește/ o femeie îmbătrânind la fel ca mine/ Dar ei nu-i lasă nimeni/ violete pe prag.*” („Zarzuela”).

Aș îndrăzni să afirm, tocmai pentru că am propus poemul/ poemele de mai sus, „cumva supraviețuind nopții/ somehow myself survived the Night”, Emily Dickinson ar putea fi, prin multe paralelisme, deloc paradoxal, o Victoria Milescu a poeziei americane.

(Victoria Milescu, „O sută și una de poezii”, Prefață de Marin Iancu, Editura Academiei Române, București, 2020)

Cenușa din călimară

Victoria Milescu

Între numeroasele lansări de la Târgului de carte Bookfest din primăvara acestui an s-a remarcat și *Cenușa din călimară*, o antologie lirică apărută la editura Rafet din Râmnicu Sărat, în 2025, editură condusă de inimosul scriitor Constantin Marafet. Inimos fiindcă această carte a apărut aproape spontan, cum spune el însuși, s-a realizat într-un timp record și s-a bucurat de aplauzele unei săli pline în ambianța efervescentă a târgului, unde s-au întâlnit cu bucurie autori, cărți, editori și desigur cititori de toate vârstele. Antologia cuprinde în ordine alfabetică șapte poeți care au multe în comun: Laurențiu Belizan, Mihaela Roxana Boboc, Valentin Busuioc, Evelyne Maria Croitoru, Constantin Marafet, Nicoleta Milea și Victoria Milescu. Toți fac parte din Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Poezie București, toți au o legătură într-un fel sau altul cu Râmnicu Sărat, fie că au luat Marele Premiu la Festivalul „Titel Constantinescu", fie că au făcut parte din juriu, au publicat la editura Rafet, sau în revista „Glas Râmnicean" – activități culturale organizate și conduse de Constantin Marafet, poet, prozator, publicist, dar mai ales un „editor de top", cum l-a numit regretatul scriitor buzoian Marin Ifrim. Fiecare poet beneficiază de un portret color, un scurt cv și un grupaj de aproximativ 11 poezii, de dimensiuni diferite. Să-i prezentăm.

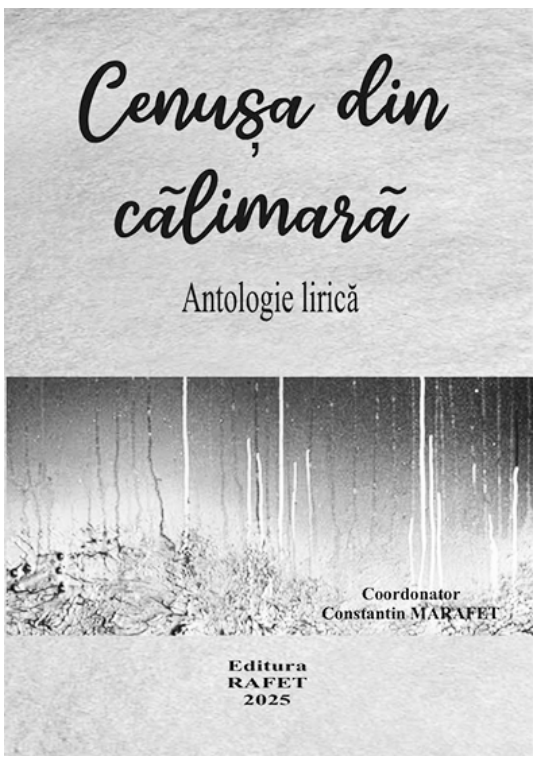
Laurențiu Belizan: un condei experimentat, o poezie dezinhibată, emancipată, cu versuri percutante, unde luciditatea și sensibilitatea emoțională se completează ingenios: „când satirul sicofant le-a arătat drumul,/ încă nu își golise cupa de trei ori./ în Eleusis dimineața avea obrazul unei fecioare,/ pereții de lut îi scorojeau pielea/ coborând încet în ea./ bărbatul visa la Angkor Vat cu ochii deschiși,/ orgia luase sfârșit,/ coiful îi căzuse de pe creștet.// un zid negru creștea din iarbă,/ Hieronymys Bosch și Francisco de Goya/ schițau ceva pe verso,/ din picioarele lui începură să crească/ rădăcini de mangrove.// a ieși din pământ este umilința și sfidarea supremă"(*hierofantul*).

Mihaela Roxana Boboc: o poezie cursivă, confesivă, cu o indicibilă undă de melancolie, ce-i conferă rafinament și mister, analizându-și trăirile interioare în contextul unei realități incongruente, privite totuși cu înțelegere, sub aripa unui înger ocrotitor: „într-un mod în care nu știam nimic despre tine dar/ simțeam tot/ o dimineață în care aluneci în visul din vis/ poezia te înghite odată cu aerul din jur/ lăcomim după emoție/ acest petic de rai de poalele căruia tragem/ să fie lumină/ spuneai/ și te-am crezut/ erai al meu/ în acel mod în care vidul devine piesa de rezistență/ pentru ceea ce urmează/ o zi ploioasă de aprilie/ în care te dezbraci de cuvinte/ poate iubirea va aluneca în năvod/ și prinsă între poeme/ va ridica steagul alb/ în zarea ca o matrioșcă din ce în ce mai mică/ tu erai al meu/ în singurul mod/ în care poți locui fiecare cameră a inimii/ și aceasta să rămână liberă" (*Tu erai al meu*).

Valentin Busuioc: poezii scurte, concentrate, limpezi, a căror esență configurează un mesaj, direct ori subînțeles, axiomatic, filozofic, moral, cu inteligență și un profund sentiment de umanitate: „de trei zile plouă întruna// mâna caldă a copilului meu e tot ce mai simt// tati/ mă întreabă într-un târziu/ de ce când plouă/ oamenii stau triști la fereastră ?// zâmbește și tu/ nu te-ai gândit că atunci când fulgeră/ Dumnezeu ne face fotografii ?" (*Fotografia*); „viața e un pian// zile albe lângă zile negre// degete calde/ degete reci// moartea/ mereu în fundal/ murmurând un cântec de leagăn" (*Pianul*); „Îngenunchez/ pentru rugăciune - // îi dau trupului/ forma sufletului !" (*Credința*).

Evelyne Maria Croitoru: o poezie mizând pe mesaj, pe notația fulgurantă, sugerând nu explicitând, cu versuri uneori eliptice, condensând în economia verbală o fecundă tensiune interioară – „Noaptea lumii-i/ adunată în tăceri/ insuportabile./ Cernută în risipa timpului.// Nu vei știi, nu vei știi/ decât atunci/ când vei păși,/ așa, ca mine,/ pe cioburi de oglindă,/ pe drumul/ ostenit al viului flămând/ în care noaptea lumii sapă...// printre tăceri asurzitoare/ vei căuta ușa/ dintre tine și speranță...// Alfabetul pasului înainte/ îți țintuiește glezna/ de trunchiul nopții" (*Noaptea lumii*).

Constantin Marafet: prolific, polivalent, cu o capacitate imaginativă debordantă, cu asocieri lingvistice surprinzătoare, cu discurs energic dar în subiacent un sentimental, cu o conștiință valorică bine ancorată în peisajul literar de azi: „patru dinți din față mi-au rămas în mansardă/ Marin Sorescu rămăsese cu trei/ unul *la lilieci singur printre poeți*/ fluiera ca o mumie egipteană/ la ceasul din turla bisericii/ lui Florin Pucă tot trei dinți îi rămăseseră în furca din desenul dăruit lui Dumitru Pricop/ ce frig cuprinde cerul gurii !// aburii ies fără pașaport la raport/ în fața trenului regal/ vând dinți vând dinți/ striga un vânzător ambulant/ pe un peron de lângă Marea Egee/ era așa de frig încât două secole/ am numărat dinții poeților/ fiecare avea un dinte împotrivă/ împotriva lunii/ împotriva humii/ eu mai am patru dinți/ îi păstrez ca pe sfintele moaște/ la rădăcina răsăritului/ nu am niciun dinte împotrivă/ dimpotrivă/ în oglindă/ îi ascult/ îi las desculți/ pe la uși/ clipa se ascunde/ rup bucăți mari de frig/ norii îi înving/ și deodată așa/ apăru o stea/ ceruri de poet scot fum/ într-un album" (*patru dinți din față*).

Nicoleta Milea: o profesionistă a scrisului, al cărei har e susținut de cultură și simț estetic, astfel că poeziile sale sunt precum apele liniștite dar adânci, iar în adâncul lor, poți descoperi, dacă ești pregătit, pietre prețioase, inestimabile. Iată poezia, „Înflorit în cenușa din călimară", care l-a inspirat pe Constantin Marafet pentru titlul recentei antologii: „Arsura/ îmi macină/ degetele,/ nu renunț/ la prologul/ autobiografic,/ interesant e/ că l-am ajuns / din urmă/ pe Quijote...// nu renunț/ nici la scutierul / înflorit/ în cenușa din călimară..."

Victoria Milescu: ultima, dar nu cea din urmă, în antologie, are o poezie citadină, elaborată, unde realul se împletește cu fantasticul, candoarea cu revolta socială, generând reflecții ludic-ironice, temele majore fiind: viața, iubirea, moartea, relația dintre om și divinitate. „Întreaga zi/ am umblat prin orașul sistemelor/ am umblat printre sistemele de iluminat, de încălzit/ de alimentare, de ventilare/ ale poemelor/ am umblat prin subteranele cuvintelor/ de care oamenii sunt atât de legați/ funcționau.../ funcționa chiar și sistemul de îmbunătățire/ a relației cu Dumnezeu/ fiecare sistem avea subsisteme/ de supraveghere audio, video performante/ am străbătut kilometri de metafore/ am auzit ritmuri și rime necunoscute/ m-a oprit la un moment dat/ un poem suprarealist/ era supraveghetorul/ m-a scos la suprafață, reproșându-mi/ că nu aveam costumul de protecție adecvat/ afară, lumea se integrase în noul sistem solar/ unde poezia era la vedere/ fără cuvinte, fără sunete, fără autor" (*Noul sistem solar*).

Cenușa din călimară, o „ispravă" a lui Constantin Marafet, cum însuși o definește în prefața cu titlul „Carevasăzică", deschide drumul altor culegeri de acest fel contribuind la promovarea, chiar și în porții mici, a poeziei române care, nu odată, s-a scris cu cenușă de aur.

(*Cenușa din călimară*, coord. Constantin Marafet, Râmnicu Sărat, Editura Rafet, 2025.)

Lucian Blaga – profesor și mentor

Constantin STANCU

Sunt cărți reper în cunoaștere, ele se lipesc de marile personalități, cele care influențează o epocă, dau direcții, aduc noutate în paradigma vremii. Doamna Anca Sîrghie propune cititorului cartea *Lucian Blaga – profesor și mentor*, apărută la Editura Junimea din Iași, în anul 2024, în colecția Efigii. Este o monografie profundă despre omul, filozoful, poetul, despre lumea culturală de la noi, despre formarea matricei istorice la români. Studiu de istoria culturii în ansamblu armonizat cu activitatea de profesor a marelui om, dar și cea de mentor, capabil să formeze alte personalități ale culturii, cu impact în epocă și în viitor. Partea de noutate constă în faptul că avem anexe din care rezultă modalitatea în care profesorul reda studenților, elevilor săi modul său de gândire în domenii de înaltă ținută: filozofia, cultura, arta, literatura. Totul bazat pe argumente, pe un sistem coerent, solid, ideile dinamizate pe cuvântul adevărat fiind bine consolidate. Nu a fost ușor, autoarea studiului s-a documentat solid, bibliografia fiind relevantă și constituie o antologie de cultură românească. Lucian Blaga a fost prototipul profesorului, era pregătit profund în domeniul său, capabil să transmită studenților mesajul rotund, pertinent. Era nevoie să ajungă în postura de universitar, să acceadă în poziția de unde putea ca ideile sale să radieze spre alte persoane capabile să preia mesajul, să-l îmbogățească, să-l transmită spre alte generații.

Blaga s-a bucurat de susținerea lui Sextil Pușcariu, având poziția de rector la Universitatea „Dacia Superioară" din Cluj, cu puteri de organizare și funcționare. Deși era student încă, Blaga spera să ajungă profesor universitar la catedra de estetică a universității. După obținerea doctoratului și realizarea căsătoriei cu ființa iubită, Cornelia, accede la universitate. Din păcate, acolo au fost, asta la nivel universitar, persoane invidioase pe succesul său – Gh. Bogdan-Duică, Florian Ștefănescu-Goangă. Reținute în ce privește modul cum aborda domeniul, candidatul este amânat, îndrumat să refacă întreaga lucrare, să o modeleze după gustul altora. Un gest greu de acceptat, de mirare pentru vremurile de acum și de atunci, ostil evident. La îndemnul soției, candidatul părăsește Clujul, iese din mediul stresant și rigid, se retrage la Lugoj și își scrie lucrările pe care le avea în minte. Iată exilul interior, specific mediului cultural românesc. Retragerea din centrul atenției, dedicare cu toate forțele proiectelor pe care le dorea realizate. Lucian Blaga nu cedează, publică lucrarea sa de licență, este sprijinit de Nichifor Crainic și Tudor Vianu, astfel sunt cunoscute publicului larg ideile sale profunde și noi. Cartea se bucură de aprecieri, se pune în lumină un aspect determinat: *filozofia culturii*.

Destinul îi îndreaptă pașii spre un alt domeniu… În toamna anului 1926, Blaga va activa în diplomație. O perioadă de treisprezece ani, până în primăvara anului 1939, poetul va lucra intens ca atașat și secretar de presă, sau „ministru extraordinar și plenipotențiar", în zone din Europa, la Legațiile României de la Varșovia, Praga, Berna – în două rânduri, Viena și Lisabona.

Ideea de a deveni profesor nu-l părăsește. În anul 1937 își constituie dosarul după regulile consacrate, chiar adaugă și cărțile sale. Este amânat, elementele de birocrație administrativă fură din timp, ele trebuie reglate după normele bugetare și instituționale. Așa apare catedra de filozofia culturii, alături de catedra de estetică pentru Liviu Rusu. Abia în data de 1 octombrie 1938 Lucian Blaga devine profesorul universitar, procedurile administrative fiind epuizate cu dificultatea specifică vremurilor, inclusiv modificări legislative, după tipicul administrativ românesc.

Epopeea se desfășoară, marcată de schimbările în structura statului român, în mentalitatea vremii. Lucian Blaga va activa ca profesor de filosofia culturii, până la reforma învățământului din 1948, apoi, după desființarea catedrei (toamna anului 1948), fiind plasat pe post de cercetător la Institutul de Istorie și Filosofie al Academiei Române din Cluj (1949-1951), ulterior bibliotecar-șef (1951–1954) și director-adjunct (1954–1959) la filiala din Cluj a Bibliotecii Academiei, de unde va veni ieșirea la pensie. La Cluj a sperat că va forma un colectiv puternic pentru a pune în lumină spiritul românesc, forța acestuia. I-a avut ca parteneri pe Vasile Băncilă și Bazil Munteanu, personalități de seamă în cultura românească, cu impact internațional. Lucian Blaga a visat la realizarea unui sistem de gândire bazat pe **Bine, Frumos, Adevăr** menit să pună în valoare atribuitele intelectual umane ale omului, cele modelate de energiile divine subtile.

Anca Sîrghie, dedicată proiectului Lucian Blaga, pune accentul pe viața universitară, pe discursurile profesorului, pe publicistica sa, pe faptul că a format mai mulți urmași demni de înalte performanțe, un bun îndrumător care a transferat din experiența sa viață spre alte persoane capabile să ducă fluxul ideatic mai departe, cu amprentă românească și impact universal.

De importanță sunt capitolele dedicate mutării universității de la Cluj la Sibiu. O analiză amplă explică motivele, care țin de esența organizării culturii în spațiul românesc. Sibiul a avut o veche tradiție culturală, un spirit inovativ cert, aflat la intersecția drumurilor spirituale românești, în coliziune cu drumurile europene. Aici au existat de timpuriu activități de tipografie în limba română. Au activat personalități de primă mărime ale culturii, a funcționat prim școală ortodoxă română, cu impact față de învățământul în limba română. A existat Muzeul Brukenthal, iar Sibiul s-a format ca un centru de renaștere a culturii române, cu asociații, reviste, cărți. De asemenea, în domeniul social, Sibiul a fost activ, având spitale, afaceri, activități de inginerie publică, a avut o grădină zoologică, cinematograf, biblioteci, universități, teatru etc. Schimbările politice au amplificat dorința românilor de a avea o capitală culturală la Sibiu. „În cei 5 ani, cât a adăpostit Universitatea clujeană, Sibiul a devenit capitala Transilvaniei, dar nicidecum una politică, ci de data asta este vorba de o capitală culturală, datorită celor câteva sute de profesori și a celor două-trei mii de studenți, care au reîntremat atmosfera urbei. Între profesorii clujeni sosiți la Sibiu, unii aveau renume internațional, ca Lucian Blaga, Ioan Lupaș, Emil Racoviță, Sextil Pușcariu, Emil Hațieganu, Victor Papilian, Camil Negrea, Silviu Dragomir, Constantin Daicoviciu, Alexe Popovici etc. Conferințele unor asemenea specialiști au entuziasmat nu numai pe studenți, ci și pe intelectualii sibieni, însetați de elevație spirituală și culturală" (p. 135).

(continuare în pag. 17)

Călător prin edenul cuvintelor

Nicolae Dina

Nici nu se uscase bine cerneala de pe diploma care atesta absolvirea Literelor timișorene cu dublă specializare – limba și literatura română și limba și literatura franceză, când tânărul dascăl al copiilor de țărani scrioșteni și-a împlinit visul din adolescență când începuse să cocheteze cu poezia, publicându-și primul volum de versuri (*Elogiul creativismului,* 2009), volum care semnalează apariția unui nou creator, a unui „creativist" care și-a pus mintea, inima, sufletul și fiecare ceas din existența sa în slujba Poeziei, a literaturii române, în general, având în vedere multilateralitatea preocupărilor sale ulterioare. Este vorba despre **Cristian Gabriel Moraru**, un (încă) tânăr, foarte „meticulos, organizat, bine documentat, cu zile petrecute în biblioteci, în slujba Limbii Române" (Petronela Apopei), care își va dedica timpul său nu numai poeziei (cu nouă volume de versuri), ci și criticii și istoriei literare (șapte volume) sau publicisticii literar-culturale, volumul „*Genuri nobile*" ilustrând „un gest recuperator față de sine însuși, pentru ca aparițiile sale în paginile revistelor ori ziarelor să nu se piardă în neant" (Daniel Luca), fără a uita numeroasele eseuri apărute în diverse publicații.

Nu putem omite preocuparea sa pentru promovarea scriitorilor de pe meleagurile Deliormanului prin publicarea celor trei antologii cu operele ale poeților și prozatorilor de pe această mănoasă câmpie din Sud, precum și editarea revistei „*Teleormanul cultural*" cu „resurse materiale personale, promovând ceea ce este valoros în literatura teleormăneană și nu numai" (Domnița Neaga), revista fiind o treaptă superioară similară cu interesul pentru promovarea creațiilor propriilor elevi înființând revistele școlare „Phoenix" și „Solilocvii scrioștene".

Și, ca și când ceea ce a făcut până acum n-ar fi fost de-ajuns, Cristian Moraru organizează, anual, Colocviile revistei „Teleormanul cultural" constând în lansări și prezentări de cărți, simpozioane, expoziții de pictură, grafică, icoane și fotografii, recitaluri lirice și muzicale, acordarea premiilor revistei, iar, de curând a înființat cenaclul literar al revistei și a creat blogul acesteia.

Acest „tânăr/ cu plete negre/ și ochi căprui" care s-a simțit „atins de săgeata divină" a îngerului înzestrându-l cu har artistic, odată devenit creator de metafore, are convingerea că este capabil „să nareze mituri", fiindcă a căpătat darul „să vorbească în poezii" și, „în romanțe și balade nepereche", să cânte „istoria omenirii" (din volumul „*Libertatea sinelui unic*", 2020), adăugând portofoliului său liric volumul „Ciuleandra ideilor mele: poeme și aforisme" (Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2025).

Volumul, care se deschide cu un motto referitor la ideile văzute ca niște „iele care te pedepsesc", pentru că le-ai cunoscut și le-ai dezvăluit înțelesurile, idei a căror „horă" i-au vrăjit deopotrivă pe autor și pe cititor înlănțuiți într-o „ciuleandră" îndrăcită, este structurat în două mari părți, cea dintâi, „*Aforisme pentru tineret*", cea de a doua cuprinzând 60 de poeme în prozodie clasică, de câte două strofe, cu măsură egală, ritm și rime rare grupate sub titlul „*Noile cunoașteri de sine*".

Din capul locului ne surprinde ineditul titlului întregului volum. Se știe că, în mitologia românească, melodia și dansul *ciuleandra* reprezintă mitul solar, o preaslăvire a naturii cu toate ciclurile și cu toată dărnicia pământului românesc, fiind, în același timp, un pod de la pământ la cer pe care omul ține legătura cu Dumnezeu, dansul pământesc fiind o reproducere afectivă a marii și veșnicei mișcări cosmice executate de astrele cerești în frunte cu cel ce ne luminează și ne încălzește. Etimologia cuvântului are la bază denumirea plantei a cărei înflorire se află sub semnul soarelui văratic – *ciulin*, și denumirea mișcării dezinvolte, firești, fulgerătoare chiar, care progresează de la un ritm lent, până la accelerat – *leandra*, semnificând, în fond, vitalitatea naturii și, prin extrapolare, la vârtejul vibrant al ideilor pure și ale ideilor poetice care „s-au copt" în lentoarea inițială a ciuleandrei în mintea, în sufletul și în simțirile afective ale poetului.

Revenind la prima parte, după cum se observă din titlu, aceasta cuprinde trei grupaje de câte 21 de aforisme: *Despre idee și idei, Despre poezie și filozofie, Despre credința în Dumnezeu*. Interesul lui Cristian Moraru pentru aforisme pare să se fi declanșat cu ani în urmă când a comentat volumul „*Dincolo de inimă sunt eu*", publicat de Lăcrămioara Iva în 2017, afirmând că autoarea „surprinde fragilitatea sufletului omenesc în această lume dezabuzată, improprie visului și poeziei" și considerând, totuși, că cele 510 aforisme devin „un argument irefutabil că «poeții sunt inima umanității»", conform afirmației marelui dramaturg Eugen Ionescu. Se vede treaba că ideile-iele l-au prins în hora lor drăcească și au început să prindă contur în mintea și în inima poetului, astfel încât ele s-au adunat de-a lungul anilor și au fost publicate mai întâi, din iulie până în decembrie 2023, în revista on-line „Armonii culturale" sub forma acelorași grupaje din volumul actual.

Aforismele lui Cristian Moraru debutează cu asumarea în deplină cunoștință de cauză a propriilor idei, deoarece ele cuprind adevărurile în numele cărora și pentru care pledează un om format sub cupola culturii și literaturii naționale și universale: „Ideile mele sunt, de fapt, adevărurile mele, iar acestea stau de pază ca niște zăvozi credincioși la intrarea în curtea spiritului meu". Lumea ideilor este adăpostul poeților („Poetul stă tolănit la umbra ideilor poetice ca un drumeț ostenita la umbra unui stejar rămuros.") și, totodată, lumina ce-l călăuzește în transpunerea lor în idei poetice („Ideile sunt licuricii care luminează întunericul minții omenești.") care, devin punțile de cunoaștere a ideilor filosofice: „Poezia este un râu cu apă vie care udă pomul cunoașterii din grădina filozofiei, însuflețindu-l, căci mai ușor este să transmiți o idee filosofică prin intermediul unei poezii decât printr-un arid tratat filosofic.".

Putem deduce că aforismele sunt rodul momentului lent al ciuleandrei, când omul reflectează profund, dar care își iuțește ritmul ajungând la exprimarea lor în versuri prin folosirea cuvintelor, a „cuvintelor esențiale" din care „se poate crea un univers care să poarte în el ființa celui care l-a creat, dar și a celor cărora li se adresează creatorul", căci „cuvintele folosite de poet sunt asemenea unor gazele, se hrănesc din preaplinul inimii autorului" (Domnița Neaga), autor îndrumat și condus de Dumnezeu în Edenul cuvintelor („Numai Dumnezeu îmi e prieten/ Și, în lume, asta mi-e de-ajuns,/ Trăiesc într-al cuvintelor Eden,/ Misterul doar de aleși pătruns.") cu ajutorul cărora, „în mijlocul grădinii", un pom „crește miraculos, rând pe rând" dăruindu-și „roadele-i dulci ca mierea albinei" cititorilor („*Misterul Poeziei*"). Dumnezeu îi trimite un „înger blond" care-i pătrunde în inimă ca un „izvorâtor de stele" declanșându-i corzile melodioase din care „se auzi în univers/ sonata cea mai pură/ și mai dulce ca un vers/ din câte începură…" („*Sonata divină*").

În întregul volum, viața este principala temă a poeziei („Anticameră a veșniciei,/ Viața merită trăită intens/ Până când se schimbă într-un vers/ Din Cartea mare-a Poeziei"), dar autorul constată, ironic, decăderea morală și spirituală a societății contemporane, existența devenind de un prozaism deplorabil „căci legătura spirituală/ cu zeul nu mai este strânsă" („*E viața ta un vers ?*"), întrebându-se în subsidiar dacă omul mai recepționează arta ca un miracol al vieții. Deoarece „viața este numai una/ și trebuie trăită, ah, din plin…", poetul se bucură de seninul existenței sale și declară ritos că „iubesc să cânt dintotdeauna" („*Cântec lăuntric*"), fiind mândru că „litera cu care începe primul meu prenume" este „cornul cel melancolic al lunii" care devine „lumina tainică peste (vo)lume" și chiar „simbolul creativității". Dragostea sa pentru adevăr și pentru poezie se observă în „contemplarea miracolelor neștiute-n lume,/ credința în puterea de schimbare-a oamenilor,/ curajul de-a spune oricând lucrurilor pe nume", toate acestea fiind „semne de speranță" („*Decodificări parțiale*") că și în anul 2300, ca un adevărat phoenix (un laitmotiv care dă savoare întregului volum) se vor naște „marile genii", întrebând, cu încredere totuși, ce va fi „prin Roșiori și printr-ale Vezii lunci" și „de focul inspirației divine/ cine va mai fi mistuit oare ?" („*Cântec pentru anul 2300*").

Nu numai că poetul nu poate concepe viața decât în mijlocul frumoasei naturi cu toate darurile și binefacerile ei în toate anotimpurile, dar este convins că este trăită sub semnul timpul care se scurge fără încetare, constatând că „se-mpuținează nisipul din clepsidră/ și orele devin din ce în ce mai scurte („*Antitimp*"), totuși timpul în care existența nu poate fi concepută fără dragoste, sentimentul care se află la originea ei („Vino, frumoaso, la a mea chemare,/ Sfioasă ca o antilopă gnu"), tânărul îndrăgostit cerându-i iubitei sale să-i împărtășească iubirea, pentru ca împlinind-o, amândoi să dea naștere altor vieți: „Și, fără vreo temere c-ai să greșești,/ Să-mplinești degrab' a legii fire…" („*Chemare tainică*").

Așadar, și de această dată, Cristian Gabriel Moraru este același poet talentat și productiv ca și până acum, știind să aleagă „cuvinte potrivite" care „curg ca un șipot de munte" și prin intermediul cărora „din străvechime, vin curate și limpezi/ poemele ce țâșnesc azi din mine", toate fiind adresate, „întru slava Iubirii" între oameni, către „cel ce se recunoaște-n ele pe sine" („*Ars poetica*") de către un creator cu mare dragoste pentru cuvânt, pentru „silabele din stihuri" așezate cu măiestrie „pe câmpia albă a hârtiei" așezându-le în față, ca un adevărat păstor, „talanga sfânt-a poeziei" („*Pastorală*"), ca să meargă la trăirea afectivă, sentimentele și ideile cititorului căruia îi dăruiește versurile sale din tot sufletul, cu aceeași generozitate, cu înțelegere și cu dragoste.

(urmare din pagina 16)

Nu sunt uitați asistenții profesorului. Lucian Blaga a fost mentor și acestora, autoarea face trimitere la oamenii de cultură Radu Stanca, Zevedei Barbu, Ovidiu Drimba, între „discipolii" apropiați fiind și I. D. Sîrbu etc. Un capitol tensionat, de referință, este Lucian Blaga față în față cu ideologia marxistă, schimbarea paradigmei istorice este relevantă la nivelul percepției unei asemenea personalități. Catedra de filozofia culturii se schimbă în Catedra de Teoria și istoria civilizației. Așa a fost eliminat Lucian Blaga din postura de profesor. Unii studenți sau doctoranzi, cum este Pavel Apostol, după ce au primit titlul de doctor cu Lucian Blaga profesorul coordonator, îl atacă și îi minimalizează importanța în lumina noilor realități, deși, indirect, recunoaște rolul filozofului. În final, Blaga este interzis atât ca filozof cât și ca scriitor. „În Bibliotecă, el este pus în situația dramatică de a scoate din rafturi propriile volume spre a le preda spre topire. Tot ce clădise filozoful prin munca sa de profesor, timp de peste un deceniu, acum era gata să se năruie, întrucât gânditorul intrase pe lista creatorilor interziși, iar tinerele generații nu mai aveau șansa de a-l citi și de a-l cunoaște". (p. 195).

Interesant pentru ansamblu cărții este „caietul de notițe de la cursul de Filosofie", aparținând Feliciei Ionașiu (1906-1988). Ea a fost studentă la Sibiu, în acea perioadă avea 37 de ani, apropiată a familiei, care a reținut în scris cursul respectiv cu începere din data de 5 noiembrie 1943. Studenții au avut în față un profesor cu adevărat european, un creator original, el dominând spațiul spiritual românesc la acea vreme. „Prin trilogiile sale, Blaga a realizat cel dintâi sistem filosofic coerent și amplu, unul de o valoare universală. El merita să fie tradus în limbile de circulație spre a fi cunoscut și peste hotarele României", se reține în cartea de față, pe drept cuvânt.

Monografia ne oferă numeroase tablouri sociale cu impact pentru cititorul lucid.

Ca diplomat, Lucian Blaga avea la dispoziție o sumă de bani considerabilă pentru propaganda statului român. Din acest fond au beneficiat Tudor Arghezi și Zaharia Stancu. Ulterior, cei doi îl vor denunța la Securitate pe filozof (p. 90). Istorii literare interesante, dovadă că lumea este mereu în mișcare.

Ca profesor, Lucian Blaga și-a prezentat cursurile cu bucurie, luând parte la viața cultural-științifică alături de studenții săi. S-au inițiat cenacluri literare, spectacole de teatru, iar studenții scriau pentru publicațiile vremii. Profesorul Blaga le-a fost tinerilor filosofi reper cultural, interesat de generația care urma să-i preia sistemul de gândire. Evocările studenților sunt relevante și entuziaste. (p. 126).

Autoarea prezintă realitatea crudă, întrucât au existat momente în care în librării au fost exemplare nevândute din cărțile sale, iar unele teatre au refuzat să-i joace piesele. Chiar teologi ortodocși îl acuzau că Blaga este un mistic, depărtându-se de doctrina teologică religioasă, unii considerându-l chiar ateu. El însă va preciza poziția sa, aceea *de om de cultură și filozof* (p. 142).

Profesorul își prezenta cursurile în mod cumpătat, fără să uzeze de spectacolul atractiv al discursului epatant. Glasul monoton contrasta cu profunzimea ideilor, dar Blaga avea darul de a fi exact și își citea cursurile pentru a nu „spune prostii". Prefera ca studenții să se concentreze pe ideile redate, pe concepte și sisteme de gândire și nu pe formele exterioare ale unui spectacol didactic gratuit. Cu atât mai mult cu cât la cursurile sale participau și alte persoane din urbe, intelectuali interesați de profunzimea lecțiilor predate (198).

Cartea doamnei Anca Sîrghie are un moto din Constantin Noica: „Ardealul a reprezentat starea noastră de veghe (…) pe planul spiritualității românești. Centrul nostru național este Transilvania, în acea «învățată Transilvanie – spune cândva Bălcescu –, azil vecinic al naționalității române»". Aceste idei străbat cartea de față și atrag cititorul în vâltoarea evenimentelor spirituale din viața marelui om.

Prefața, cu un titlul reprezentativ, *Câteva tușe și caligrafieri despre profesorul Lucian Blaga*, este semnată de Eugeniu Nistor, bun cunoscător al fenomenului. După ce prezintă câteva aspecte din viața filozofului, autorul concluzionează: „Înainte cu doar cinci ani de trecerea la cele veșnice, Lucian Blaga era, în mod oficial: filozof interzis, scriitor cu interdicție de semnătură, academician scos din Academie, profesor pus pe tușă, cercetător în filozofie repudiat și, pe deasupra, un om aflat în cea mai cruntă prigoană – cu un dosar de urmărire deschis pe numele său de Direcția regională Cluj a Securității Statului !

Să ne reamintim mereu, cu tristețe amară, că Lucian Blaga a murit în țara lui ca și cărturar român interzis" (p. 24).

Pentru a echilibra situația, în 17 noiembrie 1938, la discursul inaugural profesorul sublinia: „Vom vorbi despre momentele fericite ale istoriei, despre momentele de supremă plenitudine și înflorire învoltă, destinate să atragă iarăși și iară aminte posterității. «Momentul fericit» ne va preocupa astăzi nu atât din punct de vedere cronicăresc, cât ca o problemă de filozofie a istoriei". (p. 112).

O carte de studiat pentru a înțelege vremurile, inclusiv anexele legate de cursurile predate, o altă temă majoră pentru cititorul însetat de frumos, bine, adevăr, pentru a ne înțelege pe noi, pentru a vedea, dincolo de tragediile inerente, momentele de frumusețe ale culturii…

După Primăvara Arabă... iarna nucleară ?

Gl. BG.(rtr)
Gheorghe Dragomir
Președintele Centrului de Etică și Strategii

Motto: *Iranul pare a fi cel mai agresiv stat din Orientul Mijlociu Extins, dar tocmai acesta este, de fapt, punctul său slab. În încercarea de a-și proteja regimul de SUA, de musulmanii sunniți și de arabii antiiranieni (Iranul nu este un stat arab), Iranul este permanent forțat să se afirme prematur. Acest lucru atrage atenția SUA care nu-l scapă din ochi, privindu-l drept o putere periculoasă... Date fiind interesele din Golful Persic și din Irak, intențiile Iranului se lovesc de cele ale SUA. Prin urmare, Iranul se vede nevoit să creeze surse de protecție împotriva unui posibil atac american, într-un moment în care economia sa trebuie să se dezvolte rapid pentru a urca pe primele locuri în regiune. Concluzia este că Iranul se dovedește o problemă atât de sâcâitoare pentru SUA, încât acestea l-ar putea devasta. Iranul nu este pregătit pentru statutul de putere regională. El a fost întotdeauna forțat să-și spulbere puterea prematur. Nu poate fi ușor să devii o putere regională majoră în timp ce puterea supremă a lumii este cu ochii pe tine, urmărindu-ți fiecare mișcare.* (George Friedman, *Următorii o sută de ani: previziuni pentru secolul XXI*, Ed. Litera, 2009)

Anul 2025, așa cum am mai scris în alte materiale publicate în revistele „Sud" și „Independența Română", dar și în unele emisiuni ale pod-castului „În gura lupului", va fi un an plin de surprize strategice care anunță intrarea omenirii într-o nouă etapă a reașezărilor geopolitice, geoeconomice și geostrategice influențate de o dinamică fără precedent a evoluției noilor tehnologii ale cunoașterii și IA. Asistăm, așadar, cu uimire și neîncredere, la noile alianțe de conjunctură, care au o geometrie variabilă într-o lume multipolară care se construiește sub ochii noștri în jurul celor trei mari actori globali SUA, China și Rusia, care își vor manifesta vocația imperială.

În ceea ce privește UE, aceasta va continua să se manifeste ca un actor geopolitic marginal și dezarticulat, care cântărește tot mai puțin ca putere de influență pe plan internațional.

Secolul european s-a încheiat lamentabil, acum fiind rândul Asiei și unei Americi căreia nu-i vine să creadă că și-a pierdut hegemonia și puterea de atracție.

Elie Barnavi, profesor emerit în istoria Occidentului modern la Universitatea din Tel-Aviv și fost ambasador al Israelului la Paris, face o descriere a momentului de impas în care se află UE: „Europa este o realitate vie, dar rece și distantă, ea nu mai inspiră dorință cetățenilor săi și cu atât mai puțin amanților săi. Căci de asta suferă Europa... Europa are nevoie de cetățeni interesați să dezbată liber asupra destinului viitor... Europa este frigidă." („L'Europe frigide", Ed. Andre Versaille, Paris, 2008).

Primul deceniu al secolului XXI a debutat cu un Orient Mijlociu aflat în plin proces de transformare ideologică, influențat de atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 asupra SUA care au generat o alianță surprinzătoare între SUA și Rusia împotriva terorismului internațional care, în prima fază, s-a concretizat cu invazia militară americană, britanică și a altor state membre NATO, apoi cu războiul din Irak pentru înlăturarea dictatorului Sadam Hussein, deținător al unui puternic arsenal de arme biologice de distrugere în masă (2003). La baza informațiilor care au justificat intervenția militară americano-britanică a fost un raport întocmit de șeful serviciului de spionaj britanic (MI 6) prezentat premierului și administrației americane, material care s-a dovedit a fi un fals, recunoscut ulterior de autor, care a declarat că a fost întocmit la solicitarea premierului britanic. La scurt timp după invazia militară americană și britanică în Irak și lichidarea lui Sadam Hussein și a regimului său, șeful MI 6 a realizat grozăvia faptei sale, ceea ce l-a determinat să se sinucidă.

La câțiva ani de la acest eveniment de manipulare și dezinformare a opiniei publice internaționale și a liderilor UE, administrația americană a recunoscut că a mințit și că era nevoie de un eveniment cu impact emoțional care să justifice declanșarea războiului și lichidarea lui Sadam Hussein care, de altfel, timp de trei decenii a fost un apropiat al administrațiilor americane, cel care a umplut conturile bancare ale firmelor de casă ale șefilor militari ai Pentagonului și CIA, cât și ale membrilor apropiați ai familiilor prezidențiale, așa cum s-a întâmplat și cu Osama bin Laden (șeful Al Qaida).

Dar, odată deveniți incomozi, maurii, după ce și-au făcut datoria, trebuie să dispară din peisajul politic !

Relațiile SUA-Rusia au evoluat în mod surprinzător spre destindere și cooperare, Rusia fiind invitată să participe la reuniunile Consiliului NATO înainte ca România să fie admisă în această alianță; vocile rele spun că la întârzierea aderării României la NATO un cuvânt decisiv l-a avut Moscova.

Aranjamentele geopolitice între cele două super-puteri au fost facilitate și de simpatia reciprocă între cei doi președinți, Bush Jr. și Putin, care la summitul NATO de la București (2008), ocazionat de celebrarea a șase decenii de la fondarea Alianței, au stabilit o poziție comună privind neaderarea Georgiei și Ucrainei la NATO și pentru oprirea procesului de extindere a NATO în Balcanii de Vest.

Pentru Orientul Mijlociu se stabilise deja că după 25-30 de ani de control și exploatare a resurselor de către URSS și apoi de Rusia a venit rândul SUA să preia controlul jocului geopolitic aici, inclusiv pentru a asigura securitatea Israelului. A urmat Primăvara Arabă, care a reconfigurat harta geopolitică a Orientului Mijlociu, fragmentând alianțele arabo-musulmane care deranjau interesele de securitate americane și israeliene. Din acel moment a urmat un adevărat haos care s-a extins dincolo de Orientul Mijlociu, în Afganistan și Irak, care continuă să se manifeste și astăzi prin insecuritate și tensiune în regiune. Aceste eșecuri al politicilor administrațiilor americane, care au declanșat războaie sângeroase, iar apoi s-au retras din statele respective, au lăsat în urma lor haos și conflicte interetnice și religioase nerezolvate până astăzi.

Aceste tehnici manipulatoare au fost testate de administrația Biden și în Ucraina, sperând ca prin provocarea Rusiei aceasta să invadeze Ucraina. Astfel, SUA sub Biden urmărea să-și spele obrazul cu o victorie împotriva Rusiei. Noua aventură militară americană, în care a fost antrenată și UE, a dus la o escaladare a tensiunilor, războiul din Ucraina prefigurându-se de la început a fi un nou eșec geopolitic american care a dus și la prăbușirea economică a Europei. Revenirea lui Donald Trump la Casa Albă și începerea dialogului direct între SUA și Rusia au creat premise pentru clarificarea problemelor geopolitice aflate în dispută, inclusiv dosarul Ucraina, creionându-se variante de ajungere la o soluție negociată a războiului.

Eforturile celor două părți au fost însă boicotate de UE, care s-a angajat să sprijine Ucraina financiar, logistic și militar pentru a obține o pace avantajoasă și demnă. Încercările de mediere, inclusiv ale Turciei, au eșuat, conflictul evoluând în dezavantajul Ucrainei care are aproape întreg teritoriul devastat de război, cu o armată decimată și greu de împrospătat cu noi militari, cu un arsenal militar eterogen și o lipsă acută de muniții. Cu toate acestea, președintele Zelensky solicită noi ajutoare militare de la americani și europeni, dar și sprijin financiar în speranța că va reuși să obțină unele victorii în teren care să-i asigure o postură solidă în negocierile cu Rusia, atunci când aceasta va hotărî să le poarte.

Pe agenda summitului NATO de la Haga din 24-25 iunie 2025, Secretarul General a introdus un punct pe agendă și anume acordarea unui sprijin financiar de 68 miliarde de euro și donații de armament și aeronave de luptă din partea membrilor către Ucraina. Deja însă Ungaria și Slovacia au refuzat, urmând ca la dezbaterile care vor avea loc în prezența președintelui Zelensky să se ia o hotărâre.

Revenind la situația din Orientul Mijlociu, după atacurile teroriste din 7 octombrie 2023, declanșate de organizația teroristă Hamas din Gaza asupra Israelului și soldate cu moartea a o mie de persoane și cu luarea unui număr de câteva sute de ostatici israelieni, SUA s-au alăturat Israelului în lupta pentru lichidarea organizației și recuperarea ostaticilor, chiar dacă aceasta a presupus sacrificarea vieților a zeci de mii de palestinieni și distrugerea întregii arhitecturi instituționale și administrative ale guvernării Hamas. Operațiunile militare israeliene și americane s-au extins și în Cisiordania, în sudul și centrul Libanului, în Siria și Yemen, unde organizațiile apropiate Iranului, Hezbollah și Hutti, au fost ținta bombardamentelor.

Odată rezolvate aceste cuiburi teroriste, atenția premierului israelian și a administrației Trump s-a îndreptat spre Iran, despre care se deținea informații că programul lor nuclear a ajuns într-un punct care permite construirea unor bombe atomice cu care să lovească Israelul. Drept urmare, premierul Nethanyahu a pregătit și lansat o serie de raiduri aeriene vizând distrugerea instalațiilor nucleare, în paralel cu negocierile propuse de SUA ca în 60 de zile Iranul să avanseze măsuri menite să înceteze programul nuclear, în caz contrar, însuși președintele Trump a amenințat cu consecințe devastatoare pentru Iran.

Conducerea Iranului nu a acordat însă atenție amenințării și în a 61-a zi s-a trezit cu o invazie aeriană israeliană fără precedent care a scos din luptă sistemele de apărare antiaeriană, iar siturile nucleare și unele depozite de hidrocarburi au fost distruse sau avariate, cerul iranian devenind o autostradă liberă pentru următoarele raiduri aeriene. În paralel, Israelul a reușit și niște operațiuni militare combinate cu misiuni de spionaj și sabotaj care s-au soldat cu „tăierea capului șarpelui", adică lichidarea a peste douăzeci de șefi militari și aruncarea în aer a sediilor serviciilor de informații și centrelor administrative iraniene. Riposta Iranului nu a întârziat, astfel că la 16 iunie au fost lansate asupra marilor orașe israeliene, a infrastructurii critice, a sediului MOSSAD și rezervoarelor de petrol sute de drone echipate cu IA, rachete de croazieră și rachete balistice, care au penetrat sistemul stratificat de apărare aeriană provocând victime din rândul civililor și militarilor (ținute în secret de autorități) și pagube materiale importante în cartierele rezidențiale din capitala Israelului.

Au urmat atacuri zilnice, de o parte și de alta, cu drone, rachete și aviație, dublate de un adevărat război psihologic și atacuri cibernetice. Atât în Iran, cât și în Israel, s-a creat o stare de tensiune și confuzie, mulți străini aflați ca turiști sau în cadrul unor parteneriate economice necesitând evacuarea în țările vecine Israelului și Iranului.

De asemenea, mulți iranieni au părăsit capitala și orașele afectate de bombardamente îndreptându-se spre nord către frontiera cu Azerbaidjanul și Turcia. Administrația Trump, prin vocea președintelui, a transmis un mesaj conducerii iraniene de „a capitula necondiționat, în caz contrar Iranul va fi devastat de atacurile americane".

În replică, ayatolahul Khamenei a amenințat la rândul său America că dacă va ataca Iranul va suporta consecințele unor atacuri asupra bazelor americane din Orientul Mijlociu (unde sunt staționați 40.000 militari) și interesele americane din lume. „Iranul nu se va preda niciodată !", a fost mesajul ferm al conducerii iraniene. Așa cum am menționat la începutul materialului, asistăm de fapt la un război între SUA și Iran, dar cu direcție spre China, Israelul fiind folosit pe post de intermediar, exact ca și Ucraina.

În ciuda sistemelor de apărare aeriană pe mai multe straturi, totuși rachetele de croazieră, dronele și rachetele balistice iraniene au suprasolicitat prin număr și frecvență scutul antirachetă israelian, considerat invincibil, provocând îngrijorări la nivelul cabinetului de război israelian și serviciilor secrete, care au susținut că în urma bombardamentelor aviației și distrugerea radarelor din Liban și Irak, cât și a majorității rampelor de lansare și a depozitelor de rachete și drone, Iranul este în incapacitate de a reacționa în mod relevant. Realitatea a fost cu totul alta când Iranul a prezentat la postul de televiziune o hartă 3D cu cartografierea întregului teritoriu israelian, cuprinzând detalii privind locația obiectivelor strategice, infrastructurii critice, dar și a sediilor serviciilor de informații, Comandamentului IDF, locuințele demnitarilor, amenințând că: „Dacă Israelul nu încetează bombardamentele, nu va mai fi locuibil". Mesajul a fost transmis în limba idiș pentru a avea impact asupra populației, care în ciuda rezilienței dobândite printr-un stăruitor proces de instruire, a buncărelor și camerelor de siguranță construite în baza legii în fiecare imobil sau apartament, totuși, văzând amploarea distrugerilor, mare parte dintre ei au făcut pregătiri pentru a părăsi țara pe cale maritimă și terestră, aeroporturile și spațiul aerian fiind închise.

Pe un alt plan, ayatolahul Khamenei a anunțat că a supus Parlamentului propunerea de ieșire din Tratatul de neproliferare a armelor nucleare, fapt ce i-ar permite să-și continue programul nuclear fără a mai fi supus controlului AIEA, așa cum de altfel a procedat și Israelul.

Cu toată intensitatea bombardamentelor israeliene asupra siturilor nucleare iraniene, totuși nu s-a reușit penetrarea în adâncime pentru a distruge centrifugele, ceea ce a determinat pe premierul Nethanyahu să solicite președintelui Trump intervenția cu bomba anti-buncăr, GBU-57, singura considerată în măsură să distrugă situl nuclear Fordo, aflat la o adâncime de 90-100 de metri în pântecele muntelui. După unele ezitări și calcule militare, președintele Trump a aprobat lansarea misiunii „Ciocanul de Noapte" în dimineața de 22 iunie. la ora două, când bombardierele B-2 au invadat spațiul aerian iranian și au trimis 12 bombe asupra siturilor Fordo și Natanz, acțiunea fiind apreciată de președintele Trump ca „un mare succes militar care a distrus instalațiile programului nuclear, în întregime".

Iranul este singur în fata agresiunii americano-israeliene ?

Premierul israelian a transmis imediat președintelui Trump un mesaj de felicitare presărat cu multe laude și aprecieri elogioase la adresa curajului și înțelepciunii sale, care va pune capăt regimului politic al molahilor care constituie o amenințare la adresa stabilității și păcii în regiune.

(continuare în pag. 19)

(urmare din pagina 18)

Președintele Putin, care înaintea hotărârii de atacare a siturilor nucleare de către bombardierele americane i-a telefonat președintelui Trump solicitându-i să se abțină de la o asemenea acțiune ce ar duce la o escaladare a conflictului în regiune și în lume, a primit o replică tăioasă: „Vezi-ți mai bine de războiul tău !"

Arabia Saudită a surprins Israelul cu decizia de a nu telefona președintelui american, ci a-l suna pe ayatolahul Khamenei căruia i-a transmis condoleanțe și l-a asigurat de sprijin, condamnând agresiunea Israelului. Totodată, a făcut apel la statele arabo-musulmane de solidaritate cu populația palestiniană din Gaza și cu Iranul. În realitate, atât Arabia Saudită cât și EAU au primit distrugerea siturilor nucleare iraniene cu satisfacție discretă și ușurare, considerând că acest război fulger a fost ca o validare a intuițiilor lor, că Iranul nu este invincibil și folosirea forței, pregătită, calibrată și asumată, poate în mod real să modifice raportul de forțe. Iranul rămâne un adversar durabil, dar care poate fi învins, deși Pakistanul a avertizat SUA și Israel și și-a afirmat sprijinul pentru Iran, inclusiv de a-i transfera armament nuclear. Ambasadorul pakistanez la ONU a afirmat că țara sa apreciază mesajul transmis de Secretarul General Guttieres de soluționare a conflictului pe cale diplomatică sub egida ONU și a condamnat agresiunea Israelului ca fiind ilegitimă și nejustificată, împotriva unui stat suveran, membru ONU. Poziția Pakistanului este influențată de presiunea populației șiite care reprezintă 20% din totalul populației țării.

Rusia a hotărât livrarea către Iran a rachetelor Bastion, cu viteză super-sonica, anti-navă, pentru eventuale atacuri asupra port-avioanelor americane și navelor de război amplasate în zona Strâmtorii Ormuz, pentru care deja ayatolahul Khamenei a primit aprobarea Parlamentului de a o bloca. Prin acest loc tranzitează lunar trei sferturi din comerțul mondial și 20% din transportul de hidrocarburi din Iran și țările din Golf. Coasta nordică a strâmtorii aparține Iranului, care a dotat-o cu rachete de croazieră și balistice, drone submarine și submersibile înarmate cu torpile și submarine kamikaze.

China, pe lângă demersurile sale diplomatice în Consiliul de Securitate ONU pentru elaborarea unei Rezoluții de condamnare a agresiunii, a asigurat public Iranul că va primi sprijinul logistic și militar de care are nevoie, China fiind important partener comercial, economic, tehnico-științific și militar al Iranului. Unele informații neverificate fac referire la faptul că mai multe aeronave chineze de transport ar fi aterizat în Iran, inclusiv folosindu-se de steag străin. La recentul Forum Economic Internațional de la Saint Petersburg, echivalentul lui Davos, președintele Putin a declarat că: „planeta se află pe marginea prăpastiei de a se declanșa al Treilea Război Mondial".

În privința războiului din Iran, UE se află în poziția de spectatoare, apelurile sale timide lansate cu ocazia întâlnirii de la Geneva între ministrul de externe iranian și miniștrii de externe ai țărilor puternice din Europa, de a se trece la negocieri, s-a lovit de poziția fermă a ministrului iranian care le-a recomandat să exercite presiuni asupra Israelului și SUA. Oricum, președintele Trump a ținut să atragă atenția UE să nu se amestece în această problemă, pentru că părțile ascultă numai de el, iar UE să se ocupe de războiul din Ucraina pe care îl sprijină financiar, logistic și militar.

Reacții în interiorul administrației Trump

În rândul republicanilor s-a creat o fractură, neo-conservatorii radicali au apreciat acțiunea președintelui de a bombarda cele trei situri nucleare iraniene, dar majoritatea și-au manifestat nemulțumirea criticând unilateralismul deciziei președintelui, care trebuia să obțină aprobarea Congresului.

Situația a devenit mai tensionată când, în cadrul audierilor în Congres, șefa Comunității de informații, Tulsi Gabbard, a prezentat un raport bazat pe informații de la CIA și NSA care atestau faptul că Iranul nu ar fi în măsură să construiască arme nucleare la orizontul următorilor ani și nici nu reprezintă o amenințare la adresa securității naționale americane. Poziția sa a stârnit furia președintelui, care a admonestat-o că nu știe ce vorbește ! Nervozitatea președintelui, care este obsedat de aparențe și mai mult de propria imagine decât de consecințele pentru prestigiul SUA, urmare a unor decizii bazate pe instinctul său și nu pe informații verificate, îngrijorează până și pe cei mai apropiați susținători și adulatori, care se tem de un derapaj de la democrație și de o evidentă tendință de instaurare a unui regim autocratic.

Măsurile dure luate de armată și pușcașii marini de a înăbuși protestele anti-trump din California și din alte orașe și state americane au fost considerate de președinte ca fiind rezultatul unor instigări a democraților și susținătorilor măsurilor anti-migrație dispuse de Trump, identificate ca adevăratul dușman din interior al Americii. Ori războiul din Iran și cel al tarifelor vamale au generat creșteri de prețuri la produsele de bază, ale carburanților, compromiterea agriculturii, concedierea în masă din fabricile și uzinele care au fost închise sau delocalizate în alte țări. Mă refer la companii fanion americane: Amazon, Walmart, Coca Cola, Tesla, Space X, Starlink, iar compania Boeing și-a închis cinci uzine în SUA urmând să concedieze 14.000 salariați.

În plan extern, SUA, prin intervenția militară în Iran alături de Israel, a reușit performanța ca aliații săi tradiționali să-i întoarcă spatele și să se alăture Chinei, ASEAN, dar și BRICS, la care și-au anunțat aderarea încă 40 de state din Africa, America Latină și Asia Centrală, dispuse să realizeze proiecte de dezvoltare durabilă comune, parteneriate comerciale fără tarife vamale, cooperări științifice implicând noile tehnologii și IA, colaborări militare și diplomatice.

Turcia, care a avut relații bune cu Israel, s-a văzut nevoită ca prin „sultanul" Erdogan să condamne public agresiunea militară asupra Iranului și pe Nethanyahu pentru acțiuni teroriste împotriva unui stat suveran, promițând Iranului sprijin logistic și nu numai.

Pentru a demonstra izolarea externă a SUA după atacarea Iranului, voi aduce ca argumente situația extrem de complicată în care se afla economia americană, care încearcă să găsească soluții pentru relansare în condițiile în care piețele financiare refuză să mai achiziționeze obligații de Trezorerie, iar cele deținute de marii creditori: Japonia, China, Coreea de Sud, Germania, în mare parte au fost valorificate rapid, nemaiavând încredere în stabilitatea economiei și în dolarul american.

La aceasta se adăugă și blocajul financiar impus de China prin măsura de dedolarizare a tranzacțiilor comerciale atât prin BRICS, cât și prin relațiile cu partenerii din Africa și America Latină, dar și cu țările din Orientul Mijlociu și din Golf.

Recent, FED a fost nevoit să cumpere 46,5 miliarde de dolari din datoria publică americană întrucât piețele financiare au refuzat să mai achiziționeze obligații de Trezorerie, acesta fiind un semnal tăcut că economia americană se îndreaptă spre o catastrofă dacă politicile tarifare se mențin la cotele impuse de președinte, cu consecințe nefaste pentru economia mondială și hegemonia economică americană.

Pentru a avea un tablou mai complet privind singurătatea președintelui Trump, amintesc că sponsorul sau fidel, Elon Musk, a părăsit America cu firmele sale alăturându-se BRICS, deoarece a încercat să-i explice președintelui că tarifele sale vamale devin o frână în dezvoltarea economiei și comerțului și vor atrage atitudini neprietenești din partea aliaților, creează disfuncții pe piețele financiare, bursele de mărfuri și în menținerea lanțurilor de aprovizionare. În acest context, a criticat politicile fiscale și de comerț promovate de administrația americană, ceea ce l-a deranjat profund pe Trump, întrucât critică indirect viziunea sa despre diplomație, comerț și finanțe impusă miniștrilor săi să fie promovată.

China a aprobat rapid extinderea uzinelor auto de la Shanghai pentru Tesla, iar IA operează sistemul energetic chinez.

Starlink este folosit de China, India, Brazilia, Africa de Sud, fără acordul SUA, iar Space X colaborează cu firme de profil din China, India și Rusia pentru proiecte spațiale, Elon Musk intenționând să construiască cu Rusia propria spatie spațială, dar și proiecte cu aplicații militare. Recent, tatăl lui Musk a vizitat Rusia unde a avut o serie de întrevederi cu responsabili de rang înalt care i-au sugerat ca Elon să-și aducă în Rusia proiectele care s-au referit la asigurarea comunicațiilor NATO prin intermediul Starlink.

Departamentul Trezoreriei a declanșat o anchetă discretă privind IA folosită de SUA pentru securitatea americană, dar și la agențiile guvernamentale și trezorerie.

În această atmosferă de tensiune și confruntare internațională mai mult sau mai puțin vizibilă, Donald Trump s-a văzut nevoit să solicite președintelui Xi oprirea acțiunilor vizând dedolarizarea tranzacțiilor comerciale, amenințând cu represalii, ceea ce a determinat Beijingul să realizeze în numai patru zile tranzacții comerciale în yuan în valoare de 680 de miliarde, transmițând indirect administrației americane că nu trebuie amenințată China, ci respectată.

În conflictul militar Israel-SUA-Iran, China a solicitat Consiliului de securitate ONU adoptarea unei rezoluții care să cheme părțile la negocieri de pace, oferindu-și medierea, refuzată însă de Trump. Între timp, situația din teren s-a complicat, căci SUA a bombardat cele trei situri nucleare iraniene, președintele american declarând cu mândrie că: „a ras de pe fața pământului această amenințare la adresa securității mondiale". În răspuns la această operațiune militară americană, Iranul, după o informare a părții americane, a lansat câteva rachete balistice asupra bazelor militare americane din Qatar și Irak, care au avut timp să-și evacueze militarii și echipamentele, deci au fost bombardate baze goale. Interesant este că președintele Trump a dezvăluit că iranienii au fost corecți și au întrebat partea americană dacă îi convine să fie atacate bazele în cauză la orele unu dimineața, ceea ce s-a și întâmplat.

Pe un alt plan, Parlamentul iranian aprobase blocarea strâmtorii Ormuz, ceea ce ar fi creat perturbări serioase în aprovizionarea cu hidrocarburi din Kuweit, Iran, Omar, Qatar, Bahrein, pentru China și zona Indo-Pacific, fapt ce a determinat China să intervină pe lângă ayatolahul Khamenei pentru a nu da curs acestei măsuri, lucru care s-a realizat.

Și astfel „Războiul de 12 zile" se încheie cu o victorie politică și militară a președintelui Trump, care și-a retușat poza de pacificator, cu care a mers la summitul NATO de la Haga (24 – 26 iunie 2025) unde liderii europeni l-au primit cu ovațiile binemeritate ale unui făuritor de pace, prin forță militară.

Dar viața bate „filmul publicitar", căci atacurile aeriene israeliene și americane nu au reușit să distrugă instalațiile nucleare iraniene așa cum s-a lăudat președintele Trump și premierul israelian Nethanyahu, iar cele 450 kg de uraniu îmbogățit ar fi fost mutate într-o locație nucleară secretă, de care nu știe AIEA, înaintea bombardamentelor americane, iar Parlamentul iranian a aprobat o lege de suspendare a relațiilor cu AIEA și o eventuală ieșire din Acordul de neproliferare nucleară, ceea ce i-ar permite în viitor să reia programul nuclear fără a mai fi supus controlului internațional, după modelul Israelului care și-a dezvoltat propriul program nuclear fără a fi supus inspecțiilor AIEA.

Regimul molahilor, chiar dacă a fost decapitat de aproximativ 50-60 lideri militari, inclusiv din vârful ierarhiei Gărzilor Revoluției ale căror funerarii naționale le-a organizat începând cu 28 iunie, totuși pare că ayatolahul Khamenei a ieșit mai întărit după război, căci mulți dintre acești lideri militari își exprimaseră voința de a avea mai multă putere și de a-l izola de la decizia politică pe conducătorul religios suprem. Deci, putem specula că a fost vorba de scurgeri de informații din anturajul lui Khamenei în direcția Israelului privind locațiile secrete în care acei responsabili militari se întâlneau pentru strategii de război. În Israel, în ciuda victoriei clamate de premierul Nethanyahu, situația internă este tensionată, populația fiind nemulțumită de pagubele materiale și pierderile umane provocate de război și de efectele negative privind traiul de zi cu zi și lipsa de protecție individuală și colectivă în fața unor amenințări externe, nemulțumiri care s-au adăugat la cele generate de atacurile teroriste din 7 octombrie 2023, soldate cu peste o mie de morți, sute de ostatici, care nici până în prezent nu au fost recuperați, dar și a imenselor pagube materiale nerecuperate de fiecare cetățean care a fost afectat de aceste atacuri și de război. Drept urmare, situația premierului nu este confortabilă politic, dar nici juridic, întrucât trebuie să se prezinte în fața justiției pentru mai multe dosare, inclusiv de corupție. Recent, președintele Trump s-a adresat instanțelor și poporului israelian cerând închiderea de urgență a dosarelor acestuia, inclusiv cel de corupție, premierul trebuind să fie tratat ca un erou de război care a realizat visul fiecărui israelian de a scăpa de amenințarea nucleară iraniană.

Elie Barnavi, fost Ambasador al Israelului la Paris până în 2008 și un opozant deschis al politicilor interne și externe practicate de Nethanyahu, a explicat recent la un post de televiziune că „dacă Nethanyahu nu este oprit, va comite crime împotriva umanității nu numai în Gaza și Iran, dar acesta își dorește să atace și alte state din Orientul Mijlociu, inclusiv Algeria și Libia care dețin zăcăminte de uraniu (Algeria peste 100.000 de tone) și ar putea să-și dezvolte capacități nucleare". De asemenea, diplomatul în cauză a mai precizat că „societatea israeliană este fragmentata în două, existând riscul de declanșare a unui război civil la care să fie împinsă societatea israeliană de către fundamentaliștii lui Nethanyahu. Războaiele declanșate de premier în Gaza, Cisiordania, Liban, Yemen, Siria și Iran sunt războaie politice pentru rațiuni personale, care duc la izolarea în plan extern a Israelului și la destabilizarea regiunii."

Aceste porniri belicoase ale premierului israelian și apropiaților săi sunt încurajate și de recentele declarații în interiorul administrației americane ale vice-președintelui J.D. Vance, care s-a pronunțat că „Nethanyahu poate face orice vrea, poate ataca orice țară care ar aduce atingere securității Israelului, pentru că se va bucura de sprijinul președintelui Trump".

În cercurile intime ale elitelor americane, care nu agreează o implicare americană în aventurile militare ale premierului israelian, se comentează cu malițiozitate că „SUA a devenit kibutzul lui Nethanyahu".

În încheiere, atrag atenția asupra faptului că atât Israelul cât și Iranul au invadat rețelele de socializare prezentând confruntarea militară dintre cele două state ca având o dimensiune spirituală consemnată de textele Bibliei și Coranului și ca o etapă necesară a confruntării finale între Gog și Magog, între Fiii Luminii reprezentați de Israel și Fiii Întunericului aparținând Iranului, care va aduce victoria Israelului și o nouă față geopolitică a regiunii Orientului Mijlociu care va fi dominat de Israel.

Indiferent cum este un război, popoarele sunt cele care suferă consecințele unor decizii păguboase din partea unor elite orgolioase și disprețuitoare față de oameni, reprezintă de fapt un eșec al rațiunii și diplomației într-o lume aflată în pragul revoluției noilor tehnologii și IA care vor da un nou sens și o nouă direcție umanității.

Să sperăm că Bunul Dumnezeu va lumina mințile conducătorilor români pentru a nu se lasă amăgiți de cântecul înșelător al sirenelor care îi ademenesc să se alăture Cruciadei împotriva Federației Ruse !

Niculae Gheran în oglinda corespondenței
MITICUȚĂ
(Dumitru D. Panaitescu)

Rodica Lăzărescu

Italienist, eseist, editor, traducător, autor de manuale școlare de limba franceză, Dumitru D. Panaitescu (Miticuță) (9/22 iunie 1915, București – 7 martie 1983, București), fiul lui Dumitru S. Panaitescu-Perpessicius din căsătoria cu Alice Paleologu, a urmat Liceul „Cantemir-Vodă”, apoi Facultatea de Litere și Filosofie din București (absolvită în 1938), doctoratul în Litere în 1974 (cu teza *Ramiro Ortiz, prietenul din Italia*). A fost profesor în învățământul secundar, apoi cadru didactic universitar la Facultatea de Litere, secția Limbi străine, a Universității din București. A debutat în „Revista Literară a Liceului Sf. Sava” (1931), iar debutul literar s-a produs în „Vremea” (1941).

În arhiva N. Gheran se păstrează o scrisoare și o felicitare de Crăciun și An Nou, ambele din ultimele două luni ale anului 1981. Le reproducem mai jos.

Pe banderola care ține laolaltă cele două înscrisuri, N. Gheran a menționat: *Dumitru D. Panaitescu / (fiul* ***lui*** *Perpessicius) / Mi-a fost profesor la Liceul Cantemir, ulterior reîntâlnit la Facult[atea] de Filologie*. Profesor de italiană, după cum avea să precizeze N.G. într-un articol (*Perpessicius la capăt de drum*) publicat în „Adevărul literar și artistic” din 28 oct. 2003 și reluat în *Sertar*, Editura ICR, 2004.

[1]
8 noiembrie 1981
Dragă domnule Nicolae Gheran,

Cu o condamnabilă întârziere (de, în 10 ani – din binecuvântate motive – am ieșit din bârlog numai la Brăila – 80, 85, 90 de ani Perpessicius – și anul acesta și la Iași), datorată între altele parantezei, vin să te felicit pentru binemeritata cinstire a trudei editoriale și să-ți mulțumesc – cu o condamnabilă (iarăși) întârziere, de astă dată însutită – pentru articolul din ***Luceafărul*** (8 august 1980)[1]: curajul care-l ai, dacă ar fi îmbrățișat și de alții, s-ar putea – **poate** – realiza ceva. De nu, tot cu pantofii nepingeliți ne vom lăuda.

În ***Manuscriptum*** no. 4, a.c., două scrisori Perpessicius către Liviu Rebreanu. Nu știam tonul atât de amical – chiar de la începutul amiciției lor – (anii ’20) – și m-a impresionat mult. Perpessicius era și în scrisori mai pudic cu sărăcia lui, mai rezervat…

Aș fi vrut să iau cuvântul la premierea matale[2]: aș fi avut ce să spun: cât a luptat Perp[essicius] pentru reabilitarea lui Rebreanu, cum din această cauză (cronica la *Răscoala*) i s-a retras volumul V de *Mențiuni*; actele dtale de curaj (ca cel pentru care-ți mulțumesc din nou), dar, pe semne că Perpessicius este urmărit de – (nu știu cum să-i zic) **ura** editorilor: mai am 20 de volume de scos și volumul **12 din acest an sărbătoresc zace**[3]. Punct.

Scuză-mă că am amestecat amarul meu cu bucuria de a te fi văzut încununat cu premiul Perpessicius.

Te îmbrățișez călduros,
Dumitru D. Panaitescu
(Miticuță)

[Dest.] Tovarășului Nicolae Gheran redactor la Editura Științifică și Enciclopedică Piața Scânteii no. 1 71341 București

Exp. Dumitru D. Panaitescu strada Mihai Eminescu 122 (72112) București, 9

[NG a adăugat: *fiul lui Perpessicius*]

[2]
25 decembrie 1981
1 ianuarie 1982
Mulțumiri pentru gândurile bune;
Urări de continuare a ediției și de noi satisfacții editoriale.
La mulți ani
1982
Dumitru D. Panaitescu

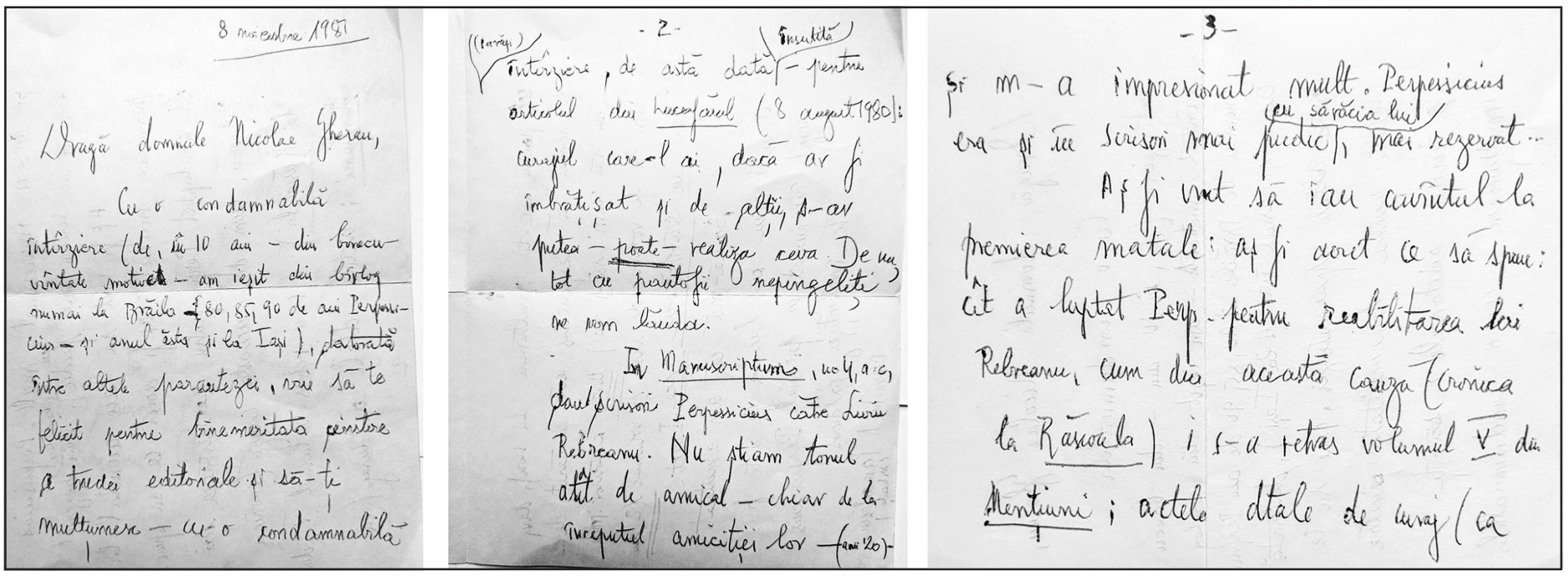
P.S. În ciuda zăbavei de 5 ani și a înjumătățirii ei, orice nouă apariție aduce, cum augurai, „satisfacție sufletească”.

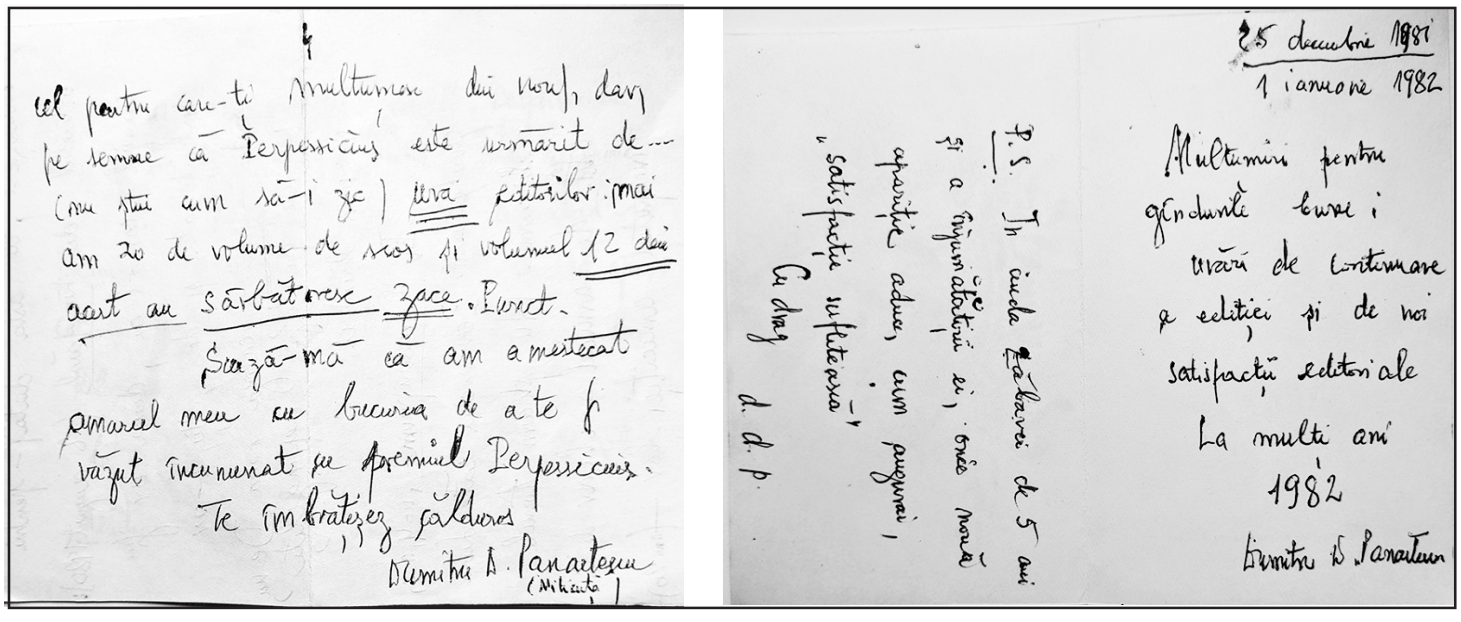
Cu drag
d.d.p.

[Dest.] Domnului Niculae Gheran redactor la editura Științifică și Enciclopedică

[Felicitare. Plic fără însemnele poștale.]

[La exp. NG a scris: *Dumitru D. Panaitescu*]

[1] E vorba de articolul lui Niculae Gheran *Istoria unei ediții*, apărut în „Luceafărul”, nr. 33 (955) din 16 august 1980, pag. 3. Textul nu a fost reluat de NG în niciunul dintre volumele de publicistică de după 1989 (*Sertar*, 2004; *Cu Liviu Rebreanu și nu numai*, 2007; *Ex-temporale*, 2018), în schimb, informațiile comunicate atunci au fost vehiculate cu diverse ocazii. De pildă, în foiletonul *Perpessicius la capăt de drum*, citat mai sus, autorul face trimitere la articolul din „Luceafărul”, explicându-se: *Motivul pentru care atunci am simțit nevoia să intervin în dezbatere a fost chestionarul revistei, unde, la punctul 2, eram invitați să răspundem la întrebarea: „De ce s-a oprit ediția Perpessicius?”*

[2] În 1981, Muzeul Literaturii Române i-a acordat Premiul Perpessicius. Întrebat într-un interviu de Andrei Moldovan despre vreo mare bucurie, NG își amintește: *Da, am avuto și mă mândresc cu ea, mai mult decât cu acordarea premiului Academiei, venit târziu, a celor literare, sau ordinelor prezidențiale. A fost în ziua când, terminând editarea și comentarea operelor edite ale lui Rebreanu, am primit Premiul Perpessicius, în competiție finală cu ediția de Opere – Eminescu, care a primit o mențiune. Nu premiul în sine mă bucura, ci îndeosebi comisia care mi la acordat. În componența ei intrau Șerban Cioculescu (președinte, șef al secției de limbă și literatură a Academiei Române), Zoe DumitrescuBușulenga (director al Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu), Alexandru Piru, Edgar Papu și Paul Cornea (profesori universitari de la Universitatea București), Constantin Ciopraga (din partea Universității „Al. I. Cuza” din Iași), Ion Vlad (rector al Universității „BabeșBolyai” din Cluj), cel mai tânăr fiind Nicolae Manolescu, cronicar al revistei „România literară”. Asta da bucurie!* (*Convorbire cu Niculae Gheran despre el și despre alții*, în „Mișcarea literară”, nr. 4, oct.dec. 2015, reluat în Niculae Gheran, Virgil Rațiu, *La spartul târgului*, Editura Școala Ardeleană, 2020).

[3] Cuvintele bolduite sunt, în original, subliniate cu una, două sau chiar trei linii.

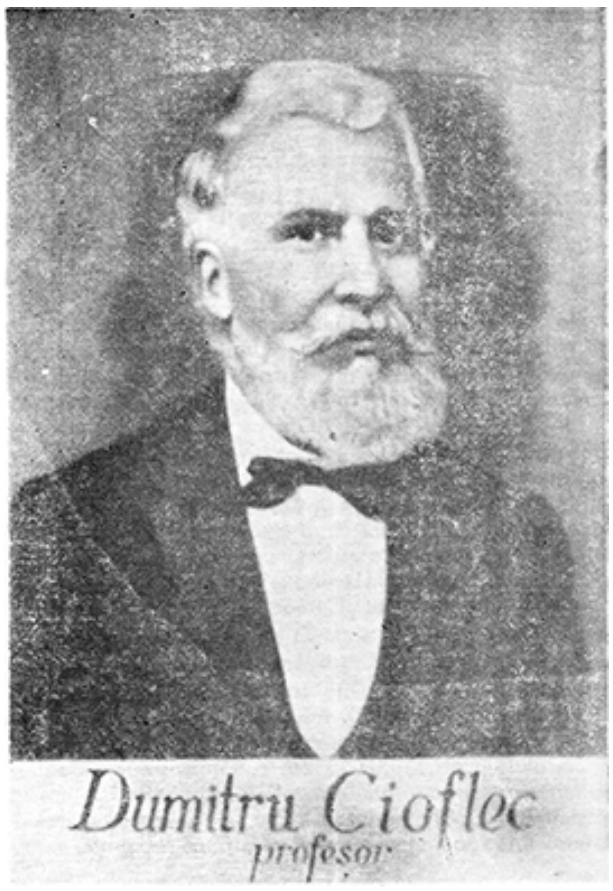
Dimitrie Cioflec – dascăl la şcolile româneşti din Braşov

Luminița Cornea

Cărturarii familiei Cioflec s-au născut în localitatea Araci din Transilvania, județul Covasna, un sat văzut de profesorul Silvestru Cioflec ca fiind „cel mai frumos colț al țării”[1]. Araciul este locul unde s-au născut, au copilărit, au urmat primele clase la școala confesională, viitori cărturari ardeleni din familiile Cioflec, Colan, Nistor, Rafiroiu. O personalitate a satului, de importanță națională, este mitropolitul-academician Nicolae Colan (1893-1967).

Dascălul și folcloristul Dimitrie Cioflec este fiul preotului Gheorghe Cioflec (1797-1866), preot în Araci, între anii 1826-

1866. Este unchiul, iar fratele său Aron Cioflec este bunicul a trei importanți oameni de cultură din familia Cioflec: scriitorul Romulus Cioflec (1882-1955), criticul de artă și filantropul Virgil Cioflec (1874-1948), editorul și librarul Remus Cioflec (1897-1967 ?)[2].

Dimitrie Cioflec (1829-1891) a fost, mai întâi, dascăl la școala română ortodoxă din Satulung-Săcele, apoi la școlile românești din Brașov. După ce se stabilește la Brașov, Dimitrie Cioflec devine colaborator apropiat al lui George Barițiu (1812-1893), alături de Iacob Mureșianu, Andrei Mureșianu și Ștefan Emilian (ajuns, mai târziu, profesor al Universității din Iași). Ei au aceleași preocupări cu cele ale ASTREI – Asociațiunea pentru Literatura și Cultura Poporului Român din Transilvania, al cărei fondator și prim președinte este Mitropolitul Andrei Baron de Șaguna, astăzi, Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna, ai cărei membri sunt.

Protocolul celei de a doua *Adunări Generale a Asociațiunii*, ținută la Brașov, în anul 1862, cuprinde și semnătura lui Dimitrie Cioflec, alături de semnăturile unor cunoscute personalități brașovene, precum George Barițiu, Ioan Popazu, Andrei Mureșianu, G. Munteanu, I. Pușcariu. A doua *Adunare Generală a Astrei* de la Brașov a constituit un succes promițător, preconizându-se, atunci, în premieră, acte culturale de referință[3], la care, Dimitrie Cioflec se alătură de îndată. Într-un număr din „Telegraful român”[4], la un an de la înființarea Astrei, este tipărită Lista Membrilor Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român, unde membrii „sunt înșirați după cumu s-au înscrisu” și unde Dimitrie Cioflec este menționat cu o donație de 5 florinți. Publicațiile vremii îl menționează de mai multe ori în calitate de donator pentru diverse acte de binefacere, chiar de interes național. Astfel, „Gazeta Transilvaniei”[5], într-un număr din anul 1877, îl menționează ca donator cu „10 franci în auru”, în cadrul „ofrandelor” făcute în ajutorul răniților „în resbelu alu fraților noștri din România”.

Odată cu întemeierea Astrei, accentul pus pe culegerea folclorului românesc a luat amploare. La îndemnul lui George Barițiu, Dimitrie Cioflec culege, între anii 1855-1858, poezii populare din satul natal, Araci, și împrejurimi. Folcloristul Cioflec a fost stimulat, în activitatea sa, de atmosfera intelectuală a Brașovului celei de a doua jumătăți a secolului al 19-lea, atmosferă favorabilă creației folclorice, mai ales ca urmare a apariției colecției de poezii populare a lui Vasile Alecsandri (1852), carte cunoscută la Brașov. Dimitrie Cioflec realizează prima colecție de folclor din Ardeal, imediat după apariția colecției de poezii populare a lui Vasile Alecsandri. El culege poeziile populare „*originale cum sunt*”, încât autenticitatea textelor este neîndoielnică. Colecția cuprinde cântece și strigături satirice, texte cu tematică socială etc. „*Importanța acestei colecții constă în înregistrarea exactă a unei realități folclorice dintr-o zonă anumită. Autenticitatea colecției a fost confirmată și de culegerile ulterioare în care se regăsesc multe poezii populare culese de Cioflec.*”[6] El este considerat, pentru vremea aceea, un adevărat *folclorist*.[7]

Dimitrie Cioflec, a fost 34 de ani dascăl în Brașov, unde a murit la 19 decembre 1891. Un necrolog după înmormântarea lui a fost publicat în „Telegraful Român” din Sibiu, în chiar primul număr al anului 1892. Redăm, în continuare, textul, bogat în informații despre activitatea dascălului brașovean:

Domnule redactor !

Ne este la toți cunoscut, că moartea a răpit dintre noi în 19 decembre v. a. tr. pe iubitul nostru coleg, pe unul dintre nestorii[8] *corpului didactic de aici, pe veselul* ***Dimitriu Cioflec****, învățătoriu emeritat la școalele centrale gr. or. române din Brașov.*

Se răresc rândurile primilor pionieri ai instrucțiunei poporale la noi, se duc gârboviți de muncă din mijlocul nostru, părăsesc pentru vecie spinoasa carieră de învățătoriu, se duc să-și dea seamă înaintea învățătoriului tuturor neamurilor, despre aceea ce ei au lucrat în via Domnului ! Dar ne părăsesc plini de sufleteasca mângăiere, că ei au fost cei dintâi, cari în decursul acestor timpuri vitrege au brăzdat cu o energie neobosită, cu un zel deosebit pământul înțelenit de atâtea veacuri al culturii neamului românesc. Ei au fost cei dintâi atleți, cari de la anul mântuirei încoace au împrăștiat întunerecul, au aruncat sămânța culturei, ce o vedem răsărită în generațiunea actuală, floarea inteligenței noastre de azi !

A fi învățătoriu ! Ce chemare sublimă ! Don Pedro, decedatul împărat al Brasiliei, a zis odată: „Dacă nu m-aș fi făcut împărat, aș fi preferit să fiu învățătoriu; eu aș fi fost superb să pot lumina inteligințe tinere și să le hotărăsc calea spre tot ce e bun, frumos și adevărat.” Și cu toate acestea câți nu sunt, cari desconsideră poziția onorifică de învățătoriu ! Fie aceia siguri că un „dascăl” conștientu de chemarea sa aduce de multe ori mai multe servicii folositoare neamului nostru, decât unii cu ranguri și poziții înalte, cari nu stau în nemijlocita atingere cu poporul, nu-l luminează, îl exploatează numai și nu-l ajută !

Un astfel de învățătoriu a fost și răposatul în Domnul, Dimitriu Cioflec, care în decurs de 34 de ani a răspândit „lumina cunoștinței” în inimile a sute și mii de elevi, a fost folositoriu societății în care a trăit, demn și aprig apărătoriu al intereselor noastre naționale. Și acum - după moartea lui - îl cunoaștem în adevărata lui valoare. Apropiindu-i-se ora despărțirei vecinice, sufletul lui se mai înalță odată spre sferele înalte, ochii sufletului său mai privesc odată spre scumpa lui națiune, pentru care a trăit, inima lui i se umple de simțeminte de durere; dar nu desperează, crede în Dumnezeu și în vitalitatea poporului român ! Și ca să arate conaționalilor săi ce poate face un dascăl, pune la dispoziția națiunei spre scopuri filantropice școlare și naționale considerabila sumă de 7000 fl., ridicându-și în modul acesta însuși un monument „aere perennius”. Servească această faptă pentru fiecare de un impuls, spre a-și apăra biserica, școala și cu acestea neamul său !

Decedatul, afară de unele legate rămase în proprietatea neamurilor sale, a testat bisericei și scoalei greco-ortodoxe din Arpătac, comuna sa natală, 6000 fl.; pentru cărți la copiii cei săraci de la școala de acolo, 200 fl.; școalelor centrale din Brașov, 200 fl.; fondului de pensiuni al școalelor centrale din Brașov, 100 fl.; reuniunei învățătorilor români din districtul X. Brașov, 100 fl.; Asociațiunei Transilvane, 100 fl.; Reuniunei femeilor române din Brașov, 100 fl.; Reuniunei de cântări și de gimnastică din Brașov, 100 fl.; și, în urmă, reuniunei meseriașilor români din Brașov, 100 fl. Acum cu permisiunea d-voastre voiu descrie ceremonialul înmormântării.

Pe mărețul edificiu al gimnaziului fâlfăia un steag negru, care anunța tuturor ce-l vedeau, că corpul profesoral și învățătoresc de aici e în doliu. Sâmbătă în 21 Decembre st. v. (stil vechi, n.n.) încă înainte de orele 3 p. m. publicul din toate păturile societății de aici s-a adunat într-un număr considerabil la casa mortuară din strada Prundului nr. 1. Aproape întreaga inteligință din loc, apoi comercianți, meseriași, popor de rând, tineri și bătrâni, bogați și săraci, bărbați și femei toți s-au postat înaintea gimnaziului așteptând începerea actului funebral.

La ceremonialul obicinuit a pontificat R.O.D. Ioan Petric, protopresbiter, asistat fiind de P.O.D. Bartolomeiu Baiulescu, protopresbiter și de O.D. Vasile Voina, paroh la biserica cu hramul Sf. Nicolae. După ce s-a așezat osămintele decedatului

în pomposul car funebral, a început a se mișca întreg conductul, înainte, mergea tinerimea gimnazială, reală, comercială și toate clasele normale din loc sub steagul gimnazial, după aceea corpul profesoral și învățătoresc din loc. A urmat apoi capela cetățenească, preoții și băieții în ornamentele bisericești, cântăreții și, în urmă, cosciugul răposatului. Ambele cuvântări au fost ascultate cu pietatea cuvenită și ar fi de dorit ca acestea să se dea publicității. La mormânt, învățătorul George Joandrea a recitat o poesie ocazională compusă de dânsul și aprobată de direcțiunea școalelor centrale din loc. Sfârșindu-se cu acestea, întreg actul ceremonial am părăsit pentru totdeuna rămășițele scumpe ale decedatului, și remânând uniți ca nobilul lui suflet, cu faptele lui demne de imitat, am zis: Dormi în pace suflet nobil ! Luptă bună ai luptat, credința ai păzit, cursul ai împlinit, deci întră întru bucuria Domnului tău !

G. J.[9]

Inițialele cu care este semnat textul pot fi ale numelui învățătorului George Joandrea, care apare în cuprinsul necrologului. Textul este transcris conform regulilor DOOM, ediția recentă, dar și cu respectarea ortografiei epocii.

Dascălul Dimitrie Cioflec a fost înmormântat lângă biserica satului natal.

---

[1]Luminița Cornea, *Romulus Cioflec – o viață în imagini*, cu prefața: *Iconografia – un prețios auxiliar al istoriei literare* de Nicolae Scurtu, Centrul Cultural Județean Covasna, Sf. Gheorghe, 2016, p. 6.

[2]Luminița Cornea, *Studii și articole literare*, cu o postfață de Ion Topolog Popescu, Editura Pastel, Brașov, 2014, p. 5-16; Luminița Cornea, *Note la fișa biobibliografică a lui Virgil Cioflec*, în „Sud”, anul XXV, nr. 1-2 (238-239), ianuarie-februarie 2021, p. 19.

[3] Academia Română, *Dicționarul general al literaturii române*, Litera C, Ediția a II-a revizuită, adăugită și adusă la zi, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2016, p. 390-391; Luminița Cornea, *Astra-Dimitrie Cioflec-creația populară,* în „Astra blăjeană”, nr 3, 2011.

[4] „Telegraful român”, anul X, nr. 3, Sibiu, 11 ianuarie 1862, p. 12 (publicație cu alfabet de tranziție).

[5] „Gazeta Transilvaniei”, anul XL, nr. 37, 27/15 mai 1877.

[6] L. B. (Lucia Berdan), *Cioflec, Dimitrie*, în *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, editat de Institutul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor al Universității „Al. I. Cuza” Iași, Editura Academiei RSR, București, 1979, p. 182-183.

[7] Virgil Florea, *Dimitrie Cioflec folclorist*, în *Anuarul Muzeului etnografic al Transilvaniei*, Cluj, 1965-1967, p. 377-409; *Poezii populare culese de Dimitrie Cioflec*, ediție îngrijită și prefațată de Luminița Graure-Cornea, Postfață de Ioan Lăcătușu, Societatea de Științe Filologice, Filiala Sfântu Gheorghe, 1994, 61 p.

[8] nestor, nestori, m (livresc), bătrân înțelept, dotat cu prudență și cu experiență (de la Nestor, nume propriu din „Iliada” de Homer).

[9] G. J., *Corespondențe particulare ale Telegrafului Român*, Brașov, 28 decembrie 1891, în „Telegraful român”, anul XL, nr 1, 4/16 ianuarie 1892, p. 2 și 3 (necrolog după înmormântarea lui Dimitrie Cioflec).

Noi convorbiri duhovnicești cu †Ioan al Banatului (XXII)

„Dumneavoastră sunteți o catedrală în care dorește să se roage și să se odihnească Duhul Sfânt !”

Luminița Cornea: Părinte Mitropolit, de curând, ați săvârșit slujba de resfințire a bisericii ortodoxe cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință” din satul Nadăș, județul Timiș. Am aflat că această biserică a fost readusă la viață după ce s-a aflat în ruină peste 50 de ani. Biserica actuală a fost construită în anul 1898, în stilul baroc vienez, pe locul unei vechi biserici de lemn, datată la 1828. Cu ziduri și bolți din cărămidă și un turn impunător, lăcașul a fost multă vreme centrul spiritual al comunității românești din Nadăș.

În deceniul 2015-2025, biserica a fost reconstruită în întregime, păstrând câteva elemente originale. Este exact cum ați afirmat Înaltpreasfinția Voastră: *de la ruină la înviere*. Desigur, mulți credincioși din Banat s-au bucurat. Amintesc, pentru cititorii noștri, cuvintele pe care le-ați rostit atunci, precum că „resfințirea bisericii din Nadăș reprezintă nu doar o restaurare a unui lăcaș de cult, ci este, mai ales, un semn de speranță pentru o posibilă renaștere spirituală și identitară a unei noi comunități pe aceste locuri binecuvântate. Biserica, redevenită funcțională, rămâne un simbol viu al credinței, al dragostei de Dumnezeu, de locurile natale și al memoriei bănățene.” Să revenim, vă rog, la slujba de sfințire. Vă rugăm să ne explicați sensul teologic și spiritual al sfințirii unei biserici.

Înaltpreasfințitul Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu, Cel care ne-a învrednicit să ajungem aceste clipe și să participăm, prin rugăciunile noastre, la reconstrucția acestei biserici care a înviat ! Nu știu câți dintre credincioșii de acolo au văzut-o plângând, ani la rând, în tăcere și părăsire. La momentul resfințirii ei, este plină de bucurie și de harul Duhului Sfânt. Iată, biserica aceasta a fost o biserică mută, și pustiită, și părăsită. După ani de părăsire și de pustiire, am săvârșit sfințirea ei, punând în Sfânta Masă moaște de sfinți martiri. Când credincioșii au trecut să sărute Sfânta Masă, au știut că sărută și moaștele sfinților martiri. A rânduit Dumnezeu ca, după aceasta, să săvârșim Sfânta Liturghie și să ne împărtășim cu Trupul și Sângele Hristosului Celui Viu, Pâinea cea cerească. Iar pe lângă această împărtășire, ne-am hrănit și din cuvântul lui Dumnezeu.

L. C.: Vă rugăm, Părinte Mitropolit, să ne hrăniți din cuvântul lui Dumnezeu, adică, în continuare, să ne tâlcuiți pericopa evanghelică a Duminicii a 5-a după Rusalii, despre *Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei*, narată de Sfântul Evanghelist Matei, cap. 8, versetele 28-34.

Înaltpreasfințitul Ioan: Hristos vine dinspre țărmul de apus al Mării Tiberiadei, dinspre Capernaum și trece cu corabia în ținutul Gadarenilor. Dar s-a stârnit o furtună strașnică pe mare. Cine a dezlănțuit furtuna ? Satana a tulburat valurile mării, dorind să zădărnicească lucrarea lui Hristos. Satana, și atunci, și astăzi, luptă prin toate puterile sale împotriva lui Hristos. El nu este numai dușmanul omului, ci și al lui Hristos. A crezut că, stârnind marea, îi va cufunda pe Apostoli și pe Însuși Hristos în mare și vor pieri. Vedeți până unde a mers căderea lui Satan ! A îndrăznit să creadă că-L poate birui pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu. A crezut că dacă i-a biruit pe Adam și Eva, adică l-a biruit pe om, și-a zis că-L va birui și pe Fiul lui Dumnezeu, să piară cu apostolii Săi în corabie.

De aceea vă îndemn pe toți, când plecați undeva, la drum, într-o călătorie, să nu plecați niciodată singuri la drum, ci cu Hristos. Ca bunii credincioși când ies din sat și se duc departe, cum se duce rândunica să aducă în cuib hrană puilor, așa vă duceți și dumneavoastră departe de sat să aduceți o bucată de pâine, dar nu plecați singuri. Și când vedeți troița de la marginea satului sau crucea de pe sfânta biserică, spuneți: – *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, călătorește cu mine, așa cum ai călătorit cu cei 12 Apostolii ai Tăi, în corabie !*. De acum înainte, nimeni să nu mai plece singur la drum ! Să nu porniți motorul mașinii, până când, întâi, vă închinați și spuneți din inimă: – *Doamne, păzește-mă și ajută-mă* !, căci furtuni sunt astăzi nu doar pe mare, ci și pe uscat. De aceea nu mai călătoriți singuri, ci numai cu Hristos Domnul și cu îngerul păzitor.

L. C.: Părinte Mitropolit, unde a vrut să meargă Hristos cu apostolii ? Ați pus această întrebare în timpul unei predici, în timpul unui dialog viu pe care îl realizați, de multe ori, cu credincioșii care vă ascultă.

Înaltpreasfințitul Ioan: Geografic, Hristos Domnul a mers cu apostolii în ținutul Gadarenilor. Însă, unde s-a dus, de fapt ? *În iad*. Hristos săvârșise câteva minuni extraordinare în Capernaum, unde s-a văzut puterea Sa dumnezeiască. Și a fost pace, și a fost liniște, și-a lăsat bucurie în inimile celor vindecați. Dar, și-a zis Hristos întru sine: – *Ia să-mi iau acum apostolii, să-i duc să vadă, cât de puțin, să vadă cum este în iad*. Și atunci S-a dus dincolo și, spune apostolul, că i-au întâmpinat doi oameni demonizați, doi oameni care erau sub stăpânirea Satanei. Sub a cui stăpânire este omul în iad ? Nu a lui Dumnezeu, ci sub stăpânirea Satanei, a diavolului. De aceea le-a arătat minunile pe malul celălalt și acum i-a dus să vadă și ei cum este omul în iad, stăpânit de Satana. Cei doi demonizați trăiau în morminte. Cine i-a dus în morminte ? În morminte, îi ducem pe cei morți, dar ei erau vii și i-a dus Satana în morminte, în adâncul pământului. Vă dați seama unde a căzut Satana cu îngerii lui ? ! Din cerul Luminii și al Harului, a căzut în morminte. Și a văzut Satana că nu este bine să fie singur în morminte, în adâncul pământului, și atunci a intrat în doi oameni și i-a dus în mormânt.

Ce este omul ? Omul este templul Duhului Sfânt. Cum nu este frumoasă biserica din Nadăș, refăcută după atâta timp ? Cum nu sunt frumoase atâtea și atâtea catedrale care sunt ridicate în lumea aceasta ? ! Dar nicio catedrală de la o margine la alta a lumii nu este mai frumoasă, mai măreață decât omul. *Dumneavoastră, cititorii acestui text, sunteți o catedrală în care dorește să se roage și să se odihnească Duhul Sfânt*. Frumoasă este biserica pe care am sfințit-o, dar *mai frumoasă este catedrala inimii și a sufletului dumneavoastră !*

Și... ce și-a zis diavolul ? – *De ce să intre Duhul Sfânt în om ? Mai bine intru eu. De ce să las eu să intre în inima omului Duhul cel Preasfânt ? Mai bine să intru eu*. De aceea diavolul caută să deschidă inima fiecărui om, să se odihnească el în inima ta, nu Duhul Sfânt și Hristos Domnul. Nu știm, nu ne spune Sfântul Evanghelist și nu rezultă din textul scripturistic dacă acești doi oameni ar fi păcătuit. Om fără păcat, pe pământ, nu este, dar nu cred că au fost ei cei mai păcătoși din ținutul Gadarenilor, însă a intrat în ei diavolul. Hristos, când îi vede cât de amar sunt stăpâniți și chinuiți de Satana, nu le zice ca altor oameni pe care i-a vindecat: Iertate îți sunt ție păcatele ! sau ia-ți patul tău și umblă ! Nu le spune, înseamnă că cei doi oameni n-au fost cei mai păcătoși dintre pământeni, numai că Satana caută sufletele cele mai curate să le dobândească.

L.C.: Vă rog, Părinte Mitropolit, să ne lămuriți asupra faptului că cei doi demonizați L-au recunoscut pe Hristos de la început, zicând: „ Ce ai Tu cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu ?” (Matei 8, 29).

Înaltpreasfințitul Ioan: Cei doi demoni Îl cunoșteau pe Hristos din Cer, pentru că au fost îngeri de lumină, creați de Dumnezeu. Și ei L-au preaslăvit pe Dumnezeu. De acolo Îl cunoșteau pe Hristos, nu de pe pământ. Deci demonii mărturisesc despre Hristos că este Fiul lui Dumnezeu. Dacă demonii recunosc că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, atunci noi, creștinii, n-ar trebui să mărturisim în familia noastră, în comunitatea noastră, că Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat în Preasfânta Născătoare de Dumnezeu ? Mărturisiți-L pe Hristos, căci, cu adevărat, Hristos Fiul lui Dumnezeu este !

Dar veți spune: – *Părinte, eu nu sunt preot, ca din fața sfântului altar, să-L mărturisesc pe Hristos. Atunci, cum Îl mărturisesc eu ?* Prin faptele noastre. Fiecare dintre noi, făcând fapte bune, este recunoscut de cei din jur ca adevărat creștin. Astfel, tu Îl mărturisești pe Hristos și îți va spune Hristos: – *Vino, slugă bună, intră în Împărăția Tatălui meu, căci ai mărturisit despre mine în lume* ! Și vei spune: – *Doamne, am fost la biserică și am stat cuminte în biserică, eu n-am mărturisit, numai preotul a predicat.* Și va spune Hristos: – *Așa este, dar tu când ai ieșit din biserică, te-ai purtat cuviincios, ai mângâiat pe cei în suferință, i-ai ajutat pe cei bolnavi, pe cei triști, pe cei necăjiți – atunci tu m-ai mărturisit pe Mine.*

Fiți și rămâneți mărturisitori ai Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu !

Convorbire consemnată de
Luminița CORNEA

Firide basarabene

Întregiri la biografia poetului Teodor Plop

Nicolae SCURTU

Biografia poetului, prozatorului, eseistului, publicistului, traducătorului și memorialistului Teodor Plop (n. 22 octombrie 1909, Mămăliga, jud. Hotin – m. 6 decembrie 1990, București) este incompletă și parțial cunoscută, deși în Basarabia și România au apărut câteva prețioase dicționare de literatură și, mai ales, o istorie a literaturii din această fermecătoare provincie a României Mari.

Se impune să menționez că istoricul literar Lucian Predescu[1], în arhicunoscuta sa *enciclopedie* nu precizează ziua nașterii poetului Teodor Plop și nici, mai recent, cărturarul Mihai Cimpoi[2] în a sa carte consacrată literaturii din Basarabia.

E necesar, de asemenea, să precizez că Teodor Plop a debutat, pe când era elev la Liceul „Aron Pumnul", în revista *Caietul celor 4*[3], care a apărut într-un singur număr fără consimțământul direcțiunii.

Despre această colaborare am publicat un articol în revista *Jurnalul literar*, serie nouă, coordonat de criticul literar Nicolae Florescu.

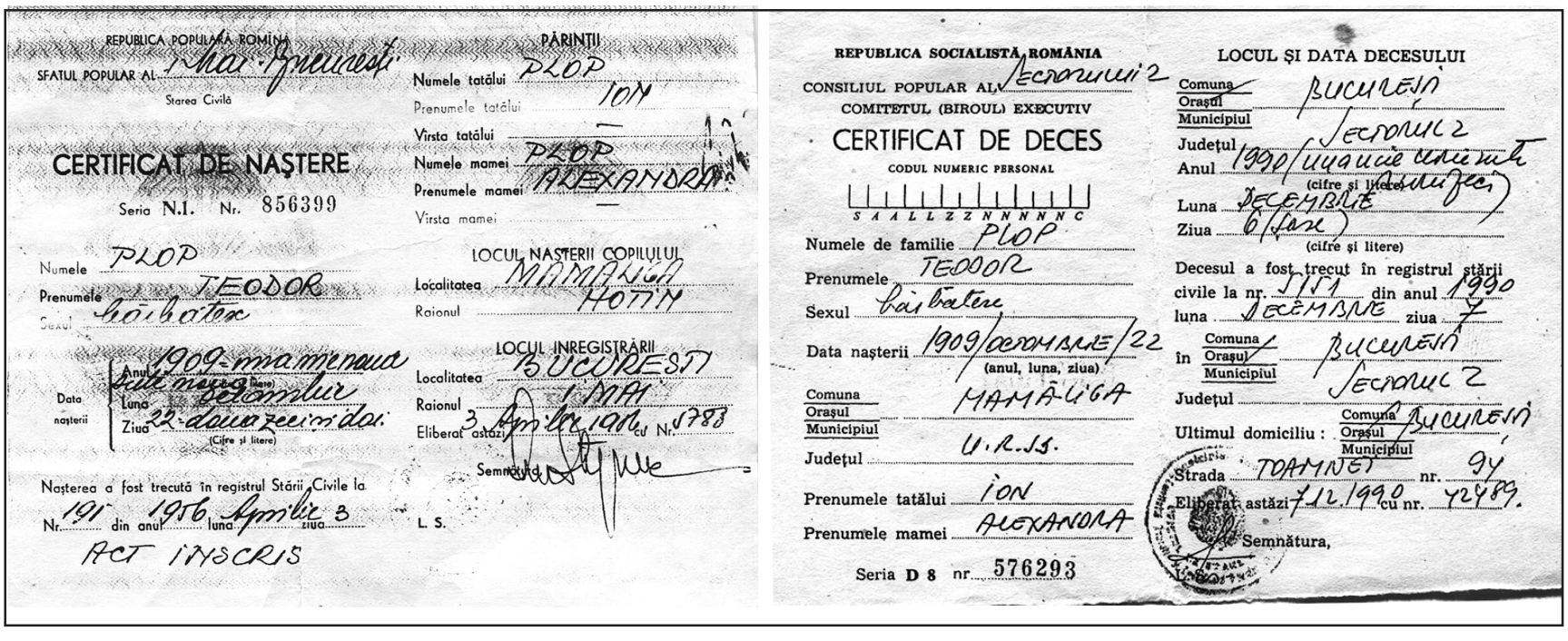
O precizare extrem de importantă pentru istoria literară este aceea a colaborării poetului la revista *Jurnalul literar* condus de G. Călinescu, ce îl va include în marea istorie a literaturii[4], cât și în compendiu[5].

Se cuvine să reamintesc, aici, că poetul Teodor Plop a colaborat, timp de câteva decenii, la un număr impresionant de reviste și ziare, printre care amintim – *Tribuna, Cronica literară, Glasul Bucovinei, Junimea literară, Poezia Pagini basarabene, Revista Bucovinei, Gazeta refugiaților, Curentul literar, Gândirea, Revista Fundațiilor Regale, România literară, Ramuri, Manuscriptum, Săptămâna culturală a Capitalei, Spectatorul, Drapelul, Revista de istorie și teorie literară* și, desigur, și la altele.

Poetul Teodor Plop s-a bucurat de simpatia și prețuirea unor confrați care i-au trimis cărți cu prețioase autografe, printre care se cuvine să amintesc pe Mircea Streinul – *Lui Teodor Ulmanu, prețuirea scrisului său basarabean, cu tot mirajul stepei nesfârșite, al peisajului tern și cenușiu, prietenia lui Mircea Streinul*, Cernăuți, 15 aprilie 1935, [*Itinerar cu anexe în vis*, Cernăuți, Glasul Bucovinei, 1934], E. Ar. Zaharia – *Poetului mare de la Hotin, prietenului romantic, victoriei lui așteptate, ție Tudor Ulmanu, cu toată afecțiunea, în semn de prețuire. E. A. Zaharia*, Rădăuți, 14 august 1936. [*Stihuri. Metafore și imagini românești*. Cernăuți, Iconar, 1935], Artur Gorovei – *Omagiu lui Teodor Plop, dulci amintiri din vremurile trecute. Artur Gorovei*, Fălticeni, 6 decembrie 1945. [*Fălticeni. Cercetări istorice asupra orașului*. Fălticeni, Institutul de arte grafice „M. Saidman", 1928], *Ion Caraion – Poetului Teodor Plop, coborâtor din țara „cuvântului cu patru de a", cunoscător și al durerii și al invaziei consoanelor venite peste sufletul nostru înalt și vocalic.* Ion Caraion. [*Interogarea magilor*, București, Cartea Românească, 1978] și Ștefana Velisar Teodoreanu – *Mult simpaticului Teodor Plop care cu atâta entuziasm și admirație va scrie despre dragul meu Ionel, îi urez deplină realizare spre mulțumirea dumisale și a noastră. Cu prietenie, Lily Teodoreanu, noiembrie 1979.* [*Ursitul*. București, Editura Minerva, 1979].

Și, în fine, spre întregirea biografici fizice a poetului Teodor Plop, transcriu integral, aici, *certificatul de naștere* și cel *de deces* spre o deplină edificare.

Notă: Originalele celor două documente de stare civilă se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
SFATUL POPULAR AL Mun. Bucureşti
Starea Civilă

CERTIFICAT DE NAŞTERE
Seria N.I. Nr. 856399

Numele PLOP
Prenumele TEODOR
Sexul Masculin

Data naşterii: Anul 1909 (una mie nouă sute nouă) Luna octombrie Ziua 22 douăzeci şi doi (Cifre şi litere)

Naşterea a fost trecută în registrul Stării Civile la Nr. 191 din anul 1956 luna Aprilie ziua 3
ACT INSCRIS

PĂRINŢII
Numele tatălui PLOP
Prenumele tatălui ION
Vîrsta tatălui —
Numele mamei PLOP
Prenumele mamei ALEXANDRA
Vîrsta mamei —

LOCUL NAŞTERII COPILULUI
Localitatea MĂMĂLIGA
Raionul HOTIN

LOCUL ÎNREGISTRĂRII
Localitatea BUCUREŞTI
Raionul 1 MAI
Eliberat astăzi 3 Aprilie 1956 cu Nr. 5783
Semnătura
L. S.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
CONSILIUL POPULAR AL Sectorului 2
COMITETUL (BIROUL) EXECUTIV

CERTIFICAT DE DECES
CODUL NUMERIC PERSONAL
S A A L L Z Z N N N N N C

Numele de familie PLOP
Prenumele TEODOR
Sexul bărbătesc
Data naşterii 1909/OCTOMBRIE/22 (anul, luna, ziua)
Comuna / Oraşul / Municipiul MAMĂLIGA
Judeţul U.R.S.S.
Prenumele tatălui ION
Prenumele mamei ALEXANDRA
Seria D 8 nr. 576293

LOCUL ŞI DATA DECESULUI
Comuna / Oraşul / Municipiul BUCUREŞTI
Judeţul Sectorul 2
Anul 1990 (una mie nouă sute nouăzeci)
Luna DECEMBRIE
Ziua 6 (şase)
Decesul a fost trecut în registrul stării civile la nr. 5151 din anul 1990
luna DECEMBRIE ziua 7
În Comuna / Oraşul / Municipiul BUCUREŞTI
Judeţul Sectorul 2
Ultimul domiciliu: Comuna / Oraşul / Municipiul BUCUREŞTI
Strada TOAMNEI nr. 94
Eliberat astăzi 7.12.1990 cu nr. 42483.
Semnătura,

[1] Lucian Predescu, *Enciclopedia Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, București, Cugetarea-Georgescu Delafras, [1940], p. 685, col. 1, jos.
[2] Mihai Cimpoi, *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. Ediția a 4-a reactualizată*, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2009, p. 29, 80, 249. La pagina 29 nu există acest *nume*, cum nu e menționată decât o singură carte a poetului Teodor Plop, p. 23 și două colaborări.
[3] Mircea Streinul, *Poeții tineri bucovineni. Antologie publicată și cu un cuvânt introductiv de M.S. și cu 14 portrete în peniță de Rudolf Ryliczka*, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II", 1938, p. 8. (*Câteva cuvinte lămuritoare*).
[4] G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941, p. 856 – „Din poeziile mai cuminți ale lui Teodor Plop-Ulmanu e de reținut această grațioasă definiție a Basarabiei: Basarabia ! cuvânt cu patru *a* / ca o biserică / cu patru turle albe / pe zările istoriei / căreia nu știu cine / i-a furat clopotul."
[5] Idem, *Istoria literaturii române. Compendiu. Ediția a 2-a revăzută*, [București], Editura Națională Mecu S.A., 1946, p. 433 – *Poeți provinciali și „tineri"* – *Teodor Plop-Ulmanu*.

Lumea așa cum este

Visul cafelei

Vasile Szolga

În cafeneaua luxoasă, unde câțiva clienți își savurau cafeaua însoțită de câte o băutură fină și de discuții, hai să zicem savante, sau chiar bârfe despre ce se mai întâmplă prin oraș prin cercurile de artiști și scriitori, unii dintre ei reușind să mănânce câte o gustare frugală datorită faptului că reușiseră să vândă un tablou pe câteva parale câte unui bogătaș doldora de bani, dar zgârcit, sau să publice un articol într-un cotidian, atmosfera era destul de animată. Majoritatea clienților erau mușterii vechi în cafenea, chiar am putea spune permanenți întrucât aici își pierdeau timpul mai toată ziua, unde își scriau ce aveau de scris, certându-se cu confrații care de multe ori se opuneau ideilor etalate de ceilalți.

Deodată ușa se dădu de perete și în sala mare a cafenelei năvăli o hoardă de tineri zgomotoși care dădu, parcă, o lumină localului întunecat. Erau studenții de la universitatea din apropiere. Scăpaseră de la ore și dăduseră fuga la cafenea unde se întâlneau cu artiștii mai vârstnici cu idei deja formate și de multe ori intrau în adevărate războaie verbale cu aceștia pe diverse teme, ca și când cei tineri ar fi cunoscut totul despre toate și erau gata să răstoarne lumea veche pe care clienții vechi o apărau cu înfocare.

Dar pauza se termina și localul se golea de studenți, iar atmosfera se calma, ca și când asupra cafenelei se așternea un văl de surdină în care se mai auzea câte un hohot de râs al vreunuia din clienți, sau discuția aprinsă dintre doi comeseni. Cei câțiva scriitori și artiști își reluau obișnuitele tabieturi, dar treziți din amorțeală de infuzia de tinerețe care trecuse prin local ca un vânt proaspăt de primăvară.

După ce în miez de noapte și ultimii clienți au plecat, în marea sală a vestitei cafenele se lăsă tăcerea, ca de altfel și pe străzile laterale de pe care lumea dispăruse plecând spre locurile de odihnă. Mai persista încă mirosul de cafea bună, a fumului de țigară și aroma unor băuturi fine. La un moment dat lucrurile din cafenea se însuflețiră. Instrumentele muzicale în frunte cu contrabasul cel burtos și lenești pian care se lungise pe întreaga estradă începură să cânte. Clarinetul și flautul începură să țipe cât îi țineau bojocii. Toba începu să bată ritmul unui dans și toate instrumentele începură să cânte un cântec de pe vremea când oamenii încă se înțelegeau și țineau unii cu alții și, mai aveau plăcerea unei conversații lângă o ceașcă de cafea.

Mesele, după ce se îmbrăcară cu fețele de masă brodate cu fir de mătase, luară la dans scaunele îmbrăcate în pluș moale și lucios. Până și grelele perdele de pluș se legănau în ritmul muzicii. Numai canapelele greoaie stăteau în colțurile lor bârfind, ca niște babe de la țară, perechile de dansatori. Dar și ele mai băteau tactul cu picioarele lor scurte și groase, în formă de labe de leu.

Cineva, un întârziat, trecu prin fața cafenelei și observând mișcare în cafenea își lipi nasul de marea fereastră. Privi înmărmurit scena din interior, se frecă de câteva ori la ochi, mai privi dansul grațios al mobilelor și apoi, după ce se mai frecă de câteva ori la ochi, plecă bombănind: „Cred că într-adevăr am băut cam mult în seara asta. Trebuie să merg să mă culc cât mai repede, altfel cine știe ce mi se mai năzare."

Cerul la răsărit, începu să se lumineze și atunci toate obiectele din cafenea își reluară locurile așteptând sosirea obișnuiților localului.

Oare și cafenelele se distrează sau numai visează ?

Mirela-Maiana Mladin

gânduri printre rânduri...

Din fotbalul de odinioară

Ion Vasile, Zamfir, Gram, Nicoară, Cazan, Frank, Farkas, Casandra, Crăciun, Stoker, Foca, Martinovici, Libardi, Peronescu, Sandu, Pop, Șerban, Achim, Traian Ivănescu – căpitan, Eugen Mladin – antrenor.

Jiul Petroșani. An competițional 1965-66. Divizia B, Seria a II-a. Mai 1966, ultimul meci din campionat, acasă, pe stadionul din centrul orașului. Hai Jiul ! Explozie de bucurie pe stadion. Toată echipa îl poartă pe brațe pe antrenor. Sărbătoare pe străzile din Petroșani și în toată Valea Jiului. Bravo, băieți ! Suntem în A ! Și începând din acea zi, Jiul avea să rămână în A vreme de nouăsprezece ani. Fantastică zi !

Ce echipă a fost atunci ! Ce băieți buni, serioși, ambițioși, cum lucrau la antrenamente, cum luptau la meciuri ! Fantastică echipă ! Ce mult au lăsat din viața lor, toți – acolo, pe stadionul cel vechi din centrul orașului... Câtă muncă, câte visuri... Azi stadionul acela nu mai este, a ars la câțiva ani după acea mare victorie... Acum este un stadion nou în Petroșani, se numește „Stadionul Petre Libardi”... Libardi nu mai e nici el, iar stadionul cel nou îi poartă numele...

Oare câți or mai fi trăind din acea echipă formidabilă ? Mai știe oare cineva ?... Ar trebui să știe... Chiar ar trebui să știe !

Ce-a fost atunci în ultimele trei etape din retur ! Jiul era liderul seriei, urmată de Minerul Baia Mare pe locul doi.

Meci acasă la Petroșani, Jiul – Minerul Baia Mare. Meci pe viață și pe moarte. Cei de la Minerul Baia Mare solicitaseră brigadă de arbitri străină la acest meci – atât de mare era miza – și a venit o brigadă de arbitri din Bulgaria. În sâmbăta dinaintea meciului, Minerul Baia Mare s-a cazat în secret – fără a anunța Federația – la Cabana Rusu, în Parâng. Noaptea s-au trezit cu cauciucurile de la autocar tăiate, fapt pentru care conducerea echipei a solicitat, în cursul nopții, oficialilor Federației care se deplasaseră la Petroșani, amânarea partidei. Dar Federația a decis ca meciul să se joace. De frică, Minerul Baia Mare și-au parcat autocarul în curtea Miliției din Petroșani, unde au rămas până când, cu o oră înainte de începerea meciului, au fost anunțați de Federație că dacă nu se prezintă la stadion partida se pierde prin neprezentare.

Cei de la Jiul intraseră în stadion printr-un culoar îngust lăsat prin mijlocul masei de mineri care împânziseră toată zona. Trecerea prin acest culoar i-a făcut atât pe jucători, cât și pe antrenor să simtă un fior rece pe șira spinării și să înțeleagă că trebuie cu orice preț să câștige meciul, că dacă nu, de plecat după meci tot pe acolo vor trebui să plece – prin același culoar printre mineri. Minerii aceia veniți acum în 1966 la meci, care aveau să fie, peste câțiva ani, minerii grevei din 1977 !

Pe stadionul plin până la refuz – infern. Petroșaniul – fierbea. Toată Valea Jiului fierbea, căci Jiul era echipa minerilor din toată Valea Jiului, iar pentru mineri, fotbalul era viața lor.

Casandra ! Gol ! 1 – 0 pentru Jiul !

Și din nou, Casandra ! Gol ! 2 – 0 pentru Jiul ! Gata, soarta campionatului se decisese.

Etapa următoare – meciul cu Gaz Metan Mediaș, în deplasare. 0 – 0.

Și ultima etapă, acasă, cu Industria Sârmei Câmpia Turzii. 2 – 1. Am reușit ! Victorie ! – pe teren. Victorie ! – în Petroșani. Victorie ! – în toată Valea.

Dar probabil că fiecare dintre cei de atunci de la Jiul avea un preț de plătit – propriul lui preț – pentru victorie.

Cel mai mare preț l-a plătit căpitanul echipei, Traian Ivănescu. Venea din București – un mare jucător, jucase la C.C.A. (Steaua de mai târziu). Deja plecarea de acasă – de la București, era un prim sacrificiu. Dar apoi, ce soartă nemiloasă a avut la Jiul... După atâta luptă trup și suflet pe teren, acea accidentare gravă la picior în meciul cu Gaz Metan Mediaș a pus capăt definitiv carierei lui de fotbalist. N-a mai jucat în ultima etapă când Jiul a promovat în A și n-a mai jucat niciodată. Dar totuși nu se terminase povestea lui la Jiul. A continuat ca antrenor, iar în 1974 a luat Cupa cu Jiul. Măcar atâta noroc a avut – noroc pe munca lui.

Dar oare în spatele cortinei, în culise, acolo în casele eroilor de pe teren, cum se vede un meci ?

Undeva, departe de Petroșani, într-un apartament din București o fetiță, mama, bunica și bunicul. Tata e acolo pe teren, de unde se aude vacarmul la radio. Încă nu a început meciul, dar deja, aici acasă, nu se mai poate suporta acel vacarm. Fetița nu înțelege prea multe – e copil –, dar vede că mama, bunica și bunicul abia mai stau pe picioare de emoție. La fiecare meci se joacă și soarta familiei lor. Dar parcă uneori se joacă prea dur – așa e în fotbal, uneori se joacă dur.

Deja ei patru plătesc un preț mult prea mare pentru faptul că tatăl fetiței este ceea ce se numește un sportiv de performanță. Prețul plătit este că el e mai mereu plecat, adică foarte rar acasă – mai deloc. Fetița aude la radio despre tatăl ei când se transmit meciurile echipei lui, uneori îl și vede la televizor pe terenul de fotbal când are meci și mereu aude de el în poveștile spuse în casă, până când el devine o poveste pentru ea... Iar când el vine, atât de rar, acasă, ei i se pare că vine din poveste... Doar uneori, în vacanță, merge la el – și atunci e fericită. Și el e fericit, dar vai de capul lui ce greu se descurcă singur cu ea: o ia cu el peste tot, chiar și la stadion. La antrenamente, sau la meciuri, o așează pe un scaun în tribună, singură printre străini – „Să nu te miști de aici până nu vin eu să te iau” și se tot uită către ea de pe teren s-o vadă că stă acolo cuminte. Nu poate veni decât singură la el în vacanță, pentru că mama trebuie să stea acasă, să aibă grijă de bunici – sunt bătrâni și bolnavi.

Începe meciul la radio, acolo la ei acasă. Toți patru sunt în hol în jurul aparatului de radio – un aparat de radio portabil, Mamaia, așezat în mijlocul mesei din hol. Se anunță formațiile. Fetița aude numele tatălui ei și se bucură. Mama pleacă în camera ei și se întinde pe pat. Bunicul nu se simte nici el prea bine și pleacă și el în cealaltă cameră. Bunica e singura care rezistă – pleacă și ea la bucătărie, dar pleacă hotărâtă de parcă ar pleca la război. Fetița stă un timp în hol lângă aparatul de radio, apoi începe să alerge de la unul la altul. Se duce întâi la bunica: o vede că stă pe scaun, cu ochii la icoana de pe perete și se închină din când în când – așa face mereu, cât e meciul de lung. Apoi fetița pleacă de la bunica și se duce la mama: o vede cum stă pe marginea patului, cu coatele pe genunchi și cu capul în mâini. Pleacă și de la mama și se duce la bunicul: stă întins pe pat și așteaptă. Radioul este dat încet și fiecare dintre ei aude doar frânturi – așa și trebuie, nu se poate rezista altfel. Importante sunt golurile și atunci când e gol se aude, că stadionul urlă, iar crainicul de la radio strigă și el cât îl țin plămânii.

Gol ! 1 – 0 ! Bunica se închină, mama își ridică capul din mâini, bunicul se ridică pe marginea patului.

La pauză se mișcă toți de colo-colo prin casă, nu sunt nici triști, nici veseli, nu scot niciun cuvânt.

Repriza a doua. Iar se duce fiecare în colțul lui, liniște, nimic deosebit, să vedem...

Gol ! 2 – 0 ! Ce bucurie ! Se adună toți patru în hol lângă aparatul de radio: fetița, mama, bunica – săraca bunica, neam de neamul ei n-a auzit de fotbal până la ea – și bunicul – săracul bunicul, nici el nu a știut ce e fotbalul până să apară în familia lui un fotbalist. Se bucură – „Am reușit, suntem în A, am reușit !”, – se strâng în brațe ca fotbaliștii pe teren și strigă – „Am câștigat, am câștigat ! “ De parcă ei, cei patru de acasă, au câștigat meciul. O bunică, un bunic, o mamă, o fetiță și – acolo departe, pe stadion – un tată... O familie atât de fericită, chiar așa despărțiți de sute de kilometri cum sunt...

După câtva timp vine o telegramă de la tata, o aduce poștașul: „Victorie !”. Telegrama face și ea parte tot din prețul victoriei. Câte o telegramă după fiecare victorie; iar atunci când nu e victorie, nu vine telegramă...

Probabil ați înțeles că fetița de atunci eram eu, iar tatăl meu, Eugen Mladin, era atunci antrenorul Jiului. Tatăl meu a fost norocos că a ajuns antrenor. A muncit enorm ca să reușească, dar a reușit. Căci, cum era pe atunci în fotbal ?...

Cum să fie – ca și azi, nu toți fotbaliștii ajungeau antrenori când nu mai jucau fotbal, ci doar câțiva, foarte puțini. Restul – se pierdeau cumva în uitare, iar unii chiar se pierdeau de-a binelea prin viață. Și cred că nu e drept – dar ce e drept pe lumea asta ? Ei – fotbaliștii de atunci – puneau prea mult suflet, lăsau prea mult din ei acolo, pe teren – acolo era toată viața lor, altfel nu poți juca fotbal, dacă nu dai tot – și apoi când venea vremea să plece din fotbal, plecau greu, își găseau cu greu un loc în altă parte, unii chiar nici nu și-l găseau... Ce muncă la antrenamente, ce luptă la meciuri... Te uitai la ei, cât efort și cât chin, iar ei glumeau și râdeau, erau fericiți... Oare ce fel de oameni sunt ei, fotbaliștii, de unde au atâta forță ? Fotbalul e viața lor. Iar când venea vremea să plece, când nu mai jucau fotbal, îi întâlneai lucrând pe-te-miri-unde, triști, o vreme respectați pentru ce au făcut în fotbal, apoi uitați, din ce în ce mai uitați... Din ce în ce mai bătrâni, mai bolnavi și mai uitați... Iar cei care ajungeau antrenori – norocoșii – puțină lume știe cum trăiau și ei. Ca și azi: când echipa câștigă – băieții au jucat bine („Bravo băieți, sunteți grozavi, ați jucat fantastic !”); dar când echipa pierde – de vină este antrenorul („Afară cu el, aducem alt antrenor !”). Și tot așa, pâinea familiei era mereu incertă, ca la circ mersul pe sârmă fără plasă. Și de aceea, familii separate de sute de kilometri, tatăl la o echipă într-un oraș departe, mama acasă, unde avea un serviciu cu un salariu mic dar sigur – în caz că echipa lui nu merge, – până pleacă la altă echipă, în alt oraș... Așa mare sportiv cum era el și așa modestă cum era ea, salariul ei era de bază în casă. Așa era pe atunci, în anii aceia – nu erau bani mulți în fotbal. Trăiau și ei la fel ca toată lumea. Așa a fost până după 1989. De pildă, pe la începutul anilor ’80 – eu abia terminasem facultatea, iar tata era în prag de pensie – și aduceam acasă în fiecare lună cam aceiași bani. E drept că eu aveam un salariu mai bunicel ca alții pentru că lucram pe șantier și primeam niște sporuri. El primea indemnizație de efort și prime de joc. Așa era pe atunci... Acum e altfel – fotbalul este și despre bani. Bani mulți

Dar să-i fi văzut când se întâlneau, pe oriunde s-ar fi întâlnit niște foști fotbaliști sau antrenori, era incredibil ce vorbeau, îi auzeai și nu-ți venea a crede: „Atunci în meciul cu... – și spuneau un nume de echipă; în minutul... – și spuneau minutul –” și comentau faze din meciuri, pe care le știau pe de rost, ce-a fost, ce-ar fi putut să fie, ce-ar fi trebuit să fie, le retrăiau, erau transpuși, gesticulau, spuneau nume de fotbaliști, de antrenori, de arbitri, de parcă totul a fost ieri... Asta era lumea lor... Și erau în stare să vorbească așa ore în șir... Venea Mircea Crăciun – pe care tata l-a avut jucător întâi la Steaua, apoi la Jiul, – bătea la noi în geam – noi stăteam la parter, iar el locuia în blocul de vizavi, la ultimul etaj. Ieșea tata la fereastră – „Hai înăuntru, Mircea, mă duc să-ți deschid ușa”, „Nu, Nea Genu, am venit să văd ce mai faceți, nu intru, mă grăbesc, am treabă”. Și de așa multă treabă câtă avea, vorbeau de fotbal – tata la geam, Mircea jos în stradă – o oră, două, trei... Ilie Savu, fostul portar al primei echipe a Armatei – tot așa, dar el măcar intra în casă și stăteau amândoi pe scaun. Traian Ionescu, tot coechipier cu ei la CCA – Steaua, la fel – două, trei, patru ore, treceau pe nerăsuflate pentru ei, vorbind de fotbal. Cu Romeo Catană, cu Bazil Marian, cu Gică Popescu (nu cel de acum, ci cel din echipa CCA din 1947) – vorbea tata cu orele la telefon (despre fotbal – despre ce altceva ?). Mitică Tomescu, medicul lui Dinamo apoi al naționalei – care jucase și el fotbal – venea aproape zilnic la noi în casă. Cu Constantin, se întâlnea tata zilnic în Cișmigiu, venea acasă când se însera – erau amândoi pensionari...

Dar oare de ce, din toată povestea în fotbal a tatălui meu, mi-am amintit de meciul Jiul – Minerul Baia Mare ? Poate pentru că a fost – în acele vremuri – un meci cu totul și cu totul special și a rămas în sufletul tatălui meu pentru toată viața – își amintea adeseori de el.

Toți cei de atunci, din echipa Jiul din 1965-66, au scris istorie. Unii – care or mai fi printre noi – ar trebui să ne amintim de ei măcar când și când. Ceilalți, care nu mai sunt acum cu noi, sunt legende. Îi văd pe toți într-o fotografie veche, alb-negru, rămasă de la tata pe birou, într-un suport de lemn negru-cărbune, cu o minge de fotbal într-un capăt și o floare de mină în celălalt. Sub fotografie scrie: „Tov. Mladin Eugen. Antrenor. Cu ocazia promovării în categoria A – 26.06.1966"... Așa se zicea atunci – „tov.”

Într-o zi, aș vrea să ajung la Petroșani – nu am mai fost acolo niciodată de atunci.

Dar iată povestea în fotbal a antrenorului Eugen Mladin (1921-2014). A jucat la următoarele echipe, ca fundaș: Clubul Atletic Arad (1936-39); Gloria Arad (1939-42); Prahova Ploiești (1945-47); CCA, devenită ulterior Steaua București (1947-50, făcând parte din prima echipă a clubului armatei, înființat în 1947). În 1940 a jucat în echipa națională de juniori a României. Ca antrenor a slujit fotbalul pregătind echipele: Pandurul București (1950-51); CCA Câmpulung Moldovenesc (1951-53); Știința Timișoara, denumită anterior și apoi redevenită Politehnica Timișoara (1954-56 și 1960-61); Locomotiva Constanța, devenită ulterior Farul (1955); Flacăra Ploiești (1957); UTA Arad (1957-58); Confecția București (1958-59); Steaua (1961-63); Jiul Petroșani (1964-66); Universitatea Cluj (1966-67); Dinamo Pitești, devenită FC Argeș (1967-72); Unirea Tricolor (1972-73); HAMRA Annaba, Algeria (1973-76); Mecanică Fină București (1976-78); TMB (1978); Luceafărul București (1978-81).

Din 1981, de când a ieșit la pensie, toată viața lui – deci și a noastră – s-a organizat în funcție de meciurile de la televizor. Era în stare să nu mănânce, să nu doarmă – oricât – atât timp cât erau meciuri la televizor. Putea să se dărâme pământul, când era meci – era meci. Stătea la televizor cu creionul și cu caietul în mână și își nota. După meci se așeza la birou și studia notițele.

Într-o zi – era în august 2007 – sună telefonul. Răspund eu. Se recomandă – Cătălin Făiniși, ofițerul de presă al Stelei – îmi spune că Steaua îl invită pe antrenorul Eugen Mladin pe data de 24 august la stadionul din Ghencea la aniversarea a 60 de ani de la înființarea, în 1947, a clubului armatei și îmi dictează un număr de telefon unde să confirmăm participarea. Facem imediat consiliu de familie – tata, mama și cu mine – ca să hotărâm ce răspuns să dăm. Situația noastră este complicată. Tata are 86 de ani și din ianuarie nu mai iese din casă singur, iese doar cu mine. Toți trei suntem într-un hal fără de hal, ca după cataclism: de Crăciun ne-am mutat din apartamentul din strada Berzei unde stătusem o viață. Era într-o casă naționalizată, l-au redobândit proprietarii, au venit în toiul iernii și au desființat centrala termică de la subsol. A trebuit să plecăm val-vârtej, altfel muream. Cam așa eram când

(continuare în pag. 25)

(urmare din pagina 24)

a venit invitația Stelei: nu ne revenisem, nici bagajele nu le terminasem de despachetat. Dar tata, nimic: „Eu – merg.” I-a dat telefon și Ilie Savu (87 de ani), și el: „Eu – merg.” Doar trei mai erau în viață din toată echipa din 1947: Savu, Mladin și Apostol... Deci, să-l găsim pe Apostol ! Unde să-l găsim ? Savu știa ceva despre fiica lui, că lucra la o agenție de turism, știa zona cu aproximație. Zile la rând am umblat cu tata să găsim agenția. N-am găsit-o, dar am găsit pe cineva care o cunoștea pe fiica lui Apostol și ne-a dat numărul ei de telefon. Vine într-un suflet Ion Apostol (Mățel) la noi când aude de aniversare. De emoție, i se face rău la noi în casă, era bolnav de inimă. Ne speriem, vrem să chemăm Salvarea, o sunăm pe fiica lui, dar Slavă Domnului își revine Apostol. Cum să nu i se facă rău pe căldura asta ? Dar noi, cum mergem la aniversare pe așa o căldură ?

Dar mergem, nu ne stă nimic în cale. Trimite Steaua o mașină cu șofer să-l ia pe tata. „Ai grijă, fii cu ochii-n patru, vezi ce faceți, fii atentă” îmi zice mama până ieșim pe ușă. Ajungem pe stadion, ne întâmpină Valeriu Argăseală și Cătălin Făinișsi. Savu și Apostol au ajuns înaintea noastră. Steaua are un autocar nou. Cele trei legende – Savu, Mladin și Apostol – taie panglica roș-albastră. Li se oferă câte o bucată din panglică. Mergem apoi toți într-o sală mare, pentru festivitate. Cei trei foști fotbaliști iau loc la masă cu fața către sală. Valeriu Argăseală – Președintele Stelei – le oferă câte o plachetă aurie, câte un abonament la meciurile Stelei și câte un tablou uriaș cu echipa Steaua de azi. Sala e plină de ziariști. Începe conferința de presă. Abia atunci m-am speriat – când am auzit „conferință de presă”. Dar atât de plini de respect au fost ziariștii, iar ei au povestit așa frumos... „Ce salarii aveați atunci în ’47 ? “ întreabă un ziarist. „Nu mai știm, nu aveam salarii mari, dar noi am fi jucat și gratis, așa mult iubeam fotbalul” răspund ei. „Ce mașini aveați ?” întreabă alt ziarist. „Nu aveam mașini, mergeam la stadion cu tramvaiul” răspund ei. Apoi încep să povestească faze din meciul ASA Armata – Dermata Cluj, din 24 august 1947, primul meci al echipei Steaua, încheiat 0 – 0. Se reconstituie tot meciul...

Plecăm spre casă cu mașina Stelei, cu șofer. Eu pe scaunul din față, ei trei pe bancheta din spate, fiecare cu placheta aurie în mână. „Genule, sunt așa fericit... Acuma pot să mor...” zice Apostol. Tăcem toți. Ajunge mașina în fața blocului nostru, de unde ne luase dimineață. Savu coboară și el, Mățel pleacă mai departe cu mașina, e obosit. Urcăm la noi – eu, tata și Savu. Îi povestesc amândoi mamei îndelung tot ce-a fost acolo, la aniversare.

Peste câteva zile am mers cu tata la Palatul Cercului Militar Național la spectacolul organizat cu ocazia aniversării celor 60 de ani de la fondarea clubului armatei. Când am ajuns, tata s-a întâlnit cu Cristian Țopescu, au dat mâna și au stat puțin de vorbă. În sală, la spectacol, pe scaunul de lângă tata, a stat Ion Voinescu ! Unde te uitai în jur, erau numai legende.

Eu le sunt profund recunoscătoare până în ziua de azi lui Gigi Becali și lui Valeriu Argăseală pentru bucuria enormă pe care le-au făcut-o tatălui meu, lui Ilie Savu și lui Ion Apostol.

Tabloul echipei Steaua din 2007, cu Gheorghe Hagi antrenor, e și azi pe perete, la loc de cinste în casa noastră. E și Mihai Nețu acolo. Iar în partea de jos a tabloului sunt autografele celor din echipă. Pe biroul tatei stă placheta aurie pe care scrie: *„Amintirea este unicul Rai din care nu putem fi alungați* (François de la Rochefoucauld). Domnului EUGEN MLADIN, cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la primul meci oficial al viitoarei echipe *STEAUA,* A.S.A. Armata – Dermata Cluj, 0 – 0. 24 August 1947 – 24 August 2007.” Sub cristalul de pe birou e scrisoarea primită de la Valeriu Argăseală. Scrie așa: „STIMATE DOMNULE EUGEN MLADIN, Conducerea Clubului FC STEAUA BUCUREȘTI are deosebita onoare de a vă acorda acest card de acces gratuit la toate meciurile disputate de echipa noastră pe propriul stadion în Liga I, în ediția de campionat 2007-2008. Vă rugăm, stimate domnule EUGEN MLADIN, să primiți această legitimație de intrare ca pe un semn de recunoștință din partea FC STEAUA BUCUREȘTI, echipa pentru care Dumneavoastră ați scris istorie. Vă asigurăm de toată considerația noastră, București, august 2007, Președinte, VALERIU ARGĂSEALĂ”.

În 2024, Valeriu Argăseală, fost arbitru de tușă, Președinte FCSB, a publicat o carte de poezii, „Suflete reci”. Atunci, în 2007, când ne-a întâmpinat la stadionul din Ghencea, mi-a spus cele mai frumoase cuvinte pe care putea să mi le spună – mi-a spus că semăn cu tata. Mai târziu am citit că Valeriu Argăseală este născut pe 14 august 1955 și atunci m-am gândit că probabil de aceea a știut să-mi spună cele mai frumoase cuvinte din lume – pentru că, ce coincidență, și eu m-am născut tot pe 14 august, dar în alt an...

Nu-mi vine să cred că am reușit să scriu despre tata, credeam că n-am să pot. Dacă am putut, înseamnă că sunt puternică – ca el. A fost eroul meu, de când eram copil, este și azi. Am fost întotdeauna mândră de el. A fost cel mai bun tată din lume. Îi sunt recunoscătoare pentru tot ce a făcut pentru mine. Îmi pare rău de fiecare zi pe care am trăit-o departe de el. A iubit fotbalul și pe noi, familia lui. Îmi e dor de el în fiecare clipă.

Jiul Petrila campioană de toamnă!

Formația minerilor din Petrila a avut o comportare frumoasă în prima jumătate a campionatului categoriei B, fapt dovedit de locul I pe care-l deține în seria a II-a. Iată, în fotografie, pe jucătorii de la Jiul și antrenorul lor.

De la stînga la dreapta, în picioare: Ion Vasile, Gram, Ivănescu, Șerban, Crăciun, *antrenorul principal* Eugen Mladin, Achim, Stocker, Pop, Foca, Zamfir; *jos:* Peronescu, Martinovici, Cazan, Farcaș, Casandra, Sandu, Frank, Vlad, Libardi. *Din fotografie lipsesc:* Nicoară *(accidentat)* și *antrenorul secund* Vasile Lazăr.

Echipa Jiul antrenată de Eugen Mladin. Sursa - „Sportul popular”, 3 decembrie 1965, pag. 3

EUGEN MLADIN
Văzut de Neagu Rădulescu

Sursa - „Sportul popular”, 21 decembrie 1965, pag. 3

Echipa Jiul promovată în devizia A. Sursa - Maiana Mladin

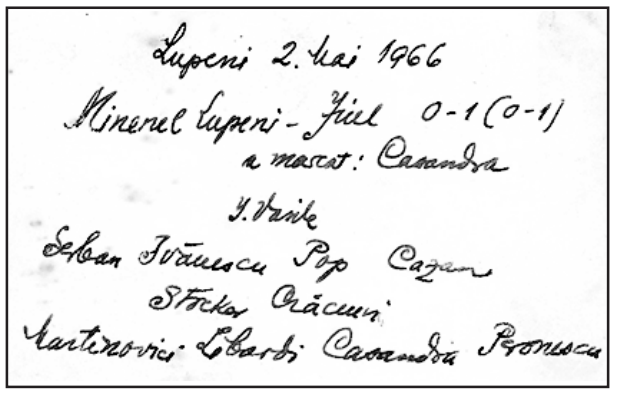

De la stînga la dreapta: în picioare — antrenorul **Eugen Mladin**, **Ilie Stelian**, **Vulpeanu**, **Coman**, **Puiu Rapaport** (vicepreședintele clubului), **medicul Tomescu**, **Stan**, **Dobrin**, **Barbu** și antrenorul **Ion Bălănescu**; jos: **Ionită**, **Turcan**, **Radu**, **Nuțu**, **Olteanu**, **Prepurgel**, **Jercan**, **Kraus** și **Ivan**. Lipsesc din fotografia de față **Ioachim Popescu** și **Păciuleie**.

Eugen Mladin, antrenor la FC Argeș și al marelui fotbalist Dobrin. Sursa - „Secera și ciocanul”, 18 iunie 1968, pag. 3

Meciul Minerul Lupeni - Jiul, 1966, cu însemnarea lui Eugen Mladin. Sursa - Maiana Mladin

Lupeni 2. Mai 1966
Minerul Lupeni - Jiul 0-1 (0-1)
a marcat: Casandra
I. Vasile
Șerban Ivănescu Pop Cazan
Stocker Crăciun
Martinovici Libardi Casandra Peronescu

Meciul Minerul Lupeni - Jiul, 1966, cu însemnarea lui Eugen Mladin (verso). Sursa - Maiana Mladin

Echipa de fotbal a Armatei (viitoare Steaua București) în anul 1947 – Eugen Mladin în rândul de sus, al treilea jucător din dreapta. Sursa: M. Ionescu, M. Tudoran, *Fotbal de la A la Z.*

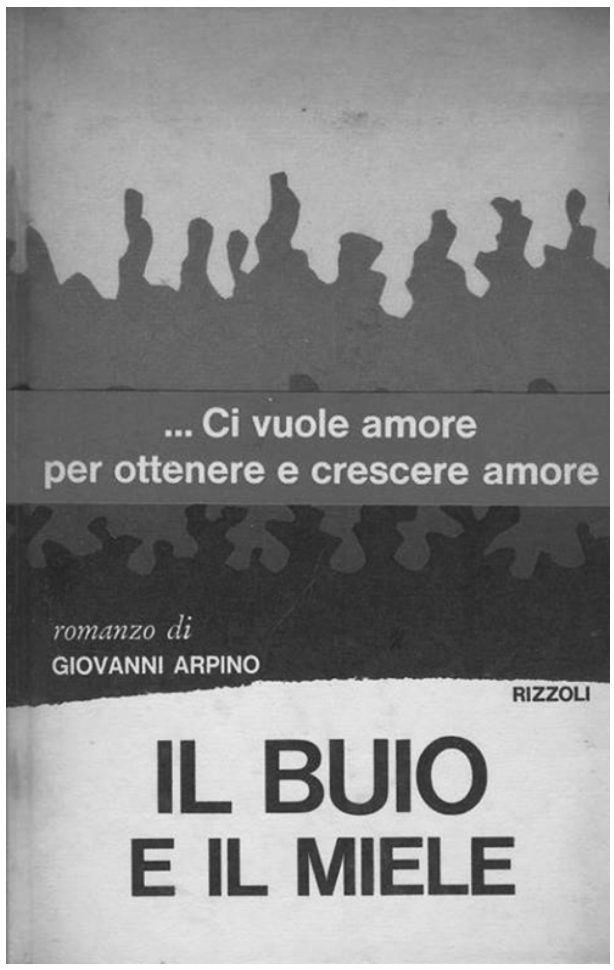

Savu, Mladin și Apostol, la aniversarea echipei Steaua din 2007

Sens și echilibru

Alexandru CAZACU

La începutul acestei veri s-au împlinit douăzeci și cinci de ani de la dispariția actorului ce a marcat evoluția cinematografului italian timp de patru decenii. **Vittorio Gassman** (1992-2000) a fost acel tip de actor despre care se poate spune că se naște cum,

când și unde trebuie. Tatăl său, inginer german din Karlsruhe și mama originară din Pisa îl încurajează să studieze și devine student la Roma, inițial la Drept, apoi urmându-și vocația la Academia de Artă Dramatică. Face carieră în teatru, la Hollywood, apoi revine în peninsulă, joacă în cele mai importante filme pentru marele și micul ecran, cu cei mai mari actori italieni ai momentului: Ugo Toniazzi, Alberto Sordi sau Mario Monniceli, și cei mai galonați regizori printre care: Vittorio de Sica, Roberto Rosselini, Ettore Scola. Din cele șaisprezece filme regizate de Dino Risi (1916-2008) cu Gassman, câteva reușesc repede să devină filme cult. *Il mattatore* (1960), titlul acestui film va deveni pentru Gassman al doilea nume, *Il sorpasso* (1962) și *In nome del popolo italiano* (1971) sunt adevărate incursiuni în lumea și morala acelui *miraccolo economico italiano* post-război, adevărate borne ale carierei ambilor, mari succese de public și critică.

Dino Risi, care se formează ca medic psihiatru milanez urmându-i tatălui său, renunță repede la lumea lui Esculap și se dedică celei de-a șaptea arte. Începe să regizeze scurtmetraje și ulterior se mută la Roma devenind un exponent de vârf al peliculelor încadrate sub denumirea *commedia all'italiana,* curent cinematografic rezultat din neorealism, dar care trata într-un ton satiric situații dramatice ale clasei de mijloc.

Adevăratul *cappolavoro* al celor doi va fi drama singurătății *Il profumo di donna* din 1974. Filmul reprezintă ecranizarea romanului *Il buio e il miele* (*Întunericul și mierea*), publicat de scriitorul Giovanni Arpini (1927-1987) la editura Rizzoli în 1969 și distins cu premiul literar Moretti. Poetul, jurnalistul și romancierul torinez Arpini, specialist în Esenin, nu s-a ferit niciodată în scrierile sale să abordeze frontal subiecte considerate tabu, cu limpezime și concentrare realistă ce lasă totuși loc unui lirism frust, stil ce i-a adus admirația și prietenia lui Italo Calvini. *Un delitto d'onore* denunță legea locală napolitană care permite diminuarea pedepsei soțului care-și ucide soția surprinsă în adulter, roman ecranizat de Pietro Germi. *La suora giovane* vorbește despre tensiunea erotică dintre o călugăriță și un laic, iar *Il fratello italiano* ilustrează situarea pe poziții ideologice ireconciliabile a doi foști combatanți ajunși la crepusculul vieții.

Crezul scrierilor sale a fost: „nu există personaje principale și secundare, există oameni". Giovanni Arpini a lucrat la marile cotidiene *La stampa, Il giornale* și *Gazetta dello Sport*, fiind unul dintre jurnaliștii care au reformat calitativ presa sportivă din peninsulă, cronicile sale fotbalistice fiind strânse în volumul *Azzuro tenebra*.

Soldatul student Giovanni Bertazzi este trimis să-l acompanieze pe un căpitan în rezervă torinez pe durata călătoriei pe care acesta o face tradițional vara la Napoli, unde se întâlnește cu un fost coleg de arme. Interpretul lui Giovanni, un adevărat *enfant terrible* al ecranului, Alessandro Momo, se va stinge într-un accident rutier la scurtă vreme după terminarea filmărilor. Căpitanul Fausto (numele face trimiteri indirecte la operele lui Goethe și Thomas Mann), jucat magistral de Vittorio Gassman, este nevăzător și nu își poate utiliza mâna dreaptă ca urmare a unei misiuni terminate dramatic. Tânărul, căruia căpitanul îi va spune Ciccio, descoperă repede că fostul militar este o persoană proteică foarte inteligentă, nonconformistă, plină de viață, dar cinică și nihilistă în ciuda limitărilor. El domină și dirijează toate celelalte personaje, le coordonează gândurile și acțiunile cu măiestria unui păpușar. Femeile, invizibile pentru el, dar reperabile olfactiv, reprezintă pasiunea sa. De altfel pe întreaga durată a călătoriei el îl uimește pe Giovanni prin modul în care interpretează corect, chiar dacă sarcastic și crud, situații și întâmplări. Doar că în spatele acestei măști de *viveur* caustic se ascunde ceva. Vor face o primă oprire la Genova pentru o escapadă dionisiacă: căpitanul se bucură de viața trepidantă a portului și de grațiile unei femei ușoare. Într-una din nopțile petrecute în hotel, Ciccio descoperă cu mirare și spaimă în valiza căpitanului fotografia unei tinere și un revolver. Ajunși la Roma se întâlnesc cu unul din unchii săi care este preot. Primește binecuvântarea și acceptarea voinței unei divinități în care are dificultăți să creadă. La Napoli sunt așteptați de locotenentul Vicenzo, fostul coleg al lui Fausto și el nevăzător, care își petrece vara însoțit de cel repartizat de armată ca să-l ajute, dar și de mai multe tinere, fiicele proprietarului clădirii cu rudele și prietenele lor. Interpretul locotenentului este tenorul napolitan Franco Ricci, care se achită

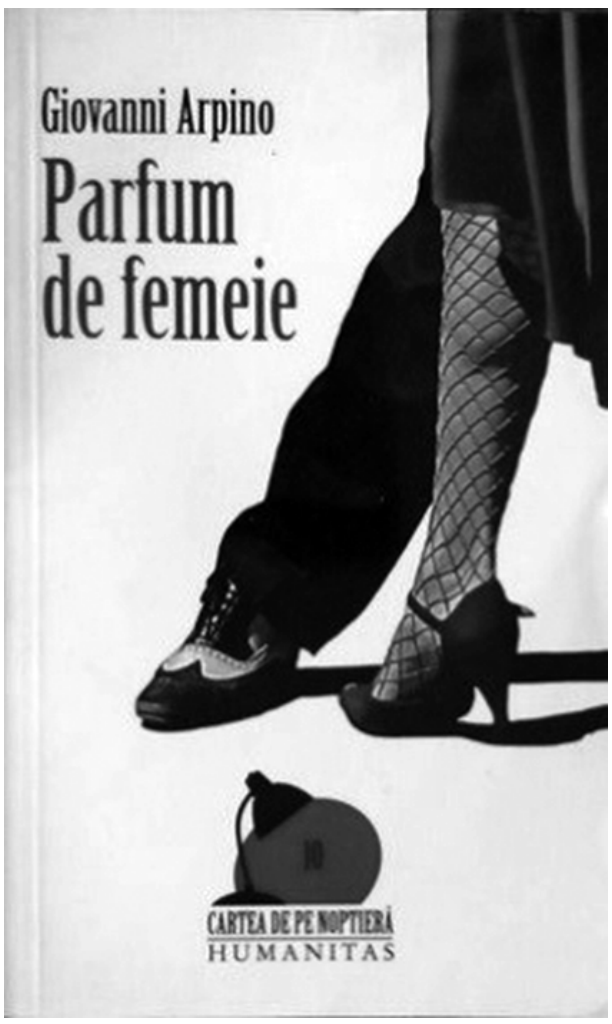
onorabil de rolul încredințat. Printre acestea și Sara, îndrăgostită de mult timp de căpitan. Jocul frumoasei actrițe milaneze Agostina Belli este unul subtil și veridic realizând un personaj cheie în cel mai interesant rol al lungii sale cariere. Dar Fausto îi respinge fără menajamente orice tip de apropiere, încercând să-i îndrepte acesteia interesul pentru alte preocupări**.** Vraja ei, în schimb, îl cuprinde pe Ciccio, care este obligat să se mulțumească doar cu o sinceră amiciție. Sara, cu a sa *inteligence sauvage*, realizează o „educație sentimentală" pentru cei doi. Într-una din nopți se aude un foc de armă. Și adevărul terifiant irumpe. Cei doi rezerviști plănuiseră să-și pună capăt zilelor. Fausto trebuia să tragă cu revolverul în Vicenzo, iar apoi să se sinucidă. Numai că, după ce își împușcă fostul camarad, căpitanul nu mai are puterea să-și pună revolverul la tâmplă. Din fericire pentru Vicenzo, rana nu îi este fatală. Pentru a fi salvat de consecințele juridice, Fausto este ascuns din afara orașului și autorităților li se spune că a fost o descărcare accidentală a armei. Plin de remușcări pentru starea provocată bunului prieten și confruntat dramatic cu propria sa lașitate, retorica acidă îl părăsește și atunci când întunericul interior riscă să invadeze rapid și definitiv tonicitatea exterioară, căpitanul Fausto ia decizia, nu ușoară, de a accepta „mierea" iubirii Sarei cu toate consecințele. Pentru Sara această iubire împărtășită devine o formă de fericire, iar pentru Fausto singura formă de salvare. În scena finală, de un dramatism teribil, măștile sarcastice ale personajului cad și vulnerabilitatea se relevă pentru prima oară cu intensitate maximă. Privirea pierdută a lui Fausto, modul în care se împiedică și cade, felul aproape disperat în care o strigă pe Sara reprezintă recunoașterea sinceră a nevoii de celălalt. O întoarcere spre un tip de umanitate autentică. Iar aici Vittorio Gassimo este inegalabil. S-a spus, pe bună dreptate, că un *cupio dissolvi* se realizează între actor și personajul său.

Coloană sonoră a lui Armando Trovajoli subliniază liric părțile importante ale acțiunii. Muzica peliculei are și astăzi succes autonom dincolo de film. Alberto Gallitti, vechi colaborator pe partea de montaj a lui Risi, reușește un produs finit unde complexitatea și concentrarea poveștii nu este lipsită de niciun cadru esențial. Scenografia lui Lorenzo Baraldi ne oferă un decupaj al Italiei la începutul anilor șaptezeci, fiind ingenioasă ideea de a filma cadre din balcoane și terase, permițând aparatului de filmat să cuprindă splendide panorame ale celor patru orașe. Merită menționată apariția Moirei Orfei, vedetă a circului italian, dar și a filmelor *peplum* (ecranizările grandioase după texte mitologice sau biblice) care interpretează tranșant rolul prostituatei genoveze Mirka.

Filmul, ca și romanul, este povestit de Ciccio care devine„hârtia de turnesol" a stărilor lui Fausto. Pentru tânărul student, Fausto este un mod de interpretare a lumii, tema centrală fiind cea a călătoriei revelatoare. Un *road mouvie* exterior și interior. Soarele sudului și caleidoscopul napolitan nu ranforsează statusul personajului central, ci îi alimentează dubiile. Fausto este un Ahab fără Balena Albă, un Ulise fără Iliada, care beneficiază de o mică Odisee. În final arhitectura minuțioasă a planului său este destructurată și mizantropia fermă în convingeri inoxidabile este urmată de o renaștere, evitarea *in extremis* a tragediei devine ocazia pentru o nouă viață. Pe lângă imensul succes de casă pelicula bate recordurile la capitolul premii și recunoașteri internaționale obținute în 1975: César-ul, laureatul Festivalului de la Cannes, David di Donatello, Nastro d'argento, Globo d'oro, Grolla d'oro și candidat la Oscar secțiunea film străin. Majoritatea distincțiilor sunt pentru cel mai bun actor și cea mai bună regie.

The scent of a women din 1992 regizat de Martin Best cu Al Pacino titular și câștigător de Oscar pentru interpretarea de aici, este un *re-make* al peliculei din 1974. Filmul american pune accentul pe raportul convențional dintre ucenic și maestru și mai puțin pe intensitatea introspectivă și emotivă care predomina în varianta inițială a lui Risi.

Cartea de memorii publicată de Gassman se numește, în stilul său caracteristic, *Un grande avvenire dietro le spalle* (*Un viitor grozav lăsat în urmă*) și nu este doar o autobiografie, ci un recital unde personajul central al romanului are enorm de multe lucruri în comun cu protagonistul creat de Giuseppe Arpino și Dino Risi. Poezia micii umanități aflate în cotidianitatea cea mai umilă relevată de scriitor, cineast și Vittorio Gassman ne arată cum acel *mal de vivere* ce ne poate bântui uneori poate fi învins prin acceptarea activă, nu resemnată, a alegerilor într-un mod evolutiv-asumat pentru a da sens, orizont și echilibru fiecărui parcurs.

Mona Dobrișan

Cronica teatrală

About us 2.0
Regia și scenariul Beatrice Rancea

Piesa „About us 2.0" a fost montată de Beatrice Rancea la Sibiu la TBS (Teatrul de balet Sibiu). Premiera inițială a avut loc în 2022 (noiembrie), iar la trei ani distanță are loc acest „upgrade" artistic, o viziune 2.0 cu distribuție reînnoită și valențe noi oferite de inimitabila regizoare.

Regizoarea Beatrice Rancea și jurnalista (textiera) Alice Năstase

Teatrul de balet Sibiu a fost înființat în 2008 și are în componență 38 de dansatori din România, Irlanda, Noua Zeelandă, Spania, Marea Britanie, Australia, Canada, Japonia, Cuba, Brazilia, Portugalia, Italia, Franța, Turcia. Teatrul, care oferă publicului larg spectacole de balet clasic, dans contemporan și balet neoclasic, a fost primul care a avut o componență internațională.

Spectacolul celebrei regizoare este unul despre căutarea de sine, despre trecerea prin timp și despre destinul diferit, profund și interesat al fiecărui component din corpul de balet. Un spectacol emoționant, deosebit de emoționant (desfășurat în sala „Ion Besoiu"), în care fiecare dansator și-a spus povestea în trei cuvinte și în trei minute de dans. Fiecare din ei prezintă un dans care conține mișcări specifice țării, melodii din țara sau zona din care provenea ca un fel de întoarcere la origini. Iar dorul, patima, pasiunea cu care dansau pentru rudele, prietenii rămași în țară rezonau în fiecare unduire a corpului lor.

Personal i-am îndrăgit foarte mult pe dansatorii din Cuba și Brazilia, autenticitatea din glasul și mișcările lor m-au emoționat teribil.

Fiecare se prezenta, spunea din ce țară a plecat pentru a-și găsi destinul și prima mișcare a brațelor întinse spre public căuta parcă o extensie pe care cu ochii minții o voiau îmbrățișându-le mama, frații, părinții, bunicii, în general familia rămasă la locul de baștină într-o dureroasă așteptare.

Coregrafia și ilustrația muzicală au aparținut regizoarei Beatrice Rancea și lui Dragoș Roșu.

Dragoș Roșu, coregraf, a început dansul la 15 ani. Pasionat fiind a ajuns la București unde a urmat pentru doi ani cursurile Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică (UNATC), secția teatru-coregrafie. A urmat trei stagii de pregătire în Statele Unite ale Americii (Los Angeles și New York) unde a studiat cu cei mai mari coregrafi (Dereck Mitchell la Carnival New York). Dansator extrem de versatil, și-a elaborat propriul stil „fusion", cu elemente din dans contemporan, hip-hop, jazz. Dansează atât în România, cât și la Sao Paolo (Brazilia), participând la numeroase spectacole în calitate de coregraf, dar și de dansator.

Beatrice Rancea semnează regia și scenariul spectacolului. Balerină, regizor de teatru și operă, TV, cinema, coregraf, interpret, scenarist, scriitoare, Beatrice Rancea este unul dintre cei mai importanți creatori ai scenei de teatru și balet românesc. A fost Director general la Teatrului National din Constanța și al Operei Române din Iași, director interimar al Operei Naționale din București, asistent universitar la UNATC București (catedra Regie-Teatru), șeful departamentului Dramă la Teatrul „Alexandru Davila" Pitești, consilier artistic la Teatrul de Operetă și Musical „Ion Dacian" din București. Are la activ mai mult de treizeci de montări regizorale (teatru și operă) în spectacole din România și străinătate, foarte multe roluri pe scena Operei Naționale din București, spectacole TV (Pro TV și Antena 1).

Neobosită ambasadoare a culturii, Beatrice Rancea a primit numeroase premii: Premiul pentru cea mai bună producție a școlilor de teatru, Premiul „Alexandru Ioan Cuza" (1998), Celebrity Awards – Femei de succes (2003, 2005, 2019), Premiul de excelență pentru întreaga carieră (2019), Premiul de Excelență în Management oferit de Forumul Muzical Român (2014), Cetățean de Onoare al Iașiului (2013), Medalia de Argint „Alexandru Ioan Cuza" – Iași, Premiul pentru cel mai bun spectacol decernat de Asociația Internațională a Criticilor de Teatru etc.

Iuliana Moise, actriță a TNB (n. 24 mai 1967), în stagiunea curentă joacă în „Călătoria", „Micul infern", „Nu e întâmplător" și „Procesul lui Eichman". Roluri la TNB: Iuliana, în „Audiția" – Andrei Șerban, 1990; Nina în „Straniul interludiu" – Mircea Anca; Ileana Cosânzeana în „Prâslea și merele de aur, regia Mircea Anca; Poluxena, Elena, în „O Trilogie Antică: Troienele", regia Andrei Șerban; Aborigenul în „Cine are nevoie de teatru" de Andrei Șerban; Maria în „Regele moare", regia Dan Alecsandrescu; Amelia în „Casa Bernardei Alba", regia Felix Alexa, 1995; Puștoaica în „Roberto Zucco", regia Felix Alexa; Irina în „Apus de soare", regia Dan Pița; Soția, în „Micul infern", regia Mircea Cornișteanu; Martor în „Procesul lui Eichmann", regia David Schwartz, 2025 și multe altele.

Claudiu Bleonț (n. 27 august 1959), actor celebru, una dintre cele mai importante figuri ale teatrului și filmului românesc, a jucat la doar 25 de ani unul dintre cele mai importante roluri, „Băiatul", din „Concurs", regia Dan Pița. Au urmat „Să mori rănit din dragoste de viață", regia Mircea Veroiu; „Pas în doi", regia Dan Pița; „Dreptate în lanțuri", regia Dan Pița; „Rochia albă de dantelă", regia Dan Pița etc., fiind actorul de film preferat al maestrului Dan Pița, precum și al multor regizori. Cu o carieră impresionantă în film și teatru, Claudiu Bleonț impresionează prin profunzimea cu care abordează fiecare rol, cu talentul și versatilitatea sa. Fiind unul din cei mai erudiți actori ai scenei românești, activează pe scena Teatrului National „Marin Sorescu" din Craiova, a Teatrului „Teodor Costescu" din Drobeta Turnu Severin, a Teatrului de Comedie din București, Teatrului Fani Tardini" din Galați ș.a., în stagiunea curentă a TNB încântând publicul în partituri importante în „Craii de Curtea Veche", „Carnavalul D-ale", „Gertruda", „Orchestra Titanic", „Papagalul mut" și în „Paracliserul" de Marin Sorescu, piesă jucată cu foarte mult succes la Teatrul Dramaturgilor din București, în țară și peste hotare.

Cu o experiență vastă, admirabilul actor încarcă fiecare personaj cu originalitate, iar prezența sa în orice producție este o garanție a succesului. În „About us",alături de actrița Iuliana Moise, aduce o energie cu totul aparte spectacolului.

„Venim de pretutindeni și plecăm nu știm unde..." este mottoul spectacolului. Fiecare dansator vine cu povestea, cu bagajul lui sentimental, emoțional, în care și-a luat cele mai importante lucruri și după o experiență a unei întâlniri pleacă mai departe. Fiecare dintre balerini se prezintă, are o poveste unică, amintiri înduioșătoare și pleacă cu un gând nou și o experiență acumulată.

Temele muzicale sunt propuse chiar de ei, reprezentative pentru țările din care vin, iar ei interpretează propriile povești, cu propriile sentiment, nu un rol anume. Vorbesc și dansează despre ei înșiși, dăruind spectatorilor un spectacol zămislit din și cu foarte multă emoție.

Din distribuție fac parte: Alba Fernandez (Spania), Ayaka Nagai (Japonia), Caitlin Godfrey (Irlanda), Giulia Gessaroli (Italia), Milei Lee (Japonia), Zoe Durand (Franța), Jonathan Perez (Cuba), Răzvan Iacob (România), Giorgio Guerrieri (Italia), William Davolls (Marea Britanie), Sayron Pereira (Brazilia).

Cei doi talentați actori au dansat alături de tinerii dansatori, cu siguranță s-au încărcat de la ei și au performat în acest spectacol

Trupa de balet a Teatrului de Balet Sibiu împreună cu actorii Iuliana Moise și Claudiu Bleonț

de teatru-dans care a fost creat pentru inima, mintea și sufletul spectatorului.

Spectacolele din Sibiu au o vibrație și un aer aparte. În Sibiu se face și se joacă teatru de calitate și la această sală „Ion Besoiu" și la Teatrul „Radu Stanca", în Sibiu se respiră teatru și parcă totul e mai pur.

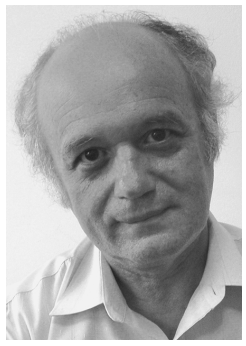
Și aerul și noi...

Mergeți să vedeți „About us" și gândiți-vă la voi înșivă. La cum treceți prin lume și la aripile care se adaugă pe acest drum.

Actorul Claudiu Bleonț

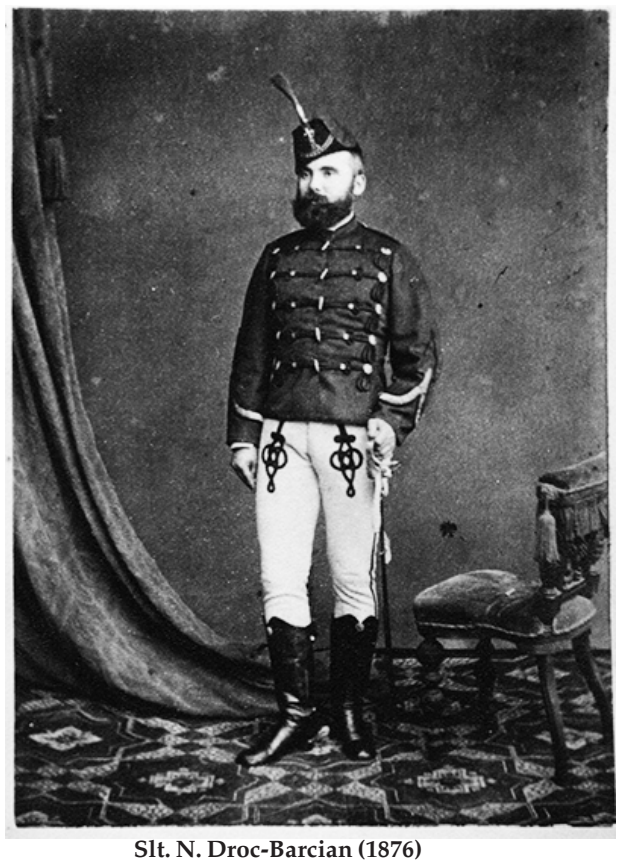
Noi mărturii istorice giurgiuvene

Emil Păunescu

În tezaurul documentar al bibliotecii Colegiului Național „Ion Maiorescu” se găsesc, pe lângă o sumedenie de valori bibliofile din zona cărților rare și mărturii din alte categorii patrimoniale (nu mai puțin importante !). Atunci când am cercetat acest fond, le-am descoperit dispersate în diverse locuri din depozit și consider că s-ar impune inventarierea lor separată, sub forma unor colecții speciale (periodice, manuscrise, imprimate, fotografii etc.).

Dintre manuscrise, cel mai important este fără îndoială *Geografia Globului* din 1822, care a făcut obiectul unor comunicări la reuniuni științifice naționale (în 1984 și 1986) și a fost prezentat de curând în revista Muzeului județean „Teohari Antonescu” („Clio”, nr. 4). În același periodic am mai prezentat

Slt. N. Droc-Barcian (1876)

o serie de *Documente valoroase* (în nr. 10), iar într-un număr precedent al revistei „Sud” le-am adăugat *O scrisoare uitată*. Alte două manuscrise prețioase, rămase inedite timp de aproape un secol (scrisoarea testamentară a fondatorului bibliotecii și poeziile prizonierului Ștefănescu) au fost valorificate prin publicare în cartea mea *Giurgiu la Centenar. 1918-2018*.

De la Nicolae Droc-Barcian (1846-1920) au rămas printre paginile cărților din fosta sa bibliotecă diverse însemnări, comentarii, chiar recenzii. Pentru început ne vom opri la o foaie volantă[1], extrem de importantă pentru istoria vieții muzicale giurgiuvene. Pe ea, cu scrisul marelui director, am găsit schița programului primului concert susținut de Societatea muzicală pe care a înființat-o. Iată textul:

Societatea Filarmonică *Lira* / din Giurgiu și Corul Gimnaziului / vor da / în Salonul Imperial / la 30 ianuarie 1902 / orele 4 precis / o audițiune muzicală pentru mărirea fondului / Monumentului de la Călugăreni cu următorul / program.

Societatea Filarmonică *Lira*

Orchestra

1. *Ein tag in Tirol* – de Rich. Eilenberg
2. Horile *Sinaia* și *Bușteni* – C. Decker

Corurile

Fiii României – [G.] Musicescu
Plugar și Ostaș – [D.] Kiriac
Iată ziua triumfală – Humpel

Vioară

Variațiune – de Rode
executa[tă] pe vioară de I. Băjescu[2]
Recitare[3]
Sfântul Țiganului – satiră populară din Bucovina recitată de Al. P. Ionescu[4] – elev în Gimnaziu

Despre activitatea concertistică ulterioară a Societății Lira a scris profesorul Grigore Buduru, care a publicat atât fotografia orchestrei, cât și imaginea afișului celei de-a șaptea „audițiuni muzicale” din 25 noiembrie 1904[5].

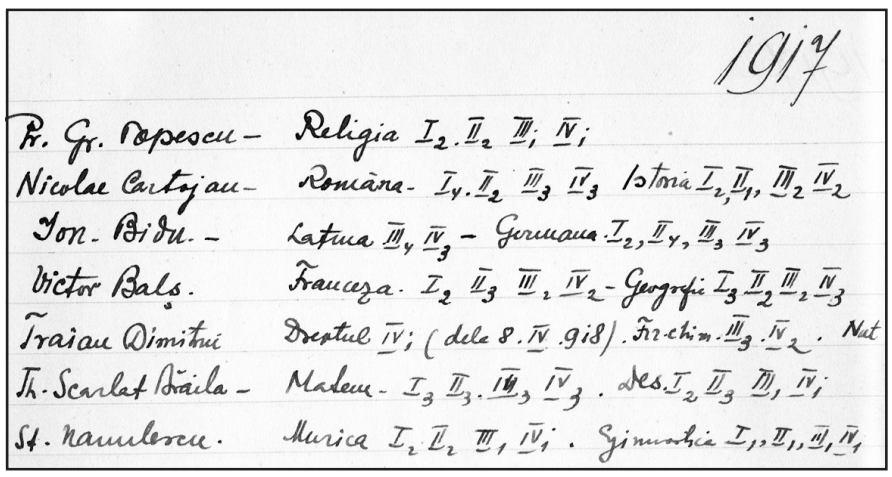

Orchestra „Lira” (1904)

O altă foaie volantă (pliată în două) conține ciorna unei „Declarațiuni” despre un abuz de putere al directorului Școalei de comerț, profesorul de geografie Constantin Locusteanu[6]. Textul era datat 19 noiembrie 1904 și urma să fie trimis inspectorului general C. Miculescu la București. Profesorul reclamat era un tip conflictual, după cum rezultă și din eticheta unui dosar de arhivă intitulat „Acte relative la Școala Comercială și C. Locusteanu, plus copii după rapoartele trimise Ministerului Instrucțiunii la 27 aprilie 1907 relative la scandalul Bucurescu-Locusteanu cu nr. 133 etc.”.

*

Între donațiile profesorului de limba latină Marin I. Marinescu se numără un dosar legat de corespondența avută cu un descendent al marelui director Nicolae-Droc Barcian. Este vorba despre consilierul juridic Ioan Droc din Sibiu, căruia profesorul giurgiuvean i-a trimis cel puțin două scrisori în anii ’70. Ciorna primei dintre ele este datată 21 august 1975, iar din conținut se înțelege că originalul nu a fost expediat prin poștă, ci a fost încredințat giurgiuveanului Jean Clonaru (mutat la Sibiu), acesta urmând să i-l înmâneze destinatarului împreună cu publicații ale centenarului Liceului și cu fragmente copiate din raportul înaintașului către Carol I (cel publicat în „Anuarul” din 1913). A doua scrisoare a fost datată 29 aprilie 1977 și a fost redactată la întoarcerea familiei Marinescu dintr-o vizită efectuată la fiica stabilită în Franța. Dosarul conține și o scrisoare originală a lui I.

1917

P. Gr. Popescu – Religia $\overline{I}_2 . \overline{II}_2 \overline{III}_1 \overline{IV}_1$;
Nicolae Cartojan – Romîna. $\overline{I}_4 . \overline{II}_2 \overline{III}_3 \overline{IV}_3$ Istoria $\overline{I}_2, \overline{II}_1, \overline{III}_2 \overline{IV}_2$
Ion. Bidu. – Latina $\overline{III}_4 \overline{IV}_3$ – Germana. $\overline{I}_2, \overline{II}_4, \overline{III}_3 \overline{IV}_3$
Victor Bals. Franceza. $\overline{I}_2 \overline{II}_3 \overline{III}_2 \overline{IV}_2$ – Geografi $\overline{I}_3 \overline{II}_2 \overline{III}_2 \overline{IV}_3$
Traian Dimitriu Dreptul $\overline{IV}$; (dela 8. $\overline{IV}$ 918). Fiz-chim. $\overline{III}_3 . \overline{IV}_2$. Nat
Th. Scarlat Brăila – Matem. $\overline{I}_3 \overline{II}_3 . \overline{III}_3 \overline{IV}_3$. Des. $\overline{I}_2 \overline{II}_3 \overline{III}_1, \overline{IV}_1$;
St. Nanulescu. Muzica $\overline{I}_2 \overline{II}_2 \overline{III}_1, \overline{IV}_1$. Gimnastica $\overline{I}_1, \overline{II}_1, \overline{III}_1, \overline{IV}_1$

Din însemnările lui Savin Popescu

De la strălucitul manager educațional care a fost profesorul Savin P. Popescu (1895-1965) au supraviețuit două manuscrise care reprezintă dovezi ale intenției sale de a alcătui o istorie a școlii pe care a slujit-o 40 de ani[9].

Primul manuscris este un caiet dictando cu coperți cartonate, având pe prima dintre ele o etichetă: „Repartițiile de ore de la 1869". Cu cerneală sepia sunt completate paginile începând din 1869 până în 1877. Paginile următoare, până la anul școlar 1917/1918 au rămas albe. Cu același scris îngrijit sunt completați apoi încă trei ani școlari (1918/1919, 1919/1920, 1920/1921). Urmează iar pagini albe, completarea revenind apoi cu începere din 1935, dar făcută cu creionul, scrisul fiind mai puțin citeț. În anii 1941/1942 și 1942/1943 textele sunt scrise cu cerneală albastră, pentru ca la anii următori (1943-1949) să se revină la creion, iar după altă pauză de pagini albe, manuscrisul să se încheie cu perioada 1956-1959.

Cel de-al doilea manuscris este un bloc-notes uzual, având două file desprinse, alte 45 scrise cu creionul pe o singură față și încă 11 file albe. Însemnările sunt făcute de Savin Popescu după dosarele de cadre și după alte documente din vechea arhivă a școlii. Ele îi privesc pe profesorii Gimnaziului care s-au perindat la catedrele acestuia de la înființare până în 1915. Sunt și o serie de note interesante despre școlile particulare existente în orașul Giurgiu în aceeași perioadă. Informațiile sunt notate într-o relativă ordine cronologică, care nu este însă urmărită cu strictețe. Multe dintre ele nu mai pot fi verificate în alte surse, ceea ce le conferă o valoare sporită.

---

[1] Coala de hârtie, pliată inițial pe jumătate, a fost ulterior împăturită în 8 și mai conține, cu alt scris, 3 liste de elevi ai Școlii comerciale „Al. Filipescu”.

[2] Ionel Băjescu-Oardă, celebru interpret și compozitor de romanțe, a absolvit Gimnaziul „Ion Maiorescu” în 1904. Despre lecțiile de vioară pe care le-a luat la Giurgiu a se vedea memoriile sale din *Amintiri dintr-un oraș plin de viață*, Ed. Rotipo, Iași, 2019, p. 134.

[3] Cuvânt tăiat în manuscrisul original.

[4] Alexandru P. Ionescu, absolvent în 1905, era două decenii mai târziu „șef de birou în Ministerul Instrucțiunii” (cf. „Anuarul Liceului *Ion Maiorescu* din Giurgiu”, Cluj, 1926, p. 30).

[5] Grigore Buduru, *Enciclopedia maioresciană*, P. I, Ed. Cronos, 2004, p. 28-30.

[6] Despre *Cazul Locusteanu* am publicat un articol în „Jurnal giurgiuvean”, 18 noiembrie 2016, p. 6.

[7] Fotografia a fost găsită în colecția particulară a unui alt descendent (doctorul Vulcu ?). Executată la atelierul lui F. Bauer din Giurgiu, la 21 februarie/3 martie 1876, a fost trimisă „spre souvenire” vărului său, protopopul I. Droc. O reproducem în această pagină cu mențiunea că „voluntarul” sublocotenent de călărași N. Droc-Barcian, ca și ceilalți supuși austro-ungari aflați în aceeași situație, a fost retras de pe front după trecerea Dunării. Volumul în cauză a fost donat ulterior bibliotecii Muzeului.

[8] Textul final al acelei conferințe (având nu mai puțin de 23 de pagini !), utilizat de profesorul Ștefan Păun în cartea sa despre Droc-Barcian, a dispărut însă din biblioteca Liceului.

[9] Despre odiseea dosarelor cu acte originale, cele care au dispărut în 1969 și despre alte aspecte ale „tratamentului” la care a fost supus Savin Popescu după 1948 a se vedea volumul *Directorul*, Ed. Rotipo, Iași, 2019.

Medalie decernată în 1913 directorului Prefecturii județului Vlașca

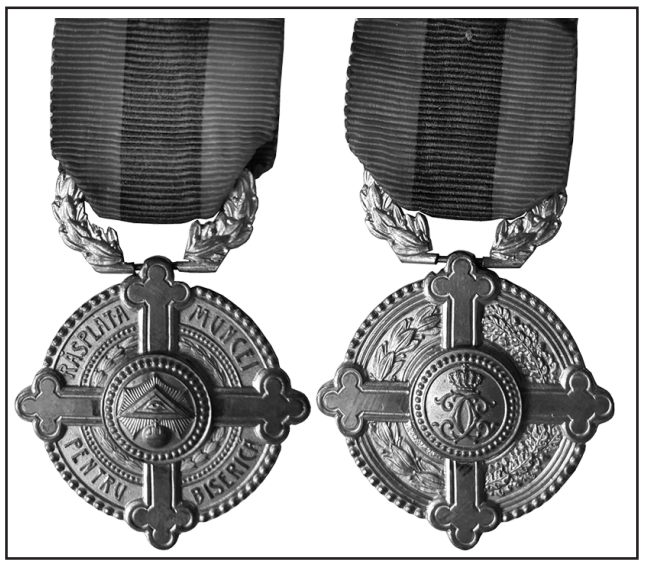
Laurențiu-Ștefan Szemkovics

Urmare a raportului lui C. G. Dissescu, ministrul Cultelor și Instrucțiunii, nr. 25.595/ 1913, regele Carol I a semnat la 2 august 1913, decretul nr. 5.176, prin care a conferit Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică” clasa I lui Grigore P. Bălănescu, directorul Prefecturii județului Vlașca, pentru activitatea desfășurată în interesul bisericii. Decretul regal a fost publicat în „Monitorul Oficial” nr. 102 din 6 (19) august 1913, p. 4146.

Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică”, instituită prin decretul regal nr. 2.804 din 14 iulie 1906 (publicat în „Monitorul Oficial” nr. 91 din 22 iulie 1906), modificat prin decretul regal nr. 293 din 19 ianuarie 1907 (publicat în „Monitorul Oficial” nr. 238 din 24 ianuarie / 6 februarie 1907), a fost acordată pământenilor, clerici și mireni: „*drept încurajare și răsplătire pentru activitatea pastorală și serviciu aduse în diferite moduri pentru buna stare morală și religioasă a poporului*”.

Prezentăm, mai jos, descrierea medaliei din cele două acte normative amintite mai înainte (aflate, sub formă de copie, la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 642), precum și reproducerile grafice care provin de la colecționarul Emanuel Erena.

Potrivit art. I din decretul regal nr. 293 din 19 ianuarie 1907, Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică”: „*se compune din o piesă de metal: aurită pentru clasa I-ia, argintată pentru clasa II-a și oxidată-deschis pentru clasa III-a. Medalia are ca fond un diametru de 32 mm., peste care se așează o cruce bizantină de 38 mm., fiecare brat al crucii trecând de marginea medaliei cu 3 mm. Mijlocul medaliei, în circumferință de 15 mm., poartă gravat ochiul lui Dumnezeu în raze și globul pământesc. Pe fond mat, între brațele crucii, este inscripția RĂSPLATA MUNCII PENTRU BISERICĂ. Reversul medaliei are crucea ca și în față, între brațele ei cu o ghirlandă de lauri și de stejar, iar în mijloc coroana regală suprapusă inițialelor noastre. Deasupra o coroană mică de lauri, deschisă pe un diametru de 25 mm, având la un capăt o lamă, care servește spre a se petrece prin ea panglica. Panglica e de mătase moarată, în lățime de 30 mm, cu trei subîmpărțituri de 10 mm fiecare, cele mărginașe roșii-închise și cea din mijloc albastră-închis. Ca lungime, în față, va fi vizibilă pe o înălțime de 50 mm*”.

Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică” clasa I, model 1907 (avers și revers)

Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”

Ediția a XIX-a, 9-10 octombrie 2025, Alexandria

Consiliul Județean Teleorman și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, în parteneriat cu Colegiul Național Pedagogic „Mircea Scarlat” din Alexandria și revistele „Luceafărul de dimineață”, „Neuma”, „Argeș”, „Mozaicul”, „Bucureștiul literar și artistic”, „Litere”, „Sud” și „Caligraf”, organizează Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”, care va avea loc în zilele de 9 și 10 octombrie la Alexandria și Siliștea-Gumești.

Festivalul își propune să omagieze personalitatea scriitorului Marin Preda și satul românesc, să promoveze prozatori de talent care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor. În cadrul concursului de proză scurtă, organizat cu acest prilej, se acordă următoarele premii:

- Premiul „Marin Preda” și premiul revistei „Luceafărul de dimineață”, în valoare de 1500 lei
- Premiul I și premiul revistei „Neuma”, în valoare de 1000 lei
- Premiul I și premiul revistei „Argeș”, în valoare de 1000 lei
- Premiul I și premiul revistei „Mozaicul”, în valoare de 1000 lei
- Premiul II și premiul revistei „Bucureștiul literar și artistic”, în valoare de 800 lei
- Premiul II și premiul revistei „Caligraf”, în valoare de 800 lei
- Premiul III și premiul revistei „Litere”, în valoare de 700 lei
- Premiul III și premiul revistei „Sud”, în valoare de 700 lei.

Juriul are latitudinea de a propune organizatorilor, în funcție de valoarea prozelor din concurs, să nu fie acordate unele premii.

Lucrările premiate vor fi incluse într-un volum ce va fi lansat în cadrul manifestărilor festivalului, de asemenea vor fi publicate de revistele partenere.

Concurenții vor trimite, în format Word, 1-3 proze scurte, nesemnate, care nu trebuie să depășească în total 25 000 de semne (inclusiv spațiile), însoțite de un motto, la următoarea adresă de email: concursmarinpreda@mail.com

La aceeași adresă, concurenții vor expedia un email separat cu același motto și cu datele personale de identificare:

- Numele și prenumele
- Data și locul nașterii
- Adresa de reședință
- Numărul de telefon

Lucrările pentru concurs pot fi trimise până la data de 1 august 2025.

Este obligatorie respectarea condiției ca prozele să fie inedite iar participanții să nu fie membri ai Uniunii Scriitorilor.

Director al festivalului este scriitorul Ștefan Mitroi.

Moment aniversar: Florentin Popescu – 80

Gabriel DRAGNEA

Pe imensul avizier rezervat evenimentelor dedicate comemorării poetului Mihai Eminescu a fost prezentă și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu în colaborare cu Compartimentul Cultură din cadrul Primăriei Bolintin Vale. Astfel că, în data de 15 iunie 2025, cu începere de la ora 17, la Centrul Cultural Școala Veche din orașul Bolintin Vale a avut loc manifestarea „La Bolintin... la Eminescu !”, în cadrul căreia au avut loc câteva momente cultural-artistice deosebite și anume: lansarea volumului *Florentin Popescu – un izbânditor întru faptă culturală*, carte apărută la Editura Sud, dar și un recital extraordinar de muzică și poezie susținut de soprana Arlinda Morava, mezzosoprana-pianistă Adriana Alexandru și actorii Mihai Baranga și Mona Dobrișan.

Florentin Popescu

Prima parte a manifestării a fost rezervată lansării volumului omagial *Florentin Popescu – un izbânditor întru faptă culturală*, moment în care, însuși sărbătoritul zilei, editor al revistei *Bucureștiul literar și artistic* a mărturisit: „Sunt mai bine de 25 de ani de când Bolintinul mi s-a lipit de suflet. Aici am întâlnit o efervescență culturală deosebită, aici mă întâlnesc cu prieteni, cu dumneavoastră. Aici cred că se construiește cultură adevărată în niște vremuri care nu prea sunt prielnice actelor spirituale. Sunt foarte onorat că lansarea acestei cărți se petrece în ziua comemorării lui Eminescu și aș da un citat din marele nostru poet: «Și când gândesc la viața-mi, îmi pare că ea cură/ Încet repovestită de o străină gură». Așa a spus Eminescu și sentimentul acesta îl trăiesc și eu. Am scos peste 100 de cărți, încă din anul 1970. Noi aceia care ne îndeletnicim cu scrisul suntem cu toții niște naivi. Ne facem iluzia că noi cucerim pământul. Lăsăm doar niște mărturii că am trecut prin lume, că am trăit anumite evenimente, că am fost sau nu fericiți. Eu nu vă îndemn să mă citiți pe mine. Vă îndemn să citiți literatură. Ea nu doare, literatura fortifică. Indiferent cum am lua-o și din ce punct de vedere am privi, literatura este o bucurie pentru suflet.”

Sunt zeci de personalități care s-au exprimat pe marginea operei și activității poetului și jurnalistului Florentin Popescu, fapt care subliniază încă o dată aportul acestui scriitor la arhiva literaturii și jurnalismului românesc. Cu cât am reușit să-l cunosc mai bine, am considerat că domnul Florentin Popescu este o amprentă a unui timp bun, a unei perioade în care selectarea manuscriselor și, în general, munca redacțională impunea alte rigori care abia se mai regăsesc în activitatea anumitor edituri și reviste de astăzi. Cu aceleași instrumente ale rigorii, cu obiectivitatea păstrată atent, încă din vremuri devenite amintiri, menținută și dezvoltată până-n prezentul care dictează alte norme și valori, dl Florentin Popescu, susținând că „i-a citit pe toți” a devenit – și nu de ieri, de azi – un avizat și apreciat radiograf al miilor de pagini tipărite. Și iată-l astăzi, la deosebita vârstă de 80 de ani, potrivind în continuare cuvinte, împletind gânduri și reflecții pentru o mai bună înțelegere a lumii literare. Jucându-ne cu cifrele, dându-le astfel o și mai mare importanță și greutate, trebuie să precizez că un sfert din anii activității sale literare i-a dedicat și Sudului, fiind alături de bolintineni încă de la apariția primelor numere ale revistei.

Având o consistentă experiență în tehnoredactarea revistelor, mai ales când vorbim despre revistele *Sud* și *Bucureștiul literar și artistic*, editorul și tehnoredactorul Raluca Tudor, concisă ca de obicei, a mărturisit: „În afară de prietenia deosebită pe care o simt, fiind mereu alături de mine, (Florentin Popescu, n.red.) m-a învățat ce înseamnă gazetărie și ce înseamnă acest areal cultural.”

Un alt apropiat al revistei *Sud*, Ștefan Crudu, angajat voluntar în relația cu principalii colaboratori ai revistei, a declarat: „Pentru mine, domnul Florentin Popescu a devenit cunoscut odată cu revista *Sud*, încă din vremea când era coordonată de dl. Constantin Carbarău. A contribuit la redactarea multor numere de revistă, m-au încântat interviurile dumnealui pe care le-am citit cu plăcere și, în felul acesta am început să îndrăgesc foarte mult revistele.”

Arlinda Morava, Adriana Alexandru, Mihai Baranga, Mona Dobrișan

Partitură de la 1893 pe versurile lui Dimitrie Bolintineanu

Partea a doua a întâlnirii a fost rezervată unui moment artistic prezentat de doamna Luiza Stănescu (redactor-prezentator la Inedit TV) și anume o secvență din spectacolul extins, „Eminescu despre tine”, după un scenariu semnat de actorul Mihai Baranga. În fond, o dramatizare a scrisorilor lui Eminescu susținută de talentata actriță Mona Dobrișan, actorul Mihai Baranga și intervențiile muzicale ale sopranei albaneze, Atașat Cultural al Ambasadei Albaniei în România, Arlinda Morava, acompaniată muzical la pian de mezzosoprana Adriana Alexandru.

Arlinda Morava, Gabriel Dragnea, Luiza Stănescu, Adriana Alexandru

Voluntarii evenimentului

După-amiaza acestei zile a stat și sub semnul inditului. Mezzosoprana-pianistă Adriana Alexandru a surprins pe toți cei prezenți interpretând o piesă muzicală din 1893, compusă de Gheorghe Ș. Vassiliu pe versurile poetului Dimitrie Bolintineanu. Partitura a fost achiziționată de mine de pe site-ul unui anticariat din București și donată Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu. Așa cum a precizat și directorul ACTIB, dl. Vasile Grigore, „poezia lui Bolintineanu este una, se pare, necunoscută și nepublicată pentru că nu am găsit-o în *Opere*, și gândiți-vă că această melodie nu a mai fost cântată de mai bine de 120 de ani”. Iată versurile lui Dimitrie Bolintineanu, așa cum au putut fi ele descifrate, conform partiturii realizată în 1893: „Luna doarme sus pe stâncă/ Și pe-aceste verzi grădini/ Iară tu frumoasa mea/ Ești încă deșteptată și suspini// Cheamă să-ți sărute ție,/ Somnul, geana de-abanos/ Că de nu va el să vie/ Cheamă pe al tău frumos.// Cheamă să-ți sărute ție// Somnul de-abanos/ Că de nu el, să vie/ Să vie al tău frumos.”

Festi-vara bolintineană

Marian GRIGORE

Vara calendaristică a debutat la Bolintin Vale printr-o sărbătoare a muzicii de calitate, adevărat festin cultural pentru melomanii autohtoni și de aiurea.

Cele trei concerte care au ocupat spațiul Centrului Cultural „Școala Veche” în primele weekenduri ale lunii iunie, respectiv 1, 7 și 15 iunie, s-au constituit într-un veritabil festival muzical-artistic care plasează, o dată în plus, mica noastră localitate de lângă Capitală în rândul celor care contează în țară din punct de vedere artistic și cultural.

Ne vom referi aici doar la două dintre cele trei concerte, cele din 1 și 7 iunie, căci despre cel din 15 iunie va vorbi în acest număr al revistei dl Gabriel Dragnea.

Așadar, pe 1 iunie 2025, afișele și rețelele de socializare anunțau un mare concert la Centrul Cultural „Școala Veche” susținut de interpreta locală Mirela Bobe și de invitații săi, Mădălin Tudose și Erno. Artista Mirela Bobe și-a făcut cunoscut talentul muzical prin numeroase apariții pe scenă, la radio și TV, din care amintim participarea cu succes la concursul „Vocea României” de la ProTV. Scopul principal al evenimentului din 1 iunie era lansarea oficială, în premieră pe YouTube, a videoclipului „Stop my heart”.

Deși în cursul zilei a plouat consistent, ca prin minune, la 20.30, ora de începere a concertului, cerul s-a limpezit, astfel încât publicul prezent în număr mare, două sute de persoane sau mai bine, s-a putut bucura de o seară deosebită, într-o atmosferă amicală, cu muzică de calitate. Dintre cei care s-au ocupat de organizare îl remarcăm pe Mircea Paraschiv, neobosit promotor și din ce în ce mai implicat în evenimentele culturale bolintinene.

O săptămână mai târziu, pe 7 iunie 2025, același spațiu pus la dispoziție cu generozitate de Centrul Cultural „Școala Veche” avea să găzduiască un alt eveniment de înaltă ținută artistică, concertul de etno-jazz-blues al trupei Nightlosers. Organizat de către Asociația Proiect Urban și Compartimentul Cultură din Primăria orașului Bolintin Vale, la propunerea și cu finanțarea d-lui George Mihali, președintele Asociației, și-a propus nu doar oferirea unui spectacol de calitate, ci și promovarea valorilor cultural-artistice ale orașului și arealului său, foarte cunoscut prin Dimitrie Bolintineanu, dar și prin calitatea constructorilor (de unde și denumirea spectacolului, „Numai Scule 1.1"). Reamintim că dl George Mihali este inițiator al expoziției „Zidar de Bolintin” și cel care a pus bazele pentru Muzeul Uneltelor din localitate.

Prin urmare, concertul trupei Nightlosers, care a constituit centrul evenimentului, a fost „îmbrăcat” cu activități cultural-artistice complementare. Astfel, împrejmuirea incintei Centrului Cultural „Școala Veche” a fost pavoazată cu desenele realizate de copiii bolintineni la concursul organizat cu ocazia sărbătorii de 1 Iunie, ale căror premii au fost oferite de același generos președinte al Asociației Proiect Urban, dl George Mihali.

Apoi, fără a fi anunțat anterior, în pauza concertului s-a propus un concurs ad-hoc în cadrul căruia se ofereau câte o sută de euro spectatorilor care ar fi recitat pe scenă poezia „Muma lui Ștefan cel Mare” de Dimitrie Bolintineanu. Surprinși de propunere, unii din cauza emoțiilor, alții din modestie, cei mai mulți din neștiință, spectatorii nu au fost capabili să câștige premiile puse în joc.

La finalul concertului, pentru a se sublinia atât denumirea evenimentului – „Numai Scule” – cât și reușita lui, fiecare participant a primit în dar câte o mistrie pe care membrii trupei Nightlosers au oferit autografe. Un eveniment fără îndoială reușit, pentru care organizatorii merită mulțumiri și felicitări.

Festi-vara bolintineană, aflată la prima ediție, promite să revină cu ambiții încă și mai mari...

Concert Mirela Bobe

Mirela Bobe și publicul bolintinean

Școala Veche în așteptarea concertului Nightlosers

Trupa Nightlosers în concert la Bolintin

George Mihali și trupa Nightlosers

Știri din școala bolintineană de altădată

Mihaela Tunsu

Învățământul în orașul Bolintin Vale are o îndelungată tradiție. Din volumul *Bolintinul, bolintinenii, Bolintineanu* aflăm că o școală primară la Bolintin exista din vremea Regulamentului Organic. Apoi, în 1927 se înființa Gimnaziul Industrial „Bolintineanu" (Școala de meserii), iar în 1952 Școala Medie Mixtă, devenită, în 1965, Liceul „Dimitrie Bolintineanu". Astăzi, pe lângă liceu, în localitate mai funcționează două școli gimnaziale.

Activitatea educativă bolintineană a lăsat numeroase „urme" în presa vremii, pe care noi, localnicii, le redescoperim cu încântare și nostalgie. Dorind să vă facem părtași la emoția pe care am simțit-o răsfoind paginile îngălbenite de vreme, dar și ca o contribuție la istoria învățământului bolintinean, vom prezenta în rândurile ce urmează câteva consemnări despre școala și elevii din vremea regimului comunist. Publicațiile citate le-am consultat prin bunăvoința Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și a Bibliotecii Orășenești Bolintin Vale.

Periplul nostru începe cu șaptezeci de ani în urmă cu ziarul *Steagul roșu* din aprilie 1955 care descria desfășurarea la Bolintin Vale a Fazei raionale a crosului de 1 Mai. Participau 40 de fete și 72 de băieți. La juniori (15-16 ani), pe primele locuri se clasau Gheorghe Stegărescu și Ștefan Nemțeanu, iar la fete Georgeta Gugin, Maria Vătafu și Maria Dumitrache, cu toții elevi ai Școlii Medii Mixte din Bolintin.

Despre practica pedagogică pe care o desfășuraseră la Bolintin studenții Institutului Pedagogic din București aflăm din *Gazeta învățământului* din aprilie 1957: „Printre studenții anului III care au ținut lecții practice la școala medie din Bolintinul din Vale a fost și Gheorghe Mitrache. El a avut de predat la clasa a V-a o lecție de literatură cu tema «Analiza poeziei *Lazăr de la Rusca* de Dan Deșliu». Pregătirea conștiincioasă pentru lecție, precum și îndrumările primite din partea tovarășei lector Niculina Ionescu l-au ajutat să țină o lecție în general bună".

În *Scînteia tineretului* din 28 noiembrie 1957 întâlnim un amplu articol despre „politehnizarea învățământului la școala medie din Bolintinul din Vale", în care directorul școlii, Nicolae Cocoș, îl informa de reporter despre terenul cultivat cu legume de elevii școlii, iar o fotografie îl surprinde pe profesorul-maistru Stan Constantin la o lecție de atelier.

O plăcută surpriză ne oferă *Scînteia pionierului* din luna mai 1963, unde o fotografie ni-l arată printre elevii din întreaga țară „fruntași la învățătură și activitatea pionierească" pe „Chiva N. Alexandru, cl. a VII-a, Școala de 8 ani com. Bolintin Vale", viitor inginer petrolist.

Vernisajul, la Oltenița, a Expoziției de artă plastică a elevilor din județul Ilfov, la care participa „tovarășul Ion Iliescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C." este consemnat de *Scînteia tineretului* din 27 iunie 1970. „Expoziția e dominată de realizările elevilor din Bolintin Vale (prof. Vasile Chinschi), care de câțiva ani face o adevărată școală în manifestările republicane de acest gen." Toți elevii premiați sunt bolintineni: Matache Adela, Lăcusteanu Florentina, Popescu Gheorghe, Stegărescu Aurora. Articolul este ilustrat cu o fotografie din expoziție în care o recunoaștem pe eleva de atunci Adela Matache (căsătorită Paraschiv).

Tot despre dedicatul dascăl care a fost pictorul Vasile Chinschi relatează și almanahul *Flacăra* (1970), de unde aflăm că elevii bolintineni se remarcaseră la „expoziția națională de arte plastice a elevilor din licee, școli profesionale, școli de specializare postliceală" găzduită în iunie 1969 de Ateneul Român din București. Petre Anghel, autorul articolului, ținea să precizeze: „Notăm aici cuvintele noastre de stimă, pe care le vrem un omagiu adus profesorului Vasile Chinski de la Liceul din Bolintin Vale, care în locul lamentărilor de provincie trimite în Capitală rodul pasiunii sale materializat în zecile de desene prezentate la expoziție. Dintre ele, Maria Sandu, clasa a X-a, pentru acuarela «Arlechin», a obținut premiul I. De la acest liceu 12 elevi au participat și la întrecerea de la Novi Sad, din Iugoslavia, iar 17 în Italia."

Aproape 1500 de elevi de la școlile din Bolintin Vale, Trestieni, Florești, Crevedia, Ogrezeni, Poenari și Bolintin Deal participau pe 29 martie 1970 la crosul organizat în centrul Bolintinului din Vale. Printre câștigători, „un pionier cât o șchioapă, Radu Ardenel din clasa a IV-a C a Școlii Generale din Bolintin". Descrierea pe larg a evenimentului sportiv am găsit-o în revista *Cutezătorii*, însoțită de o fotografie în care recunosc două clădiri bolintinene de patrimoniu: Primăria Veche și Școala Veche.

Încheiem, deocamdată, călătoria noastră nostalgică prin „memoria tiparului" cu trei fotografii care ne arată corul Liceului „D. Bolintineanu" (*Steagul roșu*, 12 aprilie 1972), pe pasionatul de tehnică Ștefan Stamate, „premiantul I al clasei a VII-a de la Școala Generală Bolintin Vale" și un grup de elevi muncind zor-nevoie la serele din localitate (*Cutezătorii*, 1978).

Tovarășul profesor maistru Stan Constantin explică elevilor cîteva operații practice.

Sandu Chiva, elev fruntaș

Ștefan Stamate, pasionat de tehnică

Adela Matache la expoziția din Oltenița

Corul liceului „Dimitrie Bolintineanu" din comuna Bolintin-Vale

Opționalul modular, o abordare inovativă a disciplinei Limba și literatura română

Prof. Mădălina DIONYSATOS

Legea Educației Naționale, mai ales prin prevederile referitoare la timpul de instruire aflat la dispoziția cadrului didactic și la regimul disciplinelor opționale, oferă o bază legală pentru flexibilizarea curriculumului și creșterea autonomiei personalului didactic în deciziile de tip curricular.

Se impune nevoia dezvoltării unui set de criterii complementar celor tradiționale prin raportarea la nevoile actuale ale sistemului de învățământ, la tendințele generale de evoluție și la standardele internaționale stabilite în domeniul reformelor curriculare. Aceste criterii vizează teme, nevoi specifice, interese, valori, susținând o abordare de tip integrat a curriculumului (ex. sănătate, globalizare, artă și cultură, durabilitate, echitate etc.).

Astfel, la nivelul programei școlare apare ca fiind necesară introducerea a cel puțin unui modul integrat care:

- promovează competențele transversale prin intermediul curriculumului și învățării integrate;
- este în relație cu examinările prevăzute la bacalaureat și asigură corelații integrate.

Liceul „D. Bolintineanu" din Bolintin Vale

Modulul este blocul curricular relativ autonom cu o anumită structură și condiții de funcționare care poate fi studiat relativ independent în cadrul unei discipline sau program de formare, o disciplină de învățământ care poate fi alcătuită din mai multe blocuri sau module curriculare, relativ autonome, fiecare dintre ele având o funcție distinctă:

- Modulul inițial determină nivelul inițial de pregătire al elevilor în vederea parcurgerii conținuturilor disciplinei (în contextul în care aceasta a fost parcursă și în anii anteriori de studiu). De asemenea, oferă o viziune de ansamblu asupra domeniului, un organizator cognitiv pentru noua disciplină de studiu cu impact și asupra motivației elevilor prezentând rezultatele învățării ce urmează a fi dezvoltate în noul an de studiu. Acest modul îndeplinește astfel funcții diagnostice și prognostice.
- Modulele M1, M2... – se centrează pe dezvoltarea competențelor specifice în raport cu tematica modulelor respective, fiecare contribuind la dezvoltarea competențelor generale. Numărul acestor module nu trebuie să fie foarte mare (2-6).
- Modulul integrat – promovează competențele transversale prin intermediul curriculumului și învățării integrate, aflate în relație cu examinările prevăzute la bacalaureat. Temele integrate sunt unități de studiu care permit explorarea unor probleme relevante pentru viața de zi cu zi, centrarea pe activități integrate de tipul proiectelor, relaționări între concepte, fenomene sau procese din domenii diferite, precum și corelarea rezultatelor învățării cu situațiile în care se poate afla elevul în diferite contexte: școlare, familiale, profesionale etc. Modulul integrat are funcții de promovare a corelațiilor pluri-, inter- și transdisciplinare și de dezvoltare a competențelor transversale.
- Modulul deschis – are funcții de remediere, consolidare, stimulare, sinteză, fiind rezervat pentru activități specific, fiind introdus pentru a nu fragmenta timpul de instruire aflat la dispoziția cadrului didactic și, de regulă, poate fi valorificat după finalizarea unuia sau a mai multor module.

Disciplina *Limba și literatura română* are un rol deosebit de important în formarea personalității elevilor, în formarea unor deprinderi și abilități necesare pentru a le asigura accesul postșcolar la învățarea pe toată durata vieții și integrarea activă într-o societate bazată pe cunoaștere. Achiziția, actualizarea continuă și ridicarea nivelului de cunoaștere, a deprinderilor și a competențelor sunt considerate o condiție preliminară pentru dezvoltarea tuturor cetățenilor în vederea implicării acestora în societatea învățării, de la cetățenia activă la integrarea pe piața muncii (cf. recentelor documente ale Comisiei europene).

În perioada învățământului obligatoriu, elevii trebuie să-și formeze în primul rând competențele de comunicare, indispensabile în lumea contemporană, pentru orice tip de activitate profesională: să se exprime corect, clar și coerent în limba maternă, să asculte, să înțeleagă și să producă mesaje orale și scrise, în diverse situații de comunicare.

Studiul limbii și al literaturii române are, de asemenea, o contribuție esențială la formarea unei personalități autonome a elevilor, capabile de discernământ și de spirit critic, apte să-și argumenteze propriile opțiuni, dotate cu sensibilitate estetică, având conștiința propriei identități culturale și manifestând interes pentru varietatea formelor de expresie artistică.

Finalitățile disciplinei se reflectă nemijlocit în competențele generale și în setul de valori și atitudini enunțate în prezenta programă, din care derivă întreaga structură curriculară (competențe specifice, conținuturi ale învățării). Aceste finalități își găsesc corespondent, în principal, în domeniul Comunicare în limba maternă, așa cum apare acesta definit în documentele Uniunii Europene (Competențe cheie pentru învățământul pe tot parcursul vieții – Cadrul european de referință, Anexa la Recomandarea Parlamentului și a Consiliului European, 2006), cât și în competențele transversale menționate în același document, din domeniile *A învăța să înveți*, *Competențe sociale și civice*, *Inițiativă și cultură antreprenorială*, *Conștiință și exprimare culturală*.

Statutul academic și didactic al disciplinei de studiu

Literatura, teatrul și filmul reprezintă forme de comunicare artistică deoarece, asemenea obiectului estetic, sunt destinate în primul rând să placă. Pentru a-și atinge scopul, fiecare prezintă particularități care transcend limbajului specific. Cursul își propune analiza unor tipuri de comunicare artistică, înțelegerea punctelor de interferență între acestea și a modului de transmitere a mesajului sensibil prin intermediul instrumentelor TIC.

În esență, se urmărește ca, în cadrul orelor alocate disciplinei Limba și literatura română – Literatura. Teatru. Film, elevii să dobândească o imagine de ansamblu asupra diversității fenomenului literar-cultural, să-și exerseze și să-și dezvolte competențele de înțelegere, analiză și interpretare de text, dobândite la disciplina Limba și literatura română, să poată asocia un text unei epoci, al unui curent literar, să-și rafineze abilitățile de argumentare a punctelor de vedere privind textele studiate, să-și formeze gustul pentru lectură, pentru artă în general, să-și formeze o gândire autonomă și critică în raport cu textele și cu fenomenele culturale abordate.

Prezenta programă are în vedere readucerea în atenția elevilor a preocupării pentru lectura textelor literare prin noi modalități de abordare a acestora în viziune transdisciplinară și interdisciplinară. Am pornit și de la preocupările elevilor orientate către audio-vizual (teatru, film) și către domeniul informațional-tehnologic.

Scopul urmărit este de a-i îndruma să descopere valori, semnificații ce-i vor atrage către lectura textelor de valoare ale scriitorilor din literatura română. De asemenea, se va crea prilejul unor experiențe care să sporească capacitatea de învățare, dar și creativitatea elevilor atât în mediul real, cât și în cel virtual. Perspectiva transdisciplinară îi poate ajuta pe elevi în pregătirea examenului de bacalaureat unde se vor confrunta cu numeroase probleme de comunicare, de exprimare, de analiză și de argumentare. Pornind de la ideea că școala pregătește pentru viață, cursul își propune o ancorare a literaturii în realitatea elevului, o abordare a textului literar din perspectiva contemporaneității și a problemelor ei care să-i conducă dincolo de granițele clasei într-o lume cu oportunități nelimitate, aflată într-o perpetuă schimbare. Cursul opțional va contribui la pregătirea liceenilor pentru concursuri școlare, festivaluri, olimpiade și-i va ajuta să își conștientizeze propriul talent, să câștige aprecierea celorlalți, să capete motivație pentru a lua inițiativa în diferite situații de viață (școlare, sociale…).

Organizarea modulară a disciplinei pe an școlar, clasa a XI-a, sistemul modulelor

Modul inițial

Modulul 1 (disciplinar): PROZA SCURTĂ

Modulul 2 (disciplinar): ROMANUL

Modulul 3 (disciplinar): DRAMATURGIA

Modulul 4 (integrat): LITERATURA. TEATRU. FILM.

Modul deschis

Demersul didactic specific acestei discipline va fi atât practic, cât și teoretic și va consta în:

- exerciții de analiză și interpretare a operei literare;
- activități de dezbatere, argumentare, confruntare;
- proiecte individuale sau de grup, portofoliu, fișe de lectură etc.
- exersarea competențelor specifice, experimentarea în clasă, în cadrul grupului de lucru, prin exerciții, jocuri, improvizații de grup și individuale, scene – toate acestea, sub conducerea și observația profesorului, atât în mediul real, cât și în mediul online

Aspectele evaluative au ca reper competențele generale și specifice ale disciplinei pentru construcția unor indicatori de performanță.

Indicatorii pentru nivelul bazal și cel superior vor avea ca reper și vor viza:

Pentru nivelul bazal:

- participarea la situații de comunicare formală, cu ajutor din partea profesorului și a colegilor;
- ascultarea activă, exprimarea opiniei în diferite situații de comunicare în spațiul real și în mediul on line (monolog informativ și argumentativ, dialog, conversație, dezbatere…)
- prezentare de carte, recenzie și cronică la evenimentul teatral și cinematografic
- redactarea, în format electronic, de analiză literară, de comentariu, de eseu.

Pentru nivelul superior:

- prezentarea comparativă a viziunii despre lume și despre condiția umană, a temelor, a motivelor și a concepțiilor despre artă (literatură, teatru, cinematografie)
- redactarea, în format electronic, a textelor literare proprii pornind de la teme și motive identificate în textele analizate (poezie, proză, eseu, caracterizare din chiar perspectiva personajelor prezente în text prin raportare la contemporaneitate)
- identificarea și selectarea unor surse de documentare on line conform unor criterii formulate în baza unor principii estetice

Cursul își propune analiza unor tipuri de comunicare artistică, înțelegerea punctelor de interferență între acestea și a modului de transmitere a mesajului sensibil prin intermediul instrumentelor TIC. De asemenea, se creează prilejul unor experiențe care să sporească capacitatea de învățare, dar și creativitatea elevilor atât în mediul real, cât și în cel virtual.

Demersul didactic specific acestei discipline va fi atât practic, cât și teoretic și constă în:

- Publicarea produselor pe un blog/site
- Vizionarea filmelor/spectacolelor teatrale on-line sau pe suport electronic
- Crearea de PPT-uri și de produse Prezi, prelucrarea de imagini, audio-video, inserarea de imagini, sunet, mixarea fișierelor audio (filmarea a ceva și putem adăuga text, sonor), tehnoredactare avansată: elemente de grafică, casete text, coloane, imagini, obiecte).

Bibliografie:

„Curriculum școlar disciplina Limba și literatura română", coordonator Nușa Dumitriu Lupan, Inspector General Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului.

IN MEMORIAM

Prof. univ. (e.) dr. Nicolae Constantinescu (5 octombrie 1941 – 18 iulie 2025)

Comunitatea Facultății de Litere, Universitatea din București, anunță cu profund regret trecerea la cele veșnice a domnului profesor universitar (*e*) dr. Nicolae Constantinescu, eminent etnolog, a cărui operă s-a clădit în cărți și în evoluțiile profesionale ale numeroaselor promoții de studenți, masteranzi și doctoranzi formați de domnia sa.

NICOLAE CONSTANTINESCU (în actele oficiale, NICULAE) s-a născut în data de 5 octombrie 1941, la Fierbinți, Ialomița. Fiul învățătorilor Alexandru Constantinescu și Florica (n. Nițescu) a absolvit în anul 1964 Facultatea de Filologie a Universității din București (specializarea Limba și literatura română, cursuri de zi). A obținut titlul de Doctor în filologie în anul 1971, sub îndrumarea prof. univ. dr. docent Mihai Pop.

A parcurs treptele carierei universitare, fiind, pe rând, preparator (1964-1967); asistent univ. (1967-1973); lector univ. (1973-1990); conf. univ. (1990-1995); prof. univ. (din 1995) la Facultatea de Litere a Universității din București, cu specializările Folclor literar românesc, Etnologie, Antropologie culturală.

A fost lector de limba română la Universitatea de Stat din Portland (Portland State University), Oregon, S.U.A. (ca bursier Fulbright, sept.1976-iulie 1978); lector de limba română la Universitatea din Turku (de limbă finlandeză) (Turun Yliopisto), Finlanda, nov. 1978 – mai 1979 și ian. 1992 – dec. 1995.

A predat cursuri speciale de Cultură populară românească, de Istoria României și Istoria culturii românești în cadrul Programului Internațional de la Universitatea din Turku (Finlanda) (1993/94 și 1994/95).

De asemenea, a susținut cursuri speciale de folclor și literatură la Cursurile de vară ale Universității din București, la Brașov (1978, 1979) și la Sinaia (1990-2003, 2006).

În cadrul facultății pe care a slujit-o cu devotament și vocație, alături de colegii din Catedra de Etnologie și Folclor (condusă de domnia sa în perioada 1996-2007)/ Colectivul de Etnologie și Folclor – Departamentul de Studii Culturale, a creat și a coordonat programele de studii de licență cu specializarea Etnologie și de studii masterale cu specializarea Etnologie, Antropologie culturală și Folclor.

Prof. Nicolae Constantinescu la un curs cu studenții

Din anul 1997, a devenit conducător de doctorat în domeniul Științelor umaniste, subdomeniul Filologie (specialitatea folclor, studii culturale, etnologie, antropologie). Începând cu anul 2010, a fost profesor emerit al Universității din București, membru al Școlii Doctorale Litere.

A publicat 12 volume de studii de etnologie și folclor, 11 volume de texte comentate, peste 200 de studii și articole de specialitate apărute în volume și în periodice din țară („Analele Universității din București" - Filologie - Limba și literatura română, „Revista de Etnografie și Folclor", „Limbă și literatură", „Memoriile Comisiei de Folclor a Academiei Române", „Studii și Comunicări de Etnologie" (Sibiu), „Symposia" (Craiova), „Adevărul literar și artistic", „Cultura", „Sud", „Curtea de la Argeș" ș.a.) și din străinătate. Amintim câteva dintre scrierile sale de referință: *Rima în poezia populară românească* (Editura Minerva, București, 1973), *Lectura textului folcloric* (Editura Minerva, 1986), *Etnologia și folclorul relațiilor de rudenie* (Editura Univers, 2000, ediție revăzută a vol. *Relațiile de rudenie în societățile tradiționale: reflexe în folclorul românesc*, Editura Academiei R.S.R., București, 1987), *Romanian Folk Culture. An Introduction*, University of Turku, „Scripta Ethnologica Aboensia" 42, Turku, 1996, *Folclorul, cum poate fi înțeles: studii și articole de etnologie românească* (Editura Universității din București, 2011), *Repertoriul patrimoniului cultural din România* (vol. I, CIMEC 2009 și II A, Editura Etnologică, 2014 în calitate de coautor).

A fost distins cu Premiul „Sim. Fl. Marian" al Academiei Române pentru lucrarea *Relațiile de rudenie în societățile tradiționale,* E. A., 1987, cu Premiul Fundației Culturale „Ethnos" pe anul 1999 pentru contribuția la promovarea culturii populare românești în mediile universitare și academice din țară și din străinătate și cu Premiul Perpessicius al Muzeului Național al Literaturii Române pentru ediții critice în anul 2010 (antologia *Basme populare românești,* 2 vol., în colaborare cu Iordan Datcu și A. Gh. Olteanu, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2008).

A organizat, în anul 2000, la Universitatea din București, a 30-a ediție a Conferinței Internaționale dedicate Baladei, sub auspiciile Societății Internaționale de Etnologie și Folclor. A fost membru al International Society of Folk Narrative Research, al International Association of South-Eastern European Anthropology, al Asociației de Științe Etnologice din România ș.a.

Suntem alături de familia îndurerată și vom purta mai departe lumina admirației și a recunoștinței pentru excepționala personalitate a prof. univ. (e.) dr. Nicolae Constantinescu. „Dalbul de pribeag" pleacă spre „lumea de dincolo", dar opera domniei sale rămâne vie.

Dumnezeu să-l odihnească în pace !

Editura Sud din Bolintin Vale publică volume ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori subiectele din această zonă.
Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

Cărți apărute la Editura Sud

2019
Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*

2020
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*

2021
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*

2022
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 2
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Caietele revistei Sud (nr. 6/2022)
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*
Gabriel Dragnea, *Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Ruxandra Dragomir, *Rime pentru Garofița*
Titus Vîjeu, *Scrinul alb*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 1, coord. monahia Benedicta Moldovan

2023
Niculae Stoica, *Dârvari – un vechi sat de pe Sabar*
Florentin Popescu, *Orizont literar bolintinean*
George Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*, ediția a II-a revizuită
Andreea Narcise Grigore, *Dinamica albiei râului Argeș și raportul cu factorul antropic în perimetrul Bolintin*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 2, coord. monahia Benedicta Moldovan
Gabriel Dragnea, *75 de ani de activitate a bibliotecii publice Bolintin Vale. Diversitate culturală între necesar și obligatoriu*
Luminița Cornea, *Preotul Ioan Graure, o viață sub sabie*
Titus Vîjeu, *Flashback*
Victoria Milescu, *Citind și scriind*
Caietele revistei Sud (nr. 7)

2024
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 3, coord. monahia Benedicta Moldovan
Caietele revistei Sud (nr. 8)
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 3
Niculae Stoica, *Pamfil Șeicaru și ctitoriile sale*
Ilie Mândricel, *Crevediile Neajlovului în documente*
Victor Pencu, *Elegiile timpului înghețat*
Corneliu C. Cristescu, *Istoria versificată a lui Mihai Voievod Viteazul*

2025
Florentin Popescu – Un izbânditor întru faptă culturală
Corneliu State, *Academia învățătorilor*

Reviste primite la Redacție

Caietele de la Araci, anul XIII, nr. 1 (23), iunie 2025, publicație semestrială de literatură a Muzeului Carpaților Răsăriteni. Redactor șef Luminița Cornea; Secretar de redacție Nicolae Scurtu.

Caligraf, anul XXV, nr. 3-4 (274-275), martie-aprilie 2025; nr. 5-6 (276-277), mai-iunie 2025, revistă de cultură editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar de redacție Stan V. Cristea.

Mozaicul, anul XXVII, nr. 4 (318); nr. 5 (319); nr. 6-7 (320-321), 2025, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

Știință și tehnică, anul LXXVI, nr. 134, februarie-martie 2025, revistă editată de Young S-Tech cu sprijinul Academiei de Studii Economice din București și publicată sub egida Academiei Române. Director Alexandru Mironov; Redactor șef Cristian Român.

Bucovina literară, anul XXXVI, nr. 1-2-3 (407-408-409), 2025, revistă a Societății Scriitorilor Bucovineni publicată cu sprijinul Consiliului Județean Suceava și Institutul RoNEURO din Cluj Napoca. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Tribuna, anul XXIII, nr. 548, 1-15 iulie 2025, publicație bilunară care apare sub egida Consiliului Județean Cluj. Redactor șef Mircea Arman; Secretar de redacție Ani Bradea.

Actualitatea literară, anul XIV, nr. 134, martie-aprilie 2025; nr. 135, mai-iunie 2025, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Al Lugojpress SRL cu sprijinul sponsorilor și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef R. V. Giorgioni.

Litere, anul XXVI, nr. 5 (302), mai 2025, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei municipiului Târgoviște. Director Mihail Florin Stan; Redactor șef Mihai Stan.

Scrisul Românesc, anul XXIII, nr. 4 (260); nr.5 (261); nr. 6 (262), 2025, revistă de cultură publicată de Scrisul Românesc Fundația-Editura. Director Florea Firan.

Bucureștiul literar și artistic, anul XV, nr. 6-7 (164-165), iunie-iulie 2025. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

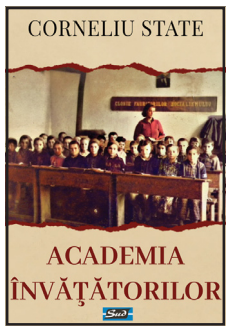
Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Republicii, nr. 2, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Biblioteca SUD-ului

Victoria Milescu, ***Nu stârniți câinii***, București, Editura Bifrost, 2025. *„O devastatoare luciditate incriminează absența conștiinței de sine a umanității din acest veac, o umanitate ce nu mai poate fi tratată la psihiatru, deși maladia ei prezintă o simptomatologie alarmantă, citez: cultiv spaime și bucurii/ moartea are Alzheimer/ în fiecare zi vine și mă roagă/ să o învăț/ alfabetul vieții/ Pentru a mai respira, a câștiga, a petrece/.../ dar să nu stârnim câinii/ în aerul clandestin, pe coridoarele capitonate/ cu eterice șoapte”.* (Dan Anghelescu).

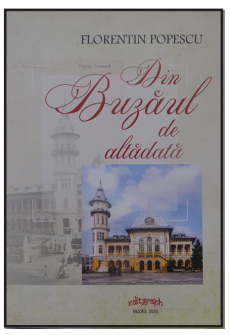
Corneliu State, ***Academia învățătorilor***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2025. *Dedic această carte tuturor celor care cu pasiune și dragoste pentru om, pentru acele ființe gingașe care vin în prima zi de școală și se uită cu ochi nevinovați, puri, fără de păcat în ochii tăi, ție învățătorule, cel care le vei stabili drumul în viață. Spun în rândurile următoare că părinții pălăngeni erau într-o adevărată competiție pentru a-și vedea fata sau băiatul învățător. Pentru acești părinți și copiii lor ajunși dascăli am scris această carte. Rândurile de față doresc să rămână ca o mărturie peste ani a valorii intelectuale a locuitorilor din Stoenești și Palanca. Dintre aceștia s-au ridicat oameni de știință, doctori, profesori emeriți, dar și majoritatea celor care dau o mare parte din viața lor satului și culturii acestuia.*

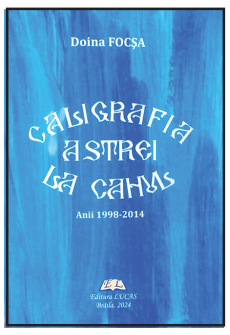
Titus Vîjeu, ***O planetă din cuvinte***, București, Editura RawexComs, 2025. *Lunga perioadă în care am colaborat cu Radiodifuziunea Română la programele sale culturale mi-a oferit marea satisfacție profesională prin redactarea celor două emisiuni literare numite în epocă „Din marea poezie a lumii” și „Dicționar de literatură universală”, astăzi eliminate, din păcate, din grila fostei mari instituții de cultură din strada Berthelot. Difuzate pe mai multe canaluri ale radioului, ciclurile de prezentare a unor valori universale beneficiau – pe lângă prezentările aparținând realizatorului emisiunilor – de lecturi din creația poeților selectați. Actori din mai multe generații au fost invitați să rostească în fața microfonului poeme în versuri și proză, texte teoretice privind poezia și evocări ale unor momente cardinale din istoria poeziei universale. Firesc ar fi fost ca ele să fie redate ascultătorilor de azi sub forma unor audiobookuri, fapt inoperant însă din pricina deteriorării ori chiar a dispariției multor înregistrări. Textele introductive, aflate încă în posesia realizatorului de emisiuni în cauză și deținător legal al drepturilor de autor, sunt reunite acum în cartea de față.*

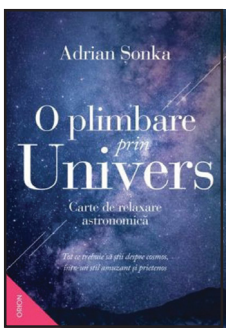
Florentin Popescu, ***Revelații literare lângă Turnul Chindiei***, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2025. *Acum, pentru prima oară textele scrise în exclusivitate despre evenimente, scriitori, apariții editoriale circumscrise arealului dâmbovițean au fost adunate într-un singur loc, cu un dublu scop: întâi pentru a oferi o imagine globală asupra fenomenului cultural din această parte de țară, apoi pentru a pune în lumină grila prin care au fost/sunt văzute toate cele care s-au petrecut/se petrec și ce țin de spațiul spiritual al județului pus simbolic sub semnul Turnului Chindiei, martor secular al devenirii județului Dâmbovița.*

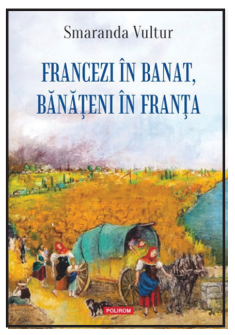
Florentin Popescu, ***Din Buzăul de altădată***, Buzău, Editura Editgraph, 2025. *Această carte, scrisă din iubire pentru plaiurile mele natale, s-a născut în urma publicării în revista „Literadura” a serialului „Oameni și locuri din Buzăul de altădată” al cărui subiect, deductibil din titlu, reprezintă o întoarcere în timpurile pe care le-am trăit în copilărie, la Lera Chiojdului și în orașul Buzău, de care mă leagă nenumărate amintiri.*

Doina Focșa, ***Caligrafia Astrei la Cahul***, Brăila, Editura Lucas, 2024. *Mi-am propus ca în această broșură să trec în revistă o parte din evenimentele culturale care au avut loc la Cahul, Chișinău, Iași, Sibiu, Sângiorgiu de Pădure, Orăștie, Alba Iulia, Sf. Gheorghe, Strășeni etc. desfășurate de către Despărțământul ASTRA „Iulia Hasdeu” Cahul în colaborare cu alte despărțăminte din țară sau din R. Moldova. La unele din aceste activități ați fost martori mulți dintre dumneavoastră, desigur și eu cu echipa. Cu părere de rău nu am toate materialele scrise și de alți membri ASTRA și publicate în presa din România sau R. Moldova.*

Adrian Șonka, ***O plimbare prin Univers***, București, Editura Nemira, 2025. *Spațiul cosmic face parte din Univers și este mediul prin care planetele, stelele și alte obiecte din Univers sunt conectate. Imaginează-ți un ocean din nimic prin care plutesc insule, iar una din insule este planeta pe care te-ai născut tu. Din păcate, încă nu putem înota în acest ocean, dar am făcut o baie mică până la Lună. A fost atât de incredibil încât pentru unii este de necrezut. Putem însă călători prin Univers folosindu-ne de ceea ce cunoaștem despre acesta și despre obiectele cosmice. Oricine trebuie să treacă prin experiența emoționantă de a afla că este un simplu om, aflat pe o planetă minusculă care se rotește în jurul unui soare banal. Ar trebui să te simți bine că așa stau lucrurile pentru că faci parte din singura specie care poate înțelege imensitatea Universului.*

Smaranda Vultur, ***Francezi în Banat, bănățeni în Franța***, Iași, Editura Polirom, 2025. *Spre sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial apărea o criză a refugiaților, cu deplasări mari de populație, într-o Europă care tocmai se diviza pentru o lungă perioadă. Se definea astfel o frontieră de netrecut între Estul sovietizat și Vest, ce avea să marcheze decalaje economice enorme, dar mai ales despărțirea lumii totalitare de cea democratică. Forțați să-și abandoneze casele, cetățeni români și iugoslavi din Banat, considerați la plecare de etnie germană sau pur și simplu șvabi, vorbind un dialect german sau francez, dar și sârba, maghiara sau româna, cum se vorbea adesea în Banat, ajungeau pe teritoriul Austriei de azi, apoi în Franța, unde aveau să se stabilească. Cartea de față spune povestea lor, a celor plecați, corelată cu mărturiile celor rămași.*

Sud

Seniori editori: Ion Andreiță, Ioana Ruxandra Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu, Otilia Sîrbu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Mona Dobrișan
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 07266179367
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 15 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.